

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΑΝΑΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗΣ

Έργο επιμόρφωσης σε θέματα «ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗΣ ΤΗΣ ΔΙΑΦΘΟΡΑΣ» - ΕΠΙΠΕΔΟ Ι
ΣΥΜΒΑΣΗ ΕΡΓΟΥ ΜΕΤΑΞΥ ΕΚΔΔΑ ΚΑΙ HAUS ΤΗΣ ΦΙΝΛΑΝΔΙΑΣ

ΤΙΤΛΟΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ:

**«Η ΤΥΠΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ
ΩΣ ΜΕΣΟ ΣΥΝΑΡΘΡΩΣΗΣ ΤΩΝ ΕΛΕΓΚΤΙΚΩΝ ΜΗΧΑΝΙΣΜΩΝ»**

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ

Κωδικός Πιστοποίησης προγράμματος: 547

ΥΠΟΕΡΓΟ: «ΜΕΛΕΤΗΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ ΙΝ.ΕΠ.-Ε.Σ.Δ.Δ.Α.»

ΤΙΤΛΟΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ:

**«Η ΤΥΠΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ ΩΣ ΜΕΣΟ ΣΥΝΑΡΘΡΩΣΗΣ ΤΩΝ ΕΛΕΓΚΤΙΚΩΝ
ΜΗΧΑΝΙΣΜΩΝ»**

ΟΜΑΔΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Μέλη Ομάδας

Συντονίστριες:

Δρ. Σαββατού Τσολακίδου

Υπεύθυνη Σπουδών και Έρευνας ΕΚΔΔΑ

Αγγελική Ελευθεράκη

Υπεύθυνη Προγραμμάτων ΙΝ.ΕΠ.

Συντάκτες:

Ευστάθιος Τσίρμπας,

Τελωνειακός Υπάλληλος-Ειδική Γραμματεία Σ.Δ.Ο.Ε.

Χρήστος Κουκάκης,

Ειδικός Επιθεωρητής Δημόσιας Διοίκησης

Ομογενοποίηση Υλικού

Δρ. Σαββατού Τσολακίδου

Ευστάθιος Τσίρμπας

Σταυρούλα Λελόβα

Περιεχόμενα

1 ^η ΗΜΕΡΑ	21
ΔΩΡΟΔΟΚΙΑ ΚΑΙ ΝΟΜΙΜΟΠΟΙΗΣΗ ΕΣΟΔΩΝ ΑΠΟ ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	21
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1.- ΝΟΜΙΜΟΠΟΙΗΣΗ ΕΣΟΔΩΝ ΑΠΟ ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ - ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ	22
1.1 – Εισαγωγή - Ορισμός	23
1.2 – Η κλίμακα του “ξεπλύματος” χρήματος	24
1.3 – “Παραδοσιακό” μοντέλο “ξεπλύματος”	24
1.4 – Κύκλος “ξεπλύματος” χρήματος	26
1.5 – Τυπολογίες “ξεπλύματος” χρήματος	26
1.6 Ορισμένες βασικές ευρωπαϊκές και διεθνείς συμβάσεις που έχουν κυρωθεί από την Ελλάδα	27
i. Συμβάσεις του Ο.Η.Ε.	27
ii. Συμβάσεις του Συμβουλίου της Ευρώπης	28
1.7 – Μελέτες περιπτώσεων	28
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2.- ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΤΗΣ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΑΣ	29
2.1 – Εισαγωγή - Ορισμός	29
2.2- Πηγές χρηματοδότησης τρομοκρατίας:.....	29
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3.-Ν. 3691/2008 – Ενσωμάτωση της Τρίτης Οδηγίας στην εθνική νομοθεσία....	30
3.1 - Γενικά	30
3.2 – Πράξεις που αποτελούν “ξέπλυμα” χρήματος.....	31
3.3 – Βασικά αδικήματα.....	32
3.4 – Ορισμένες πτυχές του νόμου	34
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4.- ΟΔΗΓΙΕΣ ΤΗΣ Ε.Ε.	37
4.1 – Τέταρτη Οδηγία	37
4.2 – Τρίτη Οδηγία	37
4.3 – Πρώτη Οδηγία & Δεύτερη Οδηγία	38
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5.- ΑΡΧΗ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗΣ ΤΗΣ ΝΟΜΙΜΟΠΟΙΗΣΗΣ ΕΣΟΔΩΝ ΑΠΟ ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ – FIU	39
5.1 - Γενικά	39
5.2 – Έργο της Αρχής	39
5.3 Μονάδες της Αρχής.....	39

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6.- ΕΙΔΙΚΗ ΟΜΑΔΑ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΡΑΣΗΣ - FINANCIAL ACTION TASK FORCE – FATF.....	40
6.1 - Γενικά	40
6.2 – Συστάσεις της FATF – Ε.Ε.....	40
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7 – ΔΙΑΦΘΟΡΑ, ΔΩΡΟΔΟΚΙΑ ΚΑΙ “ΞΕΠΛΥΜΑ”	41
7.1 – Εισαγωγή – “Μεγάλη” και “μικρή” διαφθορά.....	41
7.2- Η δωροδοκία ως έγκλημα διαφθοράς.....	42
7.3 – Διαφθορά και δωροδοκία αναφορικά με τα εμπλεκόμενα πρόσωπα	43
7.4 – Εγκλήματα δωροδοκίας	44
7. 5– Αδικήματα διαφθοράς, αδικήματα δωροδοκίας και ξέπλυμα	50
7.6 – Κύκλωμα δωροδοκίας και “ξεπλύματος”	52
7.7 – Ορισμένες βασικές ευρωπαϊκές και διεθνείς συμβάσεις και Πρωτόκολλα που έχουν κυρωθεί από την Ελλάδα	52
1. Συμβάσεις και Πρωτόκολλα της Ε.Ε.	52
2. Συμβάσεις του Συμβουλίου της Ευρώπης	53
3. Συμβάσεις του Ο.Η.Ε.	54
4. Σύμβαση του Ο.Ο.Σ.Α. για την αλλοδαπή δωροδοκία.....	54
7.8 - Μελέτες περιπτώσεων	54
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8.- ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΡΕΥΝΕΣ	54
8.1- Εισαγωγή – Ορισμός – FATF – Βασικές έννοιες.....	54
8.2- Χρηματοοικονομικές έρευνες / Βασικά χαρακτηριστικά – Κύριοι στόχοι – ένας βασικός τρόπος άμυνας των εγκληματικών οργανώσεων	56
8.3- Ένας βασικός τρόπος “άμυνας” των εγκληματικών οργανώσεων	57
1. Η Offshore εταιρεία– εξωχώρια εταιρεία.....	58
2. Το Trust – εμπίστευμα ή καταπίστευμα	61
8.4– Κανονισμός 1889/2005 - έλεγχος ρευστών διαθεσίμων που εισέρχονται ή εξέρχονται από την Κοινότητα.....	63
8.5-Κεντρικό Σύστημα Μητρώων Τραπεζικών Λογαριασμών	64
8.6- EUROPOL	65
8.7 - Δικαστική Συνδρομή με Η.Π.Α. σε ποινικές υποθέσεις	67
8.8 - Συστάσεις FATF	68
8.9- Μελέτες περιπτώσεων.....	69
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9 – ΘΕΜΑΤΑ ΑΝΑΚΤΗΣΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ	69
9.1 – Άρθρο 238 ΠΚ	69
9. 2– Διατάξεις Ν. 3691/2008.....	70

9.3. – Εθνικό Γραφείο Ανάκτησης Περιουσιακών Στοιχείων / Asset Recovery Office – CARIN Network.....	75
9.4 – Ν. 3296/2004 άρθ. 30 παρ. 5 περ. ε): δέσμευση λογαριασμών και περιουσιακών στοιχείων από το ΣΔΟΕ – Απόφαση ΣτΕ.....	76
9.5- Παρ. 3 άρθ. 15 του Ν. 3888/2010	77
9.6- Ν.2523/1997 άρθρο 17Α: Εισαγγελέας Οικονομικού Εγκλήματος.....	78
9.7 – Οδηγία 2014/42/ΕΕ	78
Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΗΣ Δ/ΝΣΗΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ ΤΗΣ ΕΛ.ΑΣ. ΣΤΗΝ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΗΣ ΔΙΑΦΘΟΡΑΣ ΣΤΗΝ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑ ΚΑΙ ΣΤΟΝ ΕΥΡΥΤΕΡΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΤΟΜΕΑ – ΣΥΣΤΗΜΑ ΥΠΟΔΟΧΗΣ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΩΝ ΠΕΡΙ ΔΙΑΦΘΟΡΑΣ ΣΕ ΕΘΝΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ.....	79
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 10-Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΠΕΡΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΟΥ ΚΑΤΑΓΓΕΛΛΟΝΤΟΣ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΟ ΔΙΑΦΘΟΡΑΣ.....	80
10.1. Γενικά.....	80
10.1.1. Η σημασία της Πληροφορίας για την Καταπολέμηση της Διαφθοράς και ο ρόλος των whistleblowers στον εντοπισμό της διαφθοράς	81
10.2 Γενικές αρχές	83
10.3 Ελληνική Νομοθεσία	84
10.4. Συμπερασματικές παρατηρήσεις.....	86
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 11- ΣΥΣΤΗΜΑ ΥΠΟΔΟΧΗΣ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΩΝ / ΑΝΑΦΟΡΩΝ ΠΕΡΙ ΔΙΑΦΘΟΡΑΣ ΣΕ ΕΘΝΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ	87
11.1 Γενικά – Παθογένειες του υφιστάμενου Συστήματος	87
11.2. Ενδεικτική παράθεση Συστημάτων Υποδοχής Καταγγελιών του Γ.Ε.Δ.Δ, του Σ.Ε.Ε.Δ.Δ και της Δ.Ε.Υ /ΕΛ.ΑΣ.....	89
11.2.1 Γ.Ε.Δ.Δ.	89
11.2.2 Σ.Ε.Ε.Δ.Δ	91
11.2.3 Σ.Δ.Ο.Ε.	92
11.2.4 Δ.Ε.Υ/ΕΛ.ΑΣ.	95
11.3 Το πρόβλημα της νομιμότητας χορήγησης στους καταγγελλόμενους αντιγράφων των σε βάρος τους καταγγελιών που υποβάλλονται για διερεύνηση και για τις δικές τους ενέργειες	96
11.4-Η Διεύθυνση Διαχείρισης και Ανάλυσης Πληροφοριών της ΕΛ.ΑΣ. και η συμβολή της στη διαχείριση πληροφοριών αλλά και δια-συνοριακής αστυνομικής συνεργασίας.....	98
11.4. 1 Γενικά.....	98
11.4.2 Σχέση Διαφθοράς και Οργανωμένου Εγκλήματος.....	99
11.4.3 Αποστολή Δι.Δ.Α.Π.	99
11.5 Συμπέρασμα επί της ακολουθούμενης διαδικασίας και παθογένειες αυτής.	101

11.6 Πρόσφατες Εξελίξεις αναφορικά με τη Διαχείριση των καταγγελιών σε εθνικό επίπεδο.....	101
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 12- ΥΠΗΡΕΣΙΑ (ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ) ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ	102
12.1 Σύσταση της Υπηρεσίας	102
12.2 Αποστολή - Αρμοδιότητες	102
12.3 Στελέχωση	103
12.4 Προσόντα –διαδικασία επιλογής προσωπικού	104
12.5 Κωλύματα μετάθεσης - υπηρετήσης στην Υ.Ε.Υ.	104
12.6 Εποπτεία.....	105
12.7 Επιλογή προσωπικού	105
12.8 Δικαιώματα προσωπικού	105
12.9 Άρση Αξιοποίνου	106
12.10 Ελαφρυντικές περιστάσεις.....	106
12.11 Προστασία μαρτύρων	106
12.12 Προστασία εισαγγελικού λειτουργού και αστυνομικών της Υ.Ε.Υ.	107
12.13 Κοινοβουλευτική Εποπτεία της Υπηρεσίας.....	107
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 13-ΣΥΓΧΡΟΝΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ-ΜΟΡΦΕΣ ΕΡΕΥΝΑΣ	108
13.1 Άρση των απορρήτων - Δέσμευση περιουσιακών στοιχείων - Χρήση αποδεικτικών μέσων	108
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 14-ΕΠΕΚΤΑΣΗ ΤΩΝ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΩΝ ΑΝΤΙ-ΔΙΑΦΘΟΡΑΣ ΤΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ ΚΑΙ ΣΕ ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ ΔΙΑΦΘΟΡΑΣ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ ΤΟΥ ΕΥΡΥΤΕΡΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΤΟΜΕΑ.....	110
14.1 Κώδικας Δεοντολογίας Αστυνομικών	111
14.2 Αστυνομική διαφθορά και η Τυπολογία της - Έννοια της αστυνομικής «υποκοουλτούρας».....	118
14.2.1. Μια άλλη (κοινωνιολογική) τυπολογία διαφθοράς στην Αστυνομία.....	120
14.3. Παράγοντες αποτελεσματικής πρόληψης και καταπολέμησης της διαφθοράς στην Αστυνομία	124
2^Η ΗΜΕΡΑ	127

Διαχείριση καταγγελλόντων

- Συνεργασία και πληροφόρηση μεταξύ τοπικών και διεθνών αρχών
- Χαμηλό «κατώφλι» ενεργοποίησης
- Δυνατότητα ανώνυμης υποβολής αναφοράς/παροχής πληροφοριών
- Πηγές από ΜΜΕ
- Εταιρίες και επιχειρηματίες στο χώρο (εφέσεις σε διαγωνισμούς)
- Δυνατότητα αξιοποίησης «μαρτύρων δημοσίου συμφέροντος» (whistleblower) που πρέπει να τύχουν προστασίας
- Λειτουργεί ειδικό σύστημα προστασίας; (Δεν υπάρχει συγκεκριμένος νόμος στη Φινλανδία, ισχύουν κάποιες παράγραφοι)

Διαχείριση αναφορών

- Υποβάλλεται πάντα γραπτή αναφορά σε ένα σύστημα που προστατεύει όλες τις πληροφορίες
- Ένα σύστημα όπου ουδείς μπορεί να διαγράψει κάτι, αλλά υπάρχει η δυνατότητα τροποποιήσεων
- Πάντα μπορεί κάποιος να εντοπίσει ποιες αλλαγές έγιναν και από ποιον
- Εύκολο σύστημα εντοπισμού σε λειτουργία (εύκολη αναζήτηση όλων των πληροφοριών)
- Δυνατότητα συσχέτισης πληροφοριών από άλλες ποινικές υποθέσεις κατά περίπτωση
- Στη Φινλανδία, υφίστανται ειδικά πρότυπα υποβολής αναφορών σε διαφορετικούς κρατικούς φορείς (όπως για το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος), αλλά κατά κανόνα χρησιμοποιούνται υποδείγματα αστυνομικών αναφορών (δύο τύποι, υπόδειγμα R- και S-, στη Φινλανδία)
- Ενημέρωση πληροφοριών σε ξεχωριστό μητρώο (μονάδα πληροφοριών από ποινικές υποθέσεις)

Έρευνα 1

- Η ποινική έρευνα είναι παρεμφερής με αυτήν σε υποθέσεις οικονομικών εγκλημάτων
- Αν υπάρχει υποψία τέλεσης εγκλήματος, είναι διαθέσιμα τα τυπικά εργαλεία ποινικής έρευνας
- Ουσιώδης η καλή προετοιμασία και προ-συλλογή πληροφοριών
- Συνίσταται η διατύπωση λεπτομερούς έγγραφου σχεδίου ερευνών
- Σημαντικός ο ενδεδειγμένος σχεδιασμός (προβάλλουν σκληρή αντίσταση και κάνουν χρήση κάθε μέσου για την παρεμπόδιση/διακοπή των ερευνών)
- Ουσιώδης η συνεργασία με άλλες αρχές (στη Φινλανδία, συνήθως μεταξύ εισαγγελίας, φορολογικής αρχής, υπηρεσίας εκτέλεσης, τελωνείων, κλπ., ανάλογα με την υπόθεση)

Έρευνα 2

- Έλεγχος δημόσιων μητρώων (μητρώο εταιριών, κτηματολόγιο, οχήματα, σκάφη, κλπ.)
- Ταχεία χρήση καταναγκαστικών μέτρων κατόπιν σχεδιασμού στη διάρκεια των ερευνών (έλεγχος τραπεζικών λογαριασμών, κατ' οίκον έρευνες, συλλήψεις, υποκλοπές και άλλα τεχνικά μέτρα, ει δυνατόν, σύμφωνα με τη νομοθεσία)
- Προσεκτική εξέταση δημευμένων στοιχείων και εγγράφων (υπολογιστές και τηλέφωνα)
- Διεθνής συνεργασία εάν χρειάζεται (μπορεί να έχει οφέλη)
- Συνεργασία με την Εισαγγελία

Σχέδιο ερευνών, παράδειγμα 1

- 1. ενδεχόμενο έγκλημα, εν προκειμένω ξέπλυμα βρώμικου χρήματος
- 2. ύποπτοι και συνεργοί, ηθικός αυτουργός
- 3. ύποπτοι εγκλημάτων κατά συρροή, (π.χ., διακεκριμένη απάτη)
- 4. χρόνος τέλεσης αδικήματος
- 5. τόπος τέλεσης αδικήματος
- 6. όριο παραγραφής
- 7. περιγραφή συμβάντος
- 8. αποδεικτικά στοιχεία
- 9. εντοπισμός περιουσιακών στοιχείων

Σχέδιο ερευνών, παράδειγμα 2

Γεγονότα προς διασαφήνιση	Ελεγχόμενα	Αποδεκτά
Στοιχεία του εγκλήματος		Απαραίτητα έγγραφα
Στοιχεία προ της τέλεσης (π.χ. απάτη)		Αστυνομική έκθεση, καταθέσεις κλπ. Μάιος- Ιούνιος 2016
Περιουσία που αποτελεί το αντικείμενο του ξεπλύματος		
Πράξεις (αποδοχή χρημάτων, μεταφορά χρημάτων, απόκρυψη της προέλευσης περιουσίας κλπ.)	Π.χ., χρήματα μη προερχόμενα από απάτη, αλλά αποτελούν δάνειο	Πληροφορίες από τραπεζικούς λογαριασμούς, έγγραφα καταθέσεων κατά τη διάρκεια των ερευνών Μάιος-Ιούνιος 2016

Ανάκτηση περιουσιακών στοιχείων 1

Ανάκτηση περιουσιακών στοιχείων 2

- Δημόσια μητρώα, εταιρίες, ακίνητη περιουσία, οχήματα, σκάφη, μετοχές κλπ.
- Εντοπισμός εμβασμάτων, συμβόλαια για παραδοτέα
- Τραπεζικοί λογαριασμοί, εταιρίες μεσιτείας συναλλάγματος (Forex κλπ.), θυρίδες
- Ασφαλιστικές εταιρίες, ασφάλεια ακίνητης περιουσίας
- Ιδιωτικά συνταξιοδοτικά προγράμματα, ασφάλειες ζωής
- Συνεργασία μεταξύ αρχών (ΔΟΥ, τελωνεία, συνοριοφυλακή, εποπτική αρχή τραπεζικού συστήματος, υπηρεσία εκτέλεσης απόφασης κλπ.)
- Διεθνής συνεργασία (Interpol, Europol, άλλες δυνατότητες)

Ανάκτηση περιουσιακών στοιχείων 3

- ΦΙΝΛΑΝΔΙΑ
- Το όφελος από εγκληματική δραστηριότητα είναι το σύνολο της περιουσίας που μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο δήμευσης και δήμευσης ως μέτρου ασφαλείας, και που μπορεί να κριθεί ότι πρέπει να περιέλθει στο κράτος ή αποδοθεί στον ενάγοντα ως αποζημίωση
- Το όφελος από εγκληματική δραστηριότητα μπορεί να είναι κάθε οικονομικής μορφής (χρήματα, αντικείμενα, ηλεκτρονικά δεδομένα που αποτελούν αποδεικτικά κυριότητας ή κέρδος εξ αυτής)
- Στη Φινλανδία, η αστυνομία υποχρεούται να διασαφηνίζει σε κάθε υπόθεση εάν υφίσταται περιουσία που δύναται να δημευθεί ή να χρησιμοποιηθεί ως αποζημίωση (και σε μικρότερες υποθέσεις)

Ανάκτηση περιουσιακών στοιχείων 4

- Φινλανδία
- Η Εθνική Αστυνομική Αρχή (NPB) εξέδωσε οδηγίες για τον τρόπο δράσης
- Η Αστυνομία μπορεί να συγκεντρώσει πληροφορίες για την περιουσία και πριν την ολοκλήρωση της μηνυτήριας αναφοράς (criminal intelligence)
- Στόχος: αποκατάσταση της τάξης, ελαχιστοποίηση της ζημίας από το έγκλημα, αποτροπή της εγκληματικότητας και βελτίωση της αποτελεσματικότητας των ελέγχων για εγκλήματα
- Στόχοι πολιτικής σε θέματα ποινικού δικαίου: κανένα όφελος από εγκληματική δραστηριότητα, κανένα όφελος από εγκληματίες, αποτρεπτική επίδραση

Ανάκτηση περιουσιακών στοιχείων 5

- Φινλανδία
- Η ευθύνη της αστυνομίας συνεχίζει να υφίσταται μέχρι να φτάσει η υπόθεση στον εισαγγελέα
- Ο εισαγγελέας μπορεί να ζητήσει νέες ενέργειες· η αστυνομία μπορεί να δράσει ανεξάρτητα σε έκτακτες περιπτώσεις
- Αρμοδιότητες αστυνομία σε υπόθεση: 1) Ανάλυση υπόθεσης 2) Αξιολόγηση οφέλους και ζημίας από εγκληματική δραστηριότητα 3) σχέδιο εντοπισμού περιουσιακών στοιχείων
- Διασαφήνιση περιουσίας: τι είναι ήδη γνωστό και τι πρέπει να εντοπιστεί (περιουσία στο εξωτερικό, περιουσία που μεταφέρθηκε σε στενούς συγγενείς ή εταιρίες)
- Η φορολογική αρχή μπορεί να παράσχει μια σύνοψη φορολογικών στοιχείων

Ανάκτηση περιουσιακών στοιχείων 6

- Φινλανδία
- Η μονάδα ερευνών της φορολογικής αρχής μπορεί να παράσχει περαιτέρω διασαφηνίσεις
- Η υπηρεσία εκτέλεσης μπορεί επίσης να διαθέτει πληροφορίες
- Άλλες κρατικές αρχές (εγγυήσεις εξαγωγών, start up – χρήματα)
- Η αστυνομία χρησιμοποιεί το μέσο της δήμευσης ή των συντηρητικών κατασχέσεων (και προσωρινά)
- Σε ξεκάθαρες περιπτώσεις, υπάρχει δυνατότητα άμεσης επιστροφής της περιουσίας στον καταγγέλλοντα
- Εάν η περιουσία βρίσκεται στο εξωτερικό, δίδονται πληροφορίες στον καταγγέλλοντα για να προβεί σε αστικές ενέργειες για την επιστροφή της

Εντοπισμός 1

- Φινλανδία
- Η αστυνομία εντοπίζει τα κέρδη από εγκληματική δραστηριότητα μέσα από ελέγχους σε δημόσια μητρώα και άλλες αρχές
- Η αστυνομία μπορεί να αξιοποιήσει τις δυνατότητες που της δίνει η νομοθεσία περί προανάκρισης και καταναγκαστικών μέτρων
- Αξιοποίηση δημόσιων και ιδιωτικών πηγών πληροφόρησης, όπως αναφέρεται παραπάνω
- Εάν υπάρχει περιουσία εκτός συνόρων, η αστυνομία χρησιμοποιεί τις υπηρεσίες και πληροφορίες από το Γραφείο Ανάκτησης Περιουσιακών Στοιχείων (ARO) και τα κέντρα εκκαθάρισης εγχρήματων συναλλαγών
- Διασυνοριακές υποθέσεις σε συνεργασία με την Εισαγγελία

Εντοπισμός 2

- Φινλανδία
- Όταν ζητούνται πληροφορίες από το εξωτερικό, η αξιοποίησή τους πρέπει να κοινοποιείται στο κράτος-προορισμού (διαφορετικά, ενδέχεται να υπάρχουν περιορισμοί καθιστώντας έτσι τις πληροφορίες άχρηστες)
- Συνήθως μέσω τυπικών διαύλων δικαστικής συνδρομής στο πλαίσιο διεθνών συμφωνιών
- Αξιοποίηση διαύλων συλλογής πληροφοριών (ARO, CARIN, FIU, Europol Siena, Interpol) από αστυνομία, σημείο επαφή το φινλανδικό NBI
- Δίκτυο ARO (περιλαμβάνει Νορβηγία και Ισλανδία), παρέχει πληροφορίες σχετικά με μητρώα

Εντοπισμός 3

- Φινλανδία
- Κέντρο ξεπλύματος χρήματα με διασυνδέσεις με όλο τον κόσμο (συνεργασία FIU)
- Τρομοκρατία, ξέπλυμα χρήματος, εντοπισμός περιουσίας από έγκλημα
- Σε μερικές περιπτώσεις, ταχεία δέσμευση βραχυπρόθεσμα
- Πρέπει να μην συλλέγονται πληροφορίες μέσω "fishing" (παγίδευση)
- Οι πληροφορίες αξιοποιούνται μόνο για το σκοπό που ζητήθηκαν (πρέπει να τηρούνται περιορισμοί), η ανταλλαγή πληροφοριών μπορεί να διακοπεί εάν παραβιαστούν οι κανόνες

Εντοπισμός 4

- Φινλανδία
- Συνδρομή από Φορολογική Διοίκηση αν ερωτηθεί για φορολογικά εγκλήματα
- Η Φορολογική Αρχή αναλαμβάνει τη συλλογή πληροφοριών (απαγορεύεται η παγίδευση - "fishing")
- Η χρήση πληροφοριών είναι συχνά περιορισμένη μόνο σε φορολογικές υποθέσεις αν δεν έχει δοθεί άδεια από το κράτος-πάροχο (φορολογική υπόθεση— αδυναμία χρήσης π.χ. η τήρηση βιβλίων δίχως άδεια συνιστά έγκλημα)
- Η Φορολογική Αρχή αξιοποιεί τη δυνατότητα αυτόματης και μαζικής ανταλλαγής πληροφοριών (μπορεί κανείς να βρει πολλές πληροφορίες από τη Φινλανδία)

Επιστροφή περιουσιακών στοιχείων

- Φινλανδία
- Χρήση καταναγκαστικών μέτρων
- Εκτέλεση αποζημίωσης προς καταγγέλλοντα από τον ίδιο
- Δυνατότητα δήμευσης και συντηρητικής κατάσχεσης (δύσκολη η συντηρητική κατάσχεση στο εξωτερικό)
- Συνεργασία με Εισαγγελία (Ευρωπαϊκή απόφαση δέσμευσης που εκδίδει η Εισαγγελία)
- Σε φορολογικές υποθέσεις, απόφαση δικαστηρίου για **δήμευση μέσω φορολογίας** (ΕΕ και σκανδιναβικές χώρες)

Διεθνείς δράσεις κατά της διαφθοράς

- Πλειάδα οργανισμών συμβουλευτικού χαρακτήρα: ΟΗΕ (εργαλειοθήκη κατά της διαφθοράς), ΟΟΣΑ, ΔΝΤ, WIB, Συμβούλιο της Ευρώπης (Σύμβαση για την Ποινικοποίηση της Διαφθοράς και Εκθέσεις αξιολόγησης και συστάσεις της ομάδας GREGO), Ευρωπαϊκή Επιτροπή
- Οργανισμοί που επίσης παρέχουν επιχειρησιακή υποστήριξη: Interpol, OLAF, Europol, Eurojust
- Αμοιβαία δικαστική συνδρομή (μόνιμη κατά κανόνα μεταξύ γειτονικών κρατών, άλλως περιστασιακά)
- Η χρήση αυτών των εργαλείων προϋποθέτει εκπαίδευση των κατά τόπους αξιωματούχων

Interpol (190 κράτη μέλη)

- Παγκόσμιο σύστημα πληροφόρησης αστυνομικών αρχών
- Συνεχής (24/7) υποστήριξη για την αστυνόμευση και την επιβολή του νόμου
- Καινοτομία, ανάπτυξη επάρκειας και έρευνα (π.χ., εκπαίδευση για το κυβερνο-έγκλημα, υποστήριξη στην ηλεκτρονική εγκληματολογία (digital forensics))
- Ταυτοποίηση εγκλημάτων και εγκληματιών (υπηρεσίες βάσης δεδομένων, ανάλυση, εντοπισμός και σύλληψη δραπετών και αυτουργών διασυνοριακών εγκλημάτων)

OLAF (Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Καταπολέμησης της Απάτης)

- Προστατεύει τα χρηματοοικονομικά συμφέροντα της ΕΕ διερευνώντας υποθέσεις απάτης, διαφθοράς ή άλλες παράνομες δραστηριότητες
- Εντοπίζει και διερευνά σημαντικές υποθέσεις που αφορούν μέλη και προσωπικό των θεσμών και οργάνων της ΕΕ
- Υποστηρίζει την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στην ανάπτυξη και υλοποίηση νομοθεσίας και πολιτικών καταπολέμησης της απάτης
- Διερευνά περιπτώσεις απάτης εντός των θεσμών της ΕΕ, μπορεί να ζητά δικαστική συνδρομή από τρίτες χώρες με χρήση της νόμιμης οδού και επίσης να διεξαγάγει έρευνες σε τρίτες χώρες

Europol (Ευρωπαϊκή Αστυνομική Υπηρεσία)

- Αποστολή που περιορίζεται σε συγκεκριμένους τύπους εγκλημάτων: λαθρεμπόριο, διακίνηση και εκμετάλλευση ανθρώπων, απάτη περί του ΦΠΑ, παραποίηση χαρτονομισμάτων ευρώ, τρομοκρατία κλπ.
- Τα πιο σημαντικά εγκλήματα που άπτονται της διαφθοράς είναι το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος και ο εντοπισμός περιουσιακών στοιχείων
- Βοηθά τις αρχές της ΕΕ στον εντοπισμό των κερδών από εγκληματικές ενέργειες παγκοσμίως σε έρευνες που υποστηρίζει η Europol
- Υποβοήθηση της διασυνοριακής συνεργασίας στον εντοπισμό, δέσμευση και δήμευση στοιχείων εγκληματικής προέλευσης

Eurojust (Μονάδα Δικαστικής Συνεργασίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης) & άλλα συναφή ζητήματα

- Εκπρόσωποι από κάθε χώρα της ΕΕ
- Αρμόδια δικαστική αρχή (εισαγγελέας ή δικαστής από κάθε χώρα)
- Άμεση επαφή με άλλες χώρες της ΕΕ, δυνατότητα ταχείας και σωστής πληροφόρησης και ανάληψης δράσεων
- Ευρωπαϊκό Ένταλμα Σύλληψης (EAW), με σκοπό την εύρεση αυτουργών και περιουσιακών στοιχείων και την έκδοσή τους
- Ευρωπαϊκή Απόφαση Δέσμευσης, με σκοπό τον εντοπισμό και επιστροφή στοιχείων εγκληματικής προέλευσης

Εκδίκαση υποθέσεων διαφθοράς

- Με βάση το αποτέλεσμα ερευνών και με συμπερίληψη όλων των συναφών στοιχείων
- Εξειδικευμένοι εισαγγελείς και δικαστές εάν είναι δυνατόν (απαραίτητη η κατάλληλη κατάρτισή τους για την αναγνώριση συναφών στοιχείων διαφθοράς)
- Η ετυμηγορία θα πρέπει επίσης να περιλαμβάνει τη δήμευση οφελών εγκληματικής προέλευσης (στη Φινλανδία είναι δυνατή η πιο εκτεταμένη δήμευση οφελών εγκληματικής προέλευσης, π.χ. σε περιπτώσεις προβλέπεται η δήμευση περιουσιακών στοιχείων συγγενών)
- Ενημέρωση του κοινού σε περίπτωση καταδίκης (αποτρεπτικό μέτρο)

Εκτέλεση

- Αποτελεσματική εκτέλεση αποφάσεων δήμευσης περιουσιακών στοιχείων στο εξωτερικό
- Αποφάσεις δέσμευσης και κατά το στάδιο των ερευνών
- Αξιοποίηση και πάλι της Eurojust και άλλων διεθνών οργανισμών
- Εντοπισμός στοιχείων μέσω διεθνούς δικτύου οργανισμών
- Η αποτελεσματική εκτέλεση είναι ένα από τα πιο σημαντικά μέτρα για την αποτροπή της διαφθοράς
- Η διεθνής συνεργασία και πληροφόρηση μπορεί να περιορίσει και να παρεμποδίσει τη μεταφορά περιουσιακών στοιχείων στο εξωτερικό

Η διαφθορά αποτελεί πρόβλημα;

- Μέγεθος και κόστος διαφθοράς· αποτελεί πραγματικά πρόβλημα;
Quid pro quo / διαδικασία «δούναι και λαβείν».

Διαφθορά· υπέρ και κατά

- Μπορεί να είναι η μόνη πηγή ασφάλειας και προστασίας σε μέρη όπου η βία αποτελεί σχεδόν μόνιμη απειλή (Νεπάλ, Πακιστάν);
- Η διαφθορά περιορίζει απαραίτητα την μακροοικονομική ανάπτυξη;
Σε μικροεπίπεδο; Βραζιλία, Κίνα, Βιετνάμ.

Ερώτηση;

- Υπάρχει μηχανισμός που διασφαλίζει ότι οι κάτοχοι τέτοιου αδικαιολόγητου πλουτισμού τον διοχετεύουν στην εγχώρια ανάπτυξη με τη μία ή την άλλη μορφή; Ή τον μεταφέρουν σε μακρινούς φορολογικούς παραδείσους;

1^Η ΗΜΕΡΑ

ΔΩΡΟΔΟΚΙΑ ΚΑΙ ΝΟΜΙΜΟΠΟΙΗΣΗ ΕΣΟΔΩΝ ΑΠΟ ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ.

“Behind Every Great Fortune There Is a Crime”

(Πίσω από κάθε μεγάλη περιουσία υπάρχει ένα έγκλημα)

Honoré de Balzac

Πρόλογος για τα κεφάλαια της πρώτης ημέρας

Σκοπός της διδακτικής ενότητας είναι να εισάγει τους επιμορφωνόμενους στο θέμα του «ξεπλύματος χρήματος», να οριοθετηθούν οι βασικές έννοιες, οι τυπολογίες εμφάνισης του φαινομένου, οι συμμετέχοντες φορείς σε εθνικό, ευρωπαϊκό και διεθνές πλαίσιο για την καταπολέμηση του και να παρουσιαστούν βασικές ευρωπαϊκές και διεθνείς συμβάσεις (ΟΗΕ, Συμβουλίου της Ευρώπης) που έχουν κυρωθεί από την Ελλάδα.

Λέξεις κλειδιά: διαφθορά, δωροδοκία, δωροληψία, λαθρεμπορία, φοροδιαφυγή, εμπιστεύματα (trusts), υπόχρεα πρόσωπα, δήμευση και ανάκτηση περιουσιακών στοιχείων, Financial Intelligence Unit-FIU (Μονάδα Χρηματοοικονομικών Πληροφοριών) της Ελλάδας, FIU.NET και στο Egmont Group, Ειδική Ομάδα Χρηματοοικονομικής Δράσης - Financial Action Task Force (FATF), Σύστημα Μητρώων Τραπεζικών Λογαριασμών και Λογαριασμών Πληρωμών, διαχείριση καταγγελιών, Διεύθυνση Διαχείρισης και Ανάλυσης Πληροφοριών (Δι.Δ.Α.Π.), προστασία μαρτύρων, κώδικας δεοντολογίας αστυνομικών, αστυνομική υποκουλτούρα», κατασταλτικά μέτρα, δήμευση και ανάκτηση περιουσιακών στοιχείων, υπόχρεα πρόσωπα.

Προσδοκώμενα αποτελέσματα των κεφαλαίων της πρώτης ημέρας είναι οι επιμορφωνόμενοι να κατανοήσουν τα θέματα καταπολέμησης της διαφθοράς και του ξεπλύματος χρήματος, να εφαρμόζουν τις εθνικές και ευρωπαϊκές συμβάσεις που έχουν κυρωθεί από την χώρα, να συνεργάζονται με εθνικούς και διεθνείς φορείς με αποτελεσματικό τρόπο και να εφαρμόζουν τις προβλεπόμενες διαδικασίες από τους φορείς καταπολέμησης της φοροδιαφυγής, του οικονομικού εγκλήματος και να εφαρμόζουν προληπτικά και κατασταλτικά μέτρα για κάθε μορφή και τύπο διαφθοράς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1.- ΝΟΜΙΜΟΠΟΙΗΣΗ ΕΣΟΔΩΝ ΑΠΟ ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ - ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ

1.1 – Εισαγωγή - Ορισμός

Η νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες ή “ξέπλυμα” χρήματος, η οποία είναι έγκλημα οριζόντιας μορφής, έχει εξελιχθεί σε ένα παγκόσμιο πρόβλημα με ιδιαίτερα αρνητικές επιπτώσεις για την οικονομική, την κοινωνική και την πολιτική ζωή.

Το “ξέπλυμα” χρήματος είναι ένα παρεπόμενο αδίκημα, που οδηγεί σε τιμωρία συμπεριφοράς μετά την τέλεση ενός πρωτογενούς επιβλαβούς αδικήματος. (V. Mitsilegas, 2003)

Σύμφωνα με μία άποψη, ο όρος “ξέπλυμα” χρήματος προέρχεται από τον Al Capone, καθόσον αυτός χρησιμοποιούσε επιχειρήσεις πλυντηρίων ρούχων για να “μεταμφιέζει” παράνομα έσοδα από αλκοόλ, κατά τη διάρκεια της ποτοαπαγόρευσης στις Ηνωμένες Πολιτείες (B. Unger et al., 2013).

Τα **αδικήματα διαφθοράς** και βεβαίως τα **αδικήματα δωροδοκίας**, με την υποσημείωση ότι **η δωροδοκία αποτελεί ίσως την πιο σημαντική μορφή διαφθοράς**, αποτελούν από τα σημαντικότερα βασικά αδικήματα για νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες.

Η αποτελεσματική καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες είναι επιτακτικότερη από ποτέ, δεδομένων και των διαστάσεων που αυτή έχει λάβει και για το σκοπό αυτό, εκτός των άλλων, θα πρέπει να υπάρχει στενή συνεργασία των αρμόδιων φορέων και κυβερνήσεων σε διεθνές επίπεδο.

Ο όρος αυτός (“ξέπλυμα” χρήματος) άρχισε να χρησιμοποιείται εντονότερα στα πλαίσια της έρευνας για το σκάνδαλο WaterGate στις Η.Π.Α. κατά τη δεκαετία 1970, το οποίο σκάνδαλο τελικά “έριξε” τον τότε Πρόεδρο των Η.Π.Α., Richard Nixon.

Έχουν δοθεί αρκετοί ορισμοί για τη νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες ή “ξέπλυμα” βρώμικου χρήματος. Το “ξέπλυμα” χρήματος θα μπορούσε να ορισθεί ως μια συστηματική διαδικασία με την οποία επιτυγχάνεται η απόκρυψη της πραγματικής προέλευσης των προϊόντων του εγκλήματος, με στόχο τα προϊόντα αυτά να εμφανίζεται ότι προέρχονται από νόμιμες δραστηριότητες. Ένας ακόμη στόχος των κακοποιών είναι να γίνεται πολύ δυσχερές έως αδύνατο το έργο των Αρχών σε περίπτωση ελέγχου και οι σχετικές έρευνες να καθίστανται άκαρπες.

Με άλλα λόγια, το “ξέπλυμα” χρήματος είναι η διαδικασία με την οποία κάποιος αποκρύπτει την εγκληματική πηγή των εσόδων ώστε αυτά να εμφανίζονται ως καθ’ όλα νόμιμα και να ενσωματώνονται στη νόμιμη οικονομία, χωρίς να αποκαλύπτεται η πραγματική τους προέλευση.

Μία άλλη προσέγγιση του ορισμού του ξεπλύματος είναι ότι μπορούμε να απλοποιήσουμε τα πράγματα λέγοντας ότι “ξέπλυμα” χρήματος είναι μια διαδικασία που κάνει το “βρώμικο” χρήμα να φαίνεται “καθαρό”. (J. Madinger, 2012).

Σύμφωνα με την **FATF**, *“ξέπλυμα” χρήματος είναι η διαδικασία απόκρυψης παράνομων κερδών που προήλθαν από εγκληματική δραστηριότητα.*

http://www.fatf-gafi.org/publications/corruption/?hf=10&b=0&s=desc%28fatf_releasedate%29

1.2 – Η κλίμακα του “ξεπλύματος” χρήματος

Σύμφωνα με διάφορους υπολογισμούς, τα ποσά που “ξεπλένονται” κάθε χρόνο θα μπορούσε να είναι της τάξης μεγέθους από \$600 έως \$2 τρις. Τα νούμερα αυτά, σε κάθε περίπτωση, προσδίδουν τεράστια οικονομική ισχύ σε κακοποιούς και εγκληματικές οργανώσεις έτσι ώστε, εκτός των άλλων, να προσελκύουν ή να εξαναγκάζουν ή να **δωροδοκούν** ανθρώπους προκειμένου να δουλεύουν για αυτούς.

1.3 – “Παραδοσιακό” μοντέλο “ξεπλύματος”

Η διαδικασία “ξεπλύματος” χρήματος “παραδοσιακά” περιγράφεται ως έχουσα τρία στάδια (κυρίαρχο μοντέλο “ξεπλύματος”):

Στάδιο πρώτο: **Τοποθέτηση (Placement)**.

Κατά το στάδιο αυτό, μεγάλα ποσά συνήθως σε μετρητά, προερχόμενα βεβαίως από εγκληματικές δραστηριότητες, “τοποθετούνται” εντός του νόμιμου χρηματοοικονομικού συστήματος, π.χ. καταθέσεις σε τραπεζικούς λογαριασμούς.

Μετά την ολοκλήρωση του σταδίου αυτού, τα κεφάλαια που προέρχονται από εγκληματική δραστηριότητα δεν έχουν πλέον τη μορφή μετρητών (εάν αρχικώς ήταν σε μορφή μετρητών).

1. Στάδιο δεύτερο: Διαστρωμάτωση (Layering).

Στο στάδιο αυτό, πραγματοποιείται διακίνηση των χρημάτων μέσω μεγάλου αριθμού συναλλαγών οι οποίες στερούνται πραγματικού και νόμιμου οικονομικού σκοπού. Στόχος είναι να απομακρυνθεί ακόμα περισσότερο η εγκληματική προέλευση των κεφαλαίων και να μην μπορεί να γίνει συσχέτιση προέλευσης και προορισμού των κεφαλαίων.

2. Στάδιο τρίτο: Ενσωμάτωση (Integration).

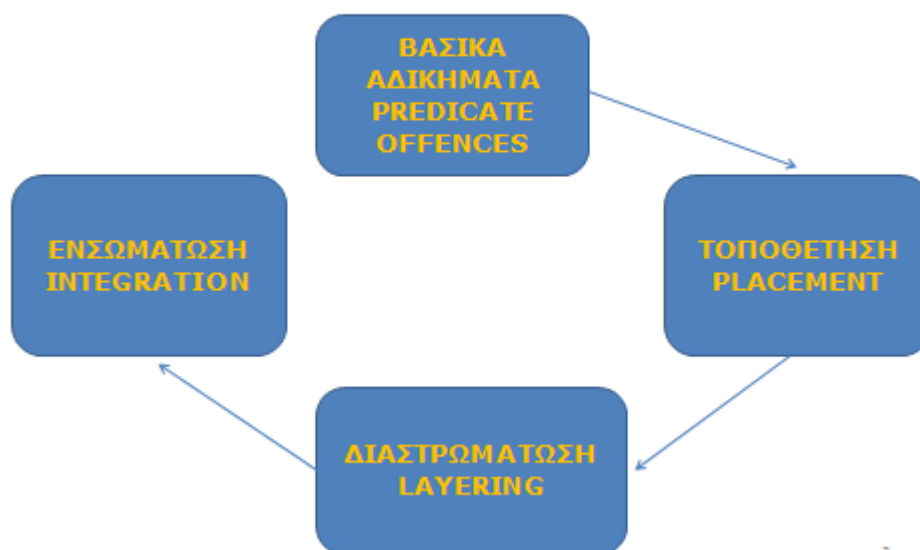
Κατά το στάδιο αυτό γίνεται η τελική χρήση των κεφαλαίων για πραγματικούς και νομότυπους οικονομικούς σκοπούς, π.χ. αγορά ακινήτου ή επιχείρησης η οποία μπορεί να παράγει έσοδα από νόμιμες επιχειρηματικές δραστηριότητες. Ο κύκλος του “ξεπλύματος” έχει κλείσει και τα κεφάλαια προερχόμενα από την εγκληματική δραστηριότητα έχουν ενσωματωθεί σε νόμιμες οικονομικές δραστηριότητες και συναλλαγές, δηλαδή στη νόμιμη οικονομική ζωή.

Γενικά, από πολλές πλευρές θεωρείται ότι το πιο επικίνδυνο σημείο για τους κακοποιούς κατά τη διαδικασία του “ξεπλύματος” χρήματος, είναι το **στάδιο της τοποθέτησης**.

*...γενικά γίνεται δεκτό από τις Υπηρεσίες δίωξης και αξιωματούχους ρυθμιστικών Αρχών ότι το σημείο κατά το οποίο οι κακοποιοί είναι πιο ευάλωτοι στην αποκάλυψη είναι η **τοποθέτηση**.. (B.F.Woods, 1998)*

1.4 – Κύκλος “ξεπλύματος” χρήματος

Ο ΚΥΚΛΟΣ ΤΟΥ “ΞΕΠΛΥΜΑΤΟΣ” ΧΡΗΜΑΤΟΣ

1.5 – Τυπολογίες “ξεπλύματος” χρήματος

Τυπολογίες είναι οι μέθοδοι και οι τεχνικές που χρησιμοποιούνται κατά την διαδικασία “ξεπλύματος” χρήματος.

Υπάρχουν πολλές τυπολογίες, οι οποίες εμπλουτίζονται με την πάροδο του χρόνου, καθώς οι τεχνικές και μέθοδοι που χρησιμοποιούν οι κακοποιοί τροποποιούνται και εξελίσσονται.

Στο δικτυακό τόπο της Αρχής Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες βρίσκονται ανηρτημένες διάφορες ενδεικτικές τυπολογίες της Τράπεζας της Ελλάδος και της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς, καθώς και της MONEYVAL.

<http://www.hellenic->

[fiu.gr/index.php?option=com_content&view=article&id=53&Itemid=61&lang=el](http://www.hellenic-fiu.gr/index.php?option=com_content&view=article&id=53&Itemid=61&lang=el)

1.6 Ορισμένες βασικές ευρωπαϊκές και διεθνείς συμβάσεις που έχουν

κυρωθεί από την Ελλάδα

i. Συμβάσεις του Ο.Η.Ε.

♦ Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών του 1988 για την Καταπολέμηση της Διακίνησης Ναρκωτικών φαρμάκων και ψυχοτρόπων ουσιών – “Σύμβαση της Βιέννης” / United Nations Convention against Illicit Traffic in Narcotic Drugs and Psychotropic Substances, 1988. Κυρώθηκε στη χώρα μας με το Ν. 1990/1991.

♦ Διεθνής Σύμβαση για την καταστολή της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας (Ηνωμένα Έθνη 1999) που άνοιξε προς υπογραφή στις 10 Ιανουαρίου 2000 / International Convention for the Suppression of the Financing of Terrorism. Κυρώθηκε στη χώρα μας με το **N. 3034/2002**.

♦ Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών κατά του Διεθνικού Οργανωμένου Εγκλήματος, που άνοιξε για υπογραφή στο Παλέρμο Ιταλίας στις 12-15 Δεκεμβρίου 2000 και τρία Πρωτόκολλα αυτής. “Σύμβαση του Παλέρμο” / United Nations Convention against Transnational Organized Crime and the Protocols Thereto - UNTOC. Κυρώθηκε στη χώρα μας με το **N.3875/2010**.

♦ Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών κατά της Διαφθοράς / UN Convention Against Corruption – UNCAC (υιοθετήθηκε από τη Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών στη Νέα Υόρκη στις 31 Οκτωβρίου 2003). Κυρώθηκε στη χώρα μας με το **N.3666/2008**.

Υπάρχει αξιοσημείωτη ομοιομορφία μεταξύ των Κρατών μερών αναφορικά με την ποινικοποίηση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, παρά το ευρύ πεδίο εφαρμογής αυτού του συγκεκριμένου αδικήματος, τον σύνθετο χαρακτήρα του και τις πολλές διαμάχες που έχει δημιουργήσει από τότε που έχει έρθει στην διεθνή δημόσια προσοχή. Όπως προέκυψε από τις αξιολογήσεις των χωρών, οι εθνικές διατάξεις ενάντια στη νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες έχουν σε μεγάλο βαθμό καταρτισθεί βάσει των αρχών που θέτονται από μία σειρά διεθνών συμβάσεων και εργαλείων, συμπεριλαμβανομένων – εκτός της παρούσας Σύμβασης (σ.σ.: εδώ εννοεί την UNCAC), η οποία βασίζεται σε και επεκτείνει προγενέστερες πρωτοβουλίες – τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών του 1988 για την Καταπολέμηση της Διακίνησης Ναρκωτικών φαρμάκων και

ψυχοτρόπων ουσιών και τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών κατά του Διεθνικού Οργανωμένου Εγκλήματος (που υπογράφηκε στο Παλέρμο, Ιταλία, το 2000). Ένα σημαντικό ρόλο για τον καθορισμό και την εναρμόνιση των περιεχομένων της σχετικής νομοθεσίας έχουν αναντίρρητα παίξει οι εστιασμένες περιοδικές αξιολογήσεις που διενεργούνται από μηχανισμούς όπως η Ειδική Ομάδα Χρηματοοικονομικής Δράσης και αντίστοιχα περιφερειακά σώματα. Πολλές χώρες έχουν επωφεληθεί από τη τεχνική βοήθεια και τις συστάσεις που παρέχονται από αυτές τις εξειδικευμένες ομάδες. (UNODC, 2015)

ii. Συμβάσεις του Συμβουλίου της Ευρώπης

♦ Σύμβαση για το ξέπλυμα, την έρευνα, την κατάσχεση και δήμευση των προϊόντων που προέρχονται από εγκληματικές δραστηριότητες – 1990. “Σύμβαση του Στρασβούργου”. Κυρώθηκε στη χώρα μας με το **N. 2655/1998**.

Επίσης, αναμένεται να κυρωθεί σύντομα η Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για τη Νομιμοποίηση, Ανίχνευση, Κατάσχεση και Δήμευση Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες και για τη Χρηματοδότηση της Τρομοκρατίας που υπογράφηκε στη Βαρσοβία στις 16 Μαΐου 2005 – “Σύμβαση της Βαρσοβίας” / Council of Europe Convention on Laundering, Search, Seizure and Confiscation of the Proceeds from Crime and on the Financing of Terrorism – 2005.

1.7 – Μελέτες περιπτώσεων

- **Μελέτη περίπτωσης:** υπόθεση διακίνησης ναρκωτικών, εγκληματικής οργάνωσης και νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες. Απόφαση 4292/2012 Εφετείου Αθηνών (αδημ).
- **Μελέτη περίπτωσης:** υπόθεση νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, με βασικό αδίκημα τη διακίνηση ναρκωτικών. Βούλευμα (παραπεμπτικό) 83/2011 Συμβουλίου Πλημμελειοδικών Κατερίνης (ΠΟΙΝΔ/ΝΗ 2012/344).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2.- ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΤΗΣ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

2.1 – Εισαγωγή - Ορισμός

Ως χρηματοδότηση της τρομοκρατίας μπορεί να θεωρηθεί η χρήση του χρηματοοικονομικού συστήματος για να διευκολυνθεί η χρηματοδότηση τρομοκρατικών πράξεων και να αποκρυφτούν τόσο η προέλευση όσο και η σχεδιαζόμενη χρήση των κεφαλαίων.

Σύμφωνα με μία άλλη άποψη, *χρηματοδότηση της τρομοκρατίας είναι η χρήση του χρηματοοικονομικού συστήματος για διευκόλυνση της χρηματοδότησης τρομοκρατικών πράξεων και για να αποκρυφτούν οι πηγές και η σκοπούμενη χρήση των χρησιμοποιούμενων κεφαλαίων*”. (T. Parkman, 2012)

Παρά το γεγονός ότι **η χρηματοδότηση της τρομοκρατίας αποτελεί έναν τύπο “ξεπλύματος” χρήματος**, δεν λειτουργεί με τον ίδιο τρόπο όπως το “ξέπλυμα” από εγκληματικές δραστηριότητες.

Ωστόσο, πολύ συχνά η τρομοκρατία χρηματοδοτείται με “καθαρά” λεφτά μέσω κατάχρησης δωρεών και εξωτερικής βοήθειας. Αυτό περιλαμβάνει μια διαδικασία εντελώς διαφορετική από το “ξέπλυμα” χρήματος: “λέρωμα” χρήματος, το οποίο είναι το αντίστροφο από το “ξέπλυμα” χρήματος. Η εισαγωγή ρυθμιστικού πλαισίου για την τρομοκρατία μαζί με το “ξέπλυμα” χρήματος θέτει επομένως μια επιπρόσθετη δυσκολία. (B. Unger et al., 2013).

Σημειώνεται ότι το “παραδοσιακό” μοντέλο “ξεπλύματος” που παρουσιάστηκε ανωτέρω έχει περιορισμένη χρησιμότητα αναφορικά με την χρηματοδότηση της τρομοκρατίας.

Το παραδοσιακό μοντέλο “ξεπλύματος” με τοποθέτηση, διαστρωμάτωση και ενσωμάτωση μόνο μερικώς εξηγεί το “ξέπλυμα” χρήματος από τρομοκράτες. (P. Lilley, 2003)

2.2- Πηγές χρηματοδότησης τρομοκρατίας:

- ♦ **Κρατική χρηματοδότηση** (State Financing/Sponsorship)
- ♦ **Νόμιμες δραστηριότητες:**
 - (a) Συνδρομές
 - (b) Από επιχειρήσεις

- (c) Πώληση εκδόσεων
- (d) Πολιτιστικές ή κοινωνικές εκδηλώσεις
- (e) Υποστήριξη από την κοινότητα
- (f) Φιλανθρωπικές οργανώσεις
- (g) Εύπορα μέλη της κοινότητας
- (h) Υποστήριξη από τη διασπορά
- (i) Δωρεές

♦ **Παράνομες Δραστηριότητες:**

- (a) Διακίνηση ναρκωτικών
- (b) Λαθρεμπορία
- (c) Ληστείες
- (d) Απαγωγές
- (e) Εκβιασμός
- (f) Απάτη, συμπεριλαμβανομένης της απάτης με πιστωτικές κάρτες
- (g) Κατάχρηση μη κερδοσκοπικών οργανισμών

Ένα εργαλείο που μπορεί να συμβάλλει σημαντικά στην καταπολέμηση όχι μόνο της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας αλλά και της ίδιας της τρομοκρατίας ως φαινόμενο, είναι οι χρηματοοικονομικές έρευνες και ιδίως οι χρηματοοικονομικές έρευνες που εστιάζουν στο “ξέπλυμα” χρήματος.

Για χρόνια, οι διωκτικές Αρχές έλεγαν ότι ο καλύτερος τρόπος για να διώξουν τις τρομοκρατικές ομάδες είναι μέσω ερευνών για “ξέπλυμα” χρήματος. Η ιδέα είναι απλή. Πάρε τα λεφτά τους και είναι αδύναμες. Χρειάστηκε μία τραγωδία, αλλά μετά την 9/11 όλοι οι άλλοι τελικά συμφώνησαν. (C. Mathers, 2004).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3.-Ν. 3691/2008 – Ενσωμάτωση της Τρίτης Οδηγίας στην εθνική νομοθεσία

3.1 - Γενικά

Με το Ν.3691/2008 ενσωματώθηκαν στην εθνική νομοθεσία οι διατάξεις της **Τρίτης Οδηγίας 2005/60/ΕΚ** για την αντιμετώπιση του “ξεπλύματος” χρήματος και της

χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, καθώς και της Οδηγίας 2006/70/ΕΚ η οποία είναι εφαρμοστικό μέτρο της Τρίτης Οδηγίας.

Επίσης, ενσωματώθηκαν στη νομοθεσία ορισμένες συστάσεις της FATF, “που είναι ο πλέον αναγνωσμένος διεθνής φορέας για τη θέσπιση διεθνών κριτηρίων και προτύπων για την αντιμετώπιση του Ξ.Χ. και της Χ.Τ.” (η τελευταία φράση από την αιτιολογική έκθεση του Ν.3691/2008).

3.2 – Πράξεις που αποτελούν “ξέπλυμα” χρήματος

Το άρθρο 2 του νόμου καθορίζει ποιες πράξεις αποτελούν νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, ως ακολούθως:

- i. **Η μετατροπή ή η μεταβίβαση περιουσίας** εν γνώσει του γεγονότος ότι προέρχεται από εγκληματικές δραστηριότητες ή από πράξη συμμετοχής σε τέτοιες δραστηριότητες, με Σκοπό την απόκρυψη ή τη συγκάλυψη της παράνομης προέλευσης της ή την παροχή συνδρομής σε οποιονδήποτε εμπλέκεται στις δραστηριότητες αυτές, προκειμένου να αποφύγει τις έννομες συνέπειες των πράξεων του.*
- ii. **Η απόκρυψη ή η συγκάλυψη της αλήθειας με οποιοδήποτε μέσο ή τρόπο**, όσον **αφορά** στη φύση, προέλευση, διάθεση, διακίνηση ή χρήση περιουσίας ή στον τόπο όπου αυτή αποκτήθηκε ή ευρίσκεται ή την κυριότητα επί περιουσίας ή σχετικών με αυτή δικαιωμάτων, εν γνώσει του γεγονότος ότι η περιουσία αυτή προέρχεται από εγκληματικές δραστηριότητες ή από πράξη συμμετοχής σε τέτοιες δραστηριότητες.*
- iii. **Η απόκτηση, κατοχή, διαχείριση ή χρήση περιουσίας**, εν γνώσει κατά το χρόνο της κτήσης ή της διαχείρισης, του γεγονότος ότι η περιουσία προέρχεται από εγκληματικές δραστηριότητες ή από πράξη συμμετοχής σε τέτοιες δραστηριότητες.*
- iv. **Η χρησιμοποίηση του χρηματοπιστωτικού τομέα** με την τοποθέτηση σε αυτόν ή τη διακίνηση μέσω αυτού εσόδων που προέρχονται από εγκληματικές δραστηριότητες, με Σκοπό να προσδοθεί νομιμοφάνεια στα εν λόγω έσοδα.*
- v. **Η σύσταση οργάνωσης ή ομάδας δύο τουλάχιστον ατόμων** για τη διάπραξη μιας ή περισσότερων από τις πράξεις που αναφέρονται στα παραπάνω στοιχεία α` έως δ` και η συμμετοχή σε τέτοια οργάνωση ή ομάδα.*

3. Νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες υπάρχει και όταν οι δραστηριότητες από τις οποίες προέρχεται η προς νομιμοποίηση περιουσία **έλαβαν χώρα στο έδαφος άλλου κράτους**, εφόσον αυτές θα ήταν βασικό αδίκημα αν διαπράττονταν στην Ελλάδα και θεωρούνται αξιόποινες σύμφωνα με τη νομοθεσία του κράτους αυτού.

3.3 – Βασικά αδικήματα

Το άρθρο 3 του νόμου καθορίζει τις εγκληματικές δραστηριότητες - βασικά αδικήματα (*predicate offences*), ως ακολούθως:

- i. **εγκληματική οργάνωση** (άρθρο 187 ΠΚ),
- ii. **τρομοκρατικές πράξεις και χρηματοδότηση της τρομοκρατίας** (άρθρο 187Α ΠΚ),
- iii. **δωροληψία υπαλλήλου (παθητική δωροδοκία)** (άρθρο 235 ΠΚ),
- iv. **δωροδοκία υπαλλήλου (ενεργητική δωροδοκία)** (άρθρο 236 ΠΚ),
- v. **δωροληψία και δωροδοκία πολιτικών προσώπων και δικαστικών λειτουργών** (άρθρα 159, 159Α και 237 ΠΚ),
- vi. **εμπορία ανθρώπων** (άρθρο 323Α ΠΚ),
- vii. **απάτη με υπολογιστή** (άρθρο 386Α ΠΚ),
- viii. **σωματεμπορία** (άρθρο 351 ΠΚ),
- ix. **αδικήματα που εμπίπτουν στη νομοθεσία περί ναρκωτικών**,
- x. **τα προβλεπόμενα στα άρθρα 15 και 17 του ν. 2168/1993 "Όπλα, πυρομαχικά, εκρηκτικές ύλες κ.λπ."** ,
- xi. **τα προβλεπόμενα στα άρθρα 53, 54, 55, 61 και 63 του ν. 3028/2002 "Για την προστασία των αρχαιοτήτων και εν γένει της πολιτιστικής κληρονομιάς"** (ΦΕΚ 153 Α`),
- xii. **τα προβλεπόμενα στο άρθρο 8 παράγραφοι 1 και 3 του ν.δ. 181/1974 "Περί προστασίας εξ ιοντιζουσών ακτινοβολιών"** (ΦΕΚ 347 Α`),
- xiii. **τα προβλεπόμενα στο άρθρο 87 παράγραφοι 5, 6, 7 και 8 και στο άρθρο 88 του ν. 3386/2005 "Είσοδος, διαμονή και κοινωνική ένταξη υπηκόων τρίτων χωρών στην Ελληνική Επικράτεια"** (ΦΕΚ 212 Α`),

xiv. τα προβλεπόμενα στα άρθρα τέταρτο και έκτο του ν. 2803/2000 **"Προστασία των οικονομικών συμφερόντων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων"** (ΦΕΚ 48 Α`),

xv. τα προβλεπόμενα στα άρθρα 29 και 30 του ν. 3340/2005 **"Για την προστασία της Κεφαλαιαγοράς από πράξεις προσώπων που κατέχουν προνομιακές πληροφορίες και πράξεις χειραγώγησης αγοράς"** (ΦΕΚ 112 Α`),

xvi. Τα αδικήματα: α) της **φοροδιαφυγής**, που προβλέπονται στο άρθρο 17, στο άρθρο 18 με την εξαίρεση της περίπτωσης α της παραγράφου 1 και του άρθρου 19 με την εξαίρεση της περίπτωσης του πρώτου εδαφίου της παραγράφου 1 του ν. 2523/1997 (Α 179), όπως ισχύουν, β) της **λαθρεμπορίας**, που προβλέπονται στα άρθρα 155,156 και 157 του ν. 2960/2001 (Α 265), όπως ισχύουν, και γ) της **μη καταβολής χρεών** προς το Δημόσιο, που προβλέπονται στο άρθρο 25 του ν. 1882/1990 (Α 43), όπως ισχύει, με την εξαίρεση της περίπτωσης α της παραγράφου 1, καθώς και της μη καταβολής χρεών που προκύπτουν από χρηματικές ποινές ή πρόστιμα που επιβλήθηκαν από τα δικαστήρια ή από διοικητικές ή άλλες αρχές.

xvii. τα προβλεπόμενα και τιμωρούμενα από τις διατάξεις του άρθρου 28 παράγραφος 3 εδάφιο α` του ν. 1650/1986 (**"Προστασία του Περιβάλλοντος"**).

xviii. **κάθε άλλο αδίκημα που τιμωρείται με ποινή στερητική της ελευθερίας**, της οποίας το ελάχιστο όριο είναι **άνω των έξι μηνών** και από το οποίο προκύπτει περιουσιακό όφελος.

Εκτός από τα 17 ειδικώς αναφερόμενα βασικά αδικήματα, ως βασικό αδίκημα τυποποιείται και μια τελευταία 18^η κατηγορία, η οποία είναι γενική και δεν προσδιορίζεται συγκεκριμένα.

Επίσης, είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι η συμπερίληψη των **αδικημάτων φοροδιαφυγής**, τα οποία αρχικώς είχαν μπει στη λίστα των βασικών αδικημάτων ήδη από το 2010 με την παρ.1 άρθρου 77 του Ν.3842/2010 και στη συνέχεια έγινε αντικατάσταση της σχετικής περίπτωσης ιη) με το άρθρο 68 παρ.1 του Ν.4174/2013, ήταν μια πολύ αποφασιστική και πρωτοποριακή κίνηση του Έλληνα νομοθέτη, ειδικά σε μια περίοδο που η χώρα δεν είχε και σχετική υποχρέωση.

Σημειώνεται ότι ακόμα και σήμερα πολλές χώρες δεν έχουν συμπεριλάβει στη λίστα των βασικών αδικημάτων τα αδικήματα φοροδιαφυγής, ενώ αυτά δεν είχαν συμπεριληφθεί ούτε στην 3^η Οδηγία. Τα αδικήματα φοροδιαφυγής μπήκαν στη

λίστα των βασικών αδικημάτων με την 4^η Οδηγία, η οποία πρέπει να ενσωματωθεί στις νομοθεσίες των κρατών μελών έως 26 Ιουνίου 2017, το αργότερο.

3.4 – Ορισμένες πτυχές του νόμου

Το άρθρο 5 του νόμου καθορίζει τα **υπόχρεα πρόσωπα** (φυσικά και νομικά) τα οποία υπόκεινται στις σχετικές υποχρεώσεις. Αυτά έχουν ως ακολούθως:

- i. Τα πιστωτικά ιδρύματα.
- ii. Οι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί.
- iii. Οι εταιρείες κεφαλαίου επιχειρηματικών συμμετοχών.
- iv. Οι ορκωτοί ελεγκτές-λογιστές, οι εταιρείες ορκωτών ελεγκτών-λογιστών, οι λογιστές που δεν συνδέονται με σχέση εξηρημένης εργασίας και οι ιδιώτες ελεγκτές.
- v. Οι φορολογικοί ή φοροτεχνικοί σύμβουλοι και οι εταιρείες φορολογικών ή φοροτεχνικών συμβουλών.
- vi. Οι κτηματομεσίτες και οι κτηματομεσιτικές εταιρείες.
- vii. Οι επιχειρήσεις Καζίνο και τα Καζίνο επί πλοίων με ελληνική σημαία, καθώς και οι επιχειρήσεις, οργανισμοί και άλλοι φορείς του δημόσιου ή ιδιωτικού τομέα που διοργανώνουν ή και διεξάγουν τυχερά παιχνίδια και πρακτορεία που σχετίζονται με τις δραστηριότητες αυτές.
- viii. Οι οίκοι δημοπρασίας.
- ix. Οι έμποροι αγαθών μεγάλης αξίας, όταν η σχετική συναλλαγή γίνεται σε μετρητά και η αξία της ανέρχεται τουλάχιστον σε δεκαπέντε χιλιάδες (15.000) ευρώ, ανεξάρτητα αν αυτή διενεργείται με μία μόνη πράξη ή με περισσότερες, μεταξύ των οποίων φαίνεται να υπάρχει κάποια σχέση. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Ανάπτυξης ορίζονται τα κριτήρια για τον προσδιορισμό των εμπόρων αγαθών μεγάλης αξίας που υπάγονται στην κατηγορία αυτή.
- x. Οι εκπλειστηριαστές.
- xi. Οι ενεχυροδανειστές.
- xii. Οι συμβολαιογράφοι και οι δικηγόροι, όταν συμμετέχουν, είτε ενεργώντας εξ ονόματος και για λογαριασμό των πελατών τους στο πλαίσιο χρηματοπιστωτικών

συναλλαγών ή συναλλαγών επί ακινήτων είτε βοηθώντας στο σχεδιασμό ή στην υλοποίηση συναλλαγών για τους πελάτες τους σχετικά με:

- (a) Την αγορά ή πώληση ακινήτων ή επιχειρήσεων,
- (b) τη διαχείριση χρημάτων, τίτλων ή άλλων περιουσιακών στοιχείων των πελατών τους,
- (c) το άνοιγμα ή τη διαχείριση τραπεζικών λογαριασμών, λογαριασμών ταμειευτηρίου ή λογαριασμών τίτλων,
- (d) την οργάνωση των αναγκαίων εισφορών για τη σύσταση, λειτουργία ή διοίκηση εταιρειών,
- (e) τη σύσταση, λειτουργία ή διοίκηση εταιρειών, εμπιστευμάτων (trusts) ή ανάλογων νομικών σχημάτων.

Η παροχή νομικών συμβουλών εξακολουθεί να υπόκειται στην τήρηση του επαγγελματικού απορρήτου, εκτός εάν ο ίδιος ο δικηγόρος ή ο συμβολαιογράφος συμμετέχει σε δραστηριότητες νομιμοποίησης παράνομων εσόδων ή χρηματοδότησης της τρομοκρατίας ή εάν οι νομικές συμβουλές του παρέχονται με Σκοπό τη διάπραξη αυτών των αδικημάτων ή εν γνώσει του γεγονότος ότι ο πελάτης του ζητεί νομικές συμβουλές προκειμένου να διαπράξει τα ως άνω αδικήματα.

xiii. **Τα φυσικά και νομικά πρόσωπα που παρέχουν υπηρεσίες σε εταιρείες και εμπιστεύματα (trusts)**, εξαιρουμένων των προσώπων που αναφέρονται στα στοιχεία στ' και ιγ' του άρθρου αυτού, τα οποία παρέχουν κατά επιχειρηματική δραστηριότητα οποιαδήποτε από τις ακόλουθες υπηρεσίες σε τρίτα μέρη:

- (a) συστήνουν εταιρείες ή άλλα νομικά πρόσωπα.
- (b) ασκούν ή μεριμνούν ώστε άλλο πρόσωπο να ασκήσει καθήκοντα διευθυντή ή διαχειριστή εταιρείας ή εταίρου εταιρείας ή παρόμοιας θέσης, σε άλλα νομικά πρόσωπα ή σχήματα,
- (c) παρέχουν καταστατική έδρα, επιχειρηματική διεύθυνση, ταχυδρομική ή διοικητική διεύθυνση και οποιεσδήποτε άλλες σχετικές υπηρεσίες για εταιρεία ή κάθε άλλο νομικό πρόσωπο ή σχήμα,
- (d) ενεργούν ή μεριμνούν ώστε να λειτουργούν άλλα πρόσωπα ως εμπιστευματοδόχοι ρητού εμπιστεύματος (express trust) ή ανάλογου νομικού σχήματος,

(e) ενεργούν ως πληρεξούσιοι μετόχων εταιρείας, εφόσον η εταιρεία αυτή δεν είναι εισηγμένη υπό την έννοια του στοιχείου α` της παρ. 2 του άρθρου 17 του παρόντος νόμου και δεν υπόκειται σε απαιτήσεις γνωστοποίησης και πληροφόρησης κατά την κοινοτική νομοθεσία ή σύμφωνα με ανάλογα διεθνή πρότυπα ή μεριμνούν ώστε άλλο πρόσωπο να ενεργεί με ίδιο τρόπο. Με απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης ορίζονται οι όροι και προϋποθέσεις σύστασης, χορήγησης άδειας λειτουργίας, εγγραφής σε ειδικό μητρώο και άσκησης των δραστηριοτήτων που αναφέρονται στο παρόν στοιχείο από φυσικά ή νομικά πρόσωπα.

Είναι σημαντικό να τονισθεί ότι **για άσκηση ποινικής δίωξης και καταδίκη για “ξέπλυμα” χρήματος δεν είναι απαραίτητη η προηγούμενη ποινική δίωξη ή καταδίκη του υπαιτίου για το βασικό αδίκημα**, όπως προβλέπεται από το άρθρο 45 παρ. 2 του Ν.3691/2008:

“2. Η άσκηση ποινικής δίωξης και η καταδίκη για νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες δεν προϋποθέτει ποινική δίωξη ή καταδίκη του υπαιτίου για το βασικό αδίκημα.”

Στο άρθρο 22 καθορίζεται ποια είναι τα **Πολιτικώς εκτεθειμένα πρόσωπα – Politically Exposed Persons (PEPs)**.

Στην παρ. 2 του άρθ. 46 για τη **δήμευση περιουσιακών στοιχείων** προβλέπεται ότι σε περίπτωση που η περιουσία ή το προϊόν κατά την παράγραφο 1 δεν υπάρχει πλέον, δεν έχει βρεθεί ή δεν είναι δυνατόν να κατασχεθεί, κατάσχονται και δημεύονται υπό τους όρους της παραγράφου 1 περιουσιακά στοιχεία ίσης αξίας προς εκείνη της προαναφερθείσας περιουσίας ή του προϊόντος κατά το χρόνο της καταδικαστικής απόφασης, όπως την προσδιορίζει το δικαστήριο. Το δικαστήριο μπορεί να επιβάλλει και χρηματική ποινή μέχρι του ποσού της αξίας της περιουσίας ή του προϊόντος, αν κρίνει ότι δεν υπάρχουν πρόσθετα περιουσιακά στοιχεία προς δήμευση ή τα υπάρχοντα υπολείπονται της αξίας της περιουσίας ή του προϊόντος.

Το άρθ. 48 περιλαμβάνει διατάξεις αναφορικά με τη **δέσμευση και απαγόρευση εκποίησης περιουσιακών στοιχείων**.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4.- ΟΔΗΓΙΕΣ ΤΗΣ Ε.Ε.

4.1 – Τέταρτη Οδηγία

➤ **Τέταρτη Οδηγία (ΕΕ) 2015/849 για την Καταπολέμηση της Νομιμοποίησης Εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας.**

Πρέπει να τεθεί σε ισχύ έως 26 Ιουνίου 2017, το αργότερο. Έχει ήδη συσταθεί σχετική νομοπαρασκευαστική επιτροπή.

Συνεχίζει την προσέγγιση με βάση τον κίνδυνο

- ✓ Ενισχύει τα μέτρα συμμόρφωσης
- ✓ Αναθεωρεί σημαντικούς ορισμούς
- ✓ Επεκτείνεται το πεδίο εφαρμογής της Οδηγίας
- ✓ Συμπεριλαμβάνει τα **φορολογικά αδικήματα** στη λίστα των βασικών αδικημάτων
- ✓ Αυξάνει τις εξουσίες επιβολής κυρώσεων

Το άρθρο 29 της Οδηγίας προβλέπει ότι τα κράτη μέλη θα πρέπει να διασφαλίζουν ότι **οι εταιρικές και άλλες νομικές οντότητες** που έχουν την εταιρική τους έδρα στην επικράτειά τους υποχρεούνται να αποκτούν και να φυλάσσουν επαρκείς, ακριβείς και τρέχουσες **πληροφορίες σχετικά με τους πραγματικούς δικαιούχους τους**, συμπεριλαμβανομένων των λεπτομερειών των δικαιωμάτων που κατέχουν οι πραγματικοί δικαιούχοι.

Το άρθρο 30 της Οδηγίας προβλέπει ότι τα κράτη μέλη θα πρέπει να απαιτούν από τους καταπιστευματοδόχους σε σχήμα ρητής καταπιστευματικής διαχείρισης (express trust) που διέπεται από τη νομοθεσία τους να αποκτούν και να διατηρούν επαρκείς, ακριβείς και επίκαιρες **πληροφορίες σχετικά με τους πραγματικούς δικαιούχους του καταπιστεύματος.**

4.2 – Τρίτη Οδηγία

➤ **Τρίτη Οδηγία 2005/60/ΕΚ για την Καταπολέμηση της Νομιμοποίησης Εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της**

τρομοκρατίας – Οι διατάξεις της ενσωματώθηκαν στην εθνική νομοθεσία με το **N.3691/2008**.

Η 3^η Ευρωπαϊκή Οδηγία εισήγαγε νέα μέτρα, όπως:

✓ Απαγόρευση για τα πιστωτικά ιδρύματα και τους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς να τηρούν ανώνυμους λογαριασμούς ή ανώνυμα βιβλιάρια καταθέσεων.

✓ Τις προϋποθέσεις άσκησης μέτρων δέουσας επιμέλειας.

✓ Την διαδικασία ταυτοποίησης και εξακρίβωσης των στοιχείων των πελατών.

✓ Την μη εκτέλεση συναλλαγής ή την μη σύναψη σχέσης, καθώς και την υποβολή αναφοράς εφόσον δεν έχει γίνει πλήρης εξακρίβωση της ταυτότητας του πελάτη.

✓ Την υποχρέωση αναγνώρισης της ταυτότητας των πραγματικών δικαιούχων.

✓ Την οριοθέτηση των σχέσεων με τα πολιτικώς εκτεθειμένα πρόσωπα – PEPs.

✓ Την κατηγοριοποίηση των πελατών.

✓ Την παρακολούθηση των συναλλαγών των πελατών.

✓ Την αναφορά ύποπτων συναλλαγών στις αρμόδιες Αρχές (FIU).

✓ Την κατάλληλη εκπαίδευση του προσωπικού.

4.3 – Πρώτη Οδηγία & Δεύτερη Οδηγία

➤ **Δεύτερη Οδηγία 2001/97/ΕΚ για την Καταπολέμηση της Νομιμοποίησης Εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες** – Οι διατάξεις της ενσωματώθηκαν στη νομοθεσία μας με το **N.3424/2005**.

➤ **Πρώτη Οδηγία 91/308/ΕΟΚ για την Καταπολέμηση της Νομιμοποίησης Εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες** – Οι διατάξεις της ενσωματώθηκαν στη νομοθεσία μας με το **N.2331/1995**.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5.- ΑΡΧΗ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗΣ ΤΗΣ ΝΟΜΙΜΟΠΟΙΗΣΗΣ ΕΣΟΔΩΝ ΑΠΟ ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ – FIU

5.1 - Γενικά

Η “Αρχή Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες και της Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας και Ελέγχου των Δηλώσεων Περιουσιακής Κατάστασης” αποτελεί την εθνική μονάδα για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Είναι το Financial Intelligence Unit-**FIU** (Μονάδα Χρηματοοικονομικών Πληροφοριών) της Ελλάδας.

5.2 – Έργο της Αρχής

Όπως αναφέρεται στο δικτυακό της τόπο, το έργο της, σύμφωνα με το [ν.3691/2008](#), όπως τροποποιήθηκε με το [ν.3932/2011](#), είναι η συγκέντρωση, ανάλυση διερεύνηση και επεξεργασία αναφορών υπόπτων συναλλαγών που διαβιβάζονται σ’ αυτή από τα υπόχρεα νομικά και φυσικά πρόσωπα καθώς και κάθε άλλη πληροφορία που περιέρχεται σε γνώση της και σχετίζεται με τα αδικήματα της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας και ελέγχου των δηλώσεων περιουσιακής κατάστασης.”
<http://www.hellenic-fiu.gr/index.php?lang=el>

5.3 Μονάδες της Αρχής

Η Αρχή έχει αναδιαρθρωθεί σε τρεις επιμέρους Μονάδες ως κατωτέρω:

- Α' Μονάδα Διερεύνησης Χρηματοοικονομικών Πληροφοριών
- Β' Μονάδα Οικονομικών Κυρώσεων κατά Υπόπτων Τρομοκρατίας
- Γ' Μονάδα Ελέγχου των Δηλώσεων Περιουσιακής Κατάστασης

Η Αρχή συμμετέχει στο **FIU.NET** και στο **Egmont Group**.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6.- ΕΙΔΙΚΗ ΟΜΑΔΑ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΡΑΣΗΣ - FINANCIAL ACTION TASK FORCE – FATF

6.1 - Γενικά

Η Ειδική Ομάδα Χρηματοοικονομικής Δράσης - **Financial Action Task Force (FATF)**, είναι ένα διακυβερνητικό σώμα που ιδρύθηκε το 1989 από το G-7 και αποτελεί τον παγκόσμιο διαμορφωτή προτύπων και εφαρμοστή των παγκόσμιων προτύπων ενάντια στο “ξέπλυμα” χρήματος και την χρηματοδότηση της τρομοκρατίας. **Η FATF επιβάλλει τη συμμόρφωση των χωρών με το σύστημα αξιολόγησης και επίσης μέσω της μαύρης λίστας ως “μη συνεργάσιμες”.**

6.2 – Συστάσεις της FATF – Ε.Ε.

Οι Συστάσεις της FATF (οι **40 Συστάσεις**) καθιερώθηκαν με σκοπό την καταπολέμηση του “ξεπλύματος” χρήματος και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Ωστόσο, εάν εφαρμοστούν αποτελεσματικά μπορούν επίσης να βοηθήσουν για την καταπολέμηση της διαφθοράς.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση συμφωνεί με τα διεθνή πρότυπα και έχει εισάγει τέσσερις AML & CFT (για την καταπολέμηση του “ξεπλύματος” και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας) Οδηγίες, οι οποίες με τη σειρά τους υποχρεώνουν τα κράτη μέλη να συμμορφώνονται μέσω “σκληρής” νομοθεσίας (hard law). Τα κράτη μέλη πρέπει να θέσουν σε ισχύ τους αναγκαίους νόμους, κανονιστικό πλαίσιο και διοικητικές διατάξεις για να συμμορφωθούν με την 4^η Οδηγία έως 26 Ιουνίου 2017. Τα πρότυπα της FATF έχουν επίσης υιοθετηθεί από τον Ο.Η.Ε., το G20, την Παγκόσμια Τράπεζα και πολλά άλλα σώματα.

Ότι άρχισε ως “μαλακός” νόμος, έγινε “σκληρός” νόμος στην Ευρώπη, Στην Ευρώπη, η Ε.Ε. μετέφερε τις Συστάσεις της FATF με τη δημιουργία τριών Οδηγιών οι οποίες πρέπει να ενσωματωθούν στο εθνικό δίκαιο από τα κράτη μέλη της.

.....

Ενώ η νομοθεσία για το “ξέπλυμα” είναι μόνο, και μόνο αυτό θα μπορούσε να είναι, “μαλακός” νόμος στο παγκόσμιο κανονιστικό επίπεδο στην FATF, η Ε.Ε. μπορεί και όντως χρησιμοποιεί “σκληρό” νόμο και την επιβάλλει μέσω Οδηγιών στα κράτη μέλη της. (Unger et. al., 2013).

FATF Plenary in session, February 2012 (Συνάντηση της Ολομέλειας – Φεβρουάριος 2012)

πηγή: <http://www.fatf-gafi.org/about/whoweare/>

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7 – ΔΙΑΦΘΟΡΑ, ΔΩΡΟΔΟΚΙΑ ΚΑΙ “ΞΕΠΛΥΜΑ”

7.1 – Εισαγωγή – “Μεγάλη” και “μικρή” διαφθορά

Κατά τα τελευταία χρόνια, το φαινόμενο της διαφθοράς έχει τεθεί στο επίκεντρο του κοινωνικού, πολιτικού και νομικού προβληματισμού, τόσο στη χώρα μας όσο και στο εξωτερικό.

Διεθνώς γίνεται διάκριση μεταξύ της λεγόμενης “μεγάλης” διαφθοράς (**grand corruption**) και της λεγόμενης “μικρής” διαφθοράς (**petty corruption**).

Σύμφωνα με το **UN Anti-Corruption toolkit**, “μεγάλη” διαφθορά είναι η διαφθορά που διαποτίζει τα ανώτατα επίπεδα μίας εθνικής Κυβέρνησης, οδηγώντας σε μια ευρεία διάβρωση της εμπιστοσύνης στη χρηστή διακυβέρνηση, το κράτος δικαίου και την οικονομική σταθερότητα, ενώ η “μικρή” μπορεί να περιλαμβάνει την ανταλλαγή πολύ μικρών χρηματικών ποσών, το να γίνονται χάρες από αυτούς που επιδιώκουν προνομιακή μεταχείριση ή την απασχόληση φίλων και συγγενών σε θέσεις ήσσονος σημασίας.

http://www.unep.org/training/programmes/Instructor%20Version/Part_2/Activities/Interest_Groups/Decision-Making/Supplemental/UN_Anti_Corruption_Toolkit_pages_10to16.pdf

7.2- Η δωροδοκία ως έγκλημα διαφθοράς

Όπως προαναφέρθηκε, η δωροδοκία αποτελεί ίσως την πιο σημαντική μορφή διαφθοράς.

Μορφές διαφθοράς

.....

Δωροδοκία: *Η δωροδοκία αφορά συνήθως σε πληρωμή χρημάτων ή άλλων αγαθών σε είδος που παρέχεται ή λαμβάνεται εντός μιας διεφθαρμένης σχέσης. (G. Brooks et al., 2013).*

Η διαφθορά έχει ταυτιστεί στην συνείδηση της κοινωνίας με το έγκλημα της δωροδοκίας, το οποίο αποτελεί πράγματι μία από τις κύριες, αν όχι την κύρια μορφή εκδήλωσής της. Η ταύτιση αυτή γίνεται σε τέτοιο βαθμό ώστε πολλές φορές να συγχέεται με την έννοια της διαφθοράς. Είναι επίσης γεγονός ότι στις διατάξεις για την καταπολέμηση της διαφθοράς, τα αδικήματα σχετικά με την δωροδοκία αποτελούν τον βασικό πυρήνα.

Δωροδοκία, η πιο συχνά αντιληπτή όψη διεφθαρμένης συμπεριφοράς, συμβαίνει όταν κάποιος προσφέρει χρήματα για να πείσει κάποιον άλλο να κάνει κάτι που είναι αδίκημα ή εάν δεν είναι αδίκημα είναι ανεπίτρεπτο για τις περιστάσεις. (A.Graycar et al., 2013)

Σύμφωνα με την FATF, στο πλαίσιο της “μεγάλης” διαφθοράς, οι κύριες μορφές του προϊόντος είναι αυτές που προέρχονται από: α) **δωροδοκία και “μίξεις”, β) εκβίαση, γ) συναλλαγές προς ίδιον όφελος και σύγκρουση συμφερόντων και δ) υπεξαίρεση από το δημόσιο ταμείο, με τη χρήση απατηλών μέσων.**

<http://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/reports/Laundering%20the%20Proceeds%20of%20Corruption.pdf>

Η διαφθορά και η δωροδοκία μπορεί να κατηγοριοποιηθούν ως εγκλήματα “λευκού κολάρου”. Το “ξέπλυμα” χρήματος που προέρχεται από τα αδικήματα αυτά έχει πολλές φορές διεθνικό χαρακτήρα. Αυτοί που έχουν διαφθαρεί λαμβάνουν συμβουλές να κρατήσουν τα προϊόντα του εγκλήματος μακριά από τις τοπικές

τράπεζες, εκτός εάν οι ίδιες οι τράπεζες είναι συνένοχες ή τα ποσά είναι μικρά. Επίσης, η νομιμοποίηση εσόδων συχνά εμπεριέχεται στο βασικό αδίκημα, ιδίως όταν η διαφθορά είναι μεγάλης κλίμακας.

7.3 – Διαφθορά και δωροδοκία αναφορικά με τα εμπλεκόμενα πρόσωπα

Η διαφθορά, σε σχέση με τα πρόσωπα που εμπλέκονται και την ένταξή τους είτε στον δημόσιο είτε στον ιδιωτικό τομέα, μπορεί να ενταχθεί στις παρακάτω κατηγορίες περιπτώσεων (Η. Αργυροηλιόπουλος 2006):

1. Στην πρώτη κατηγορία περιλαμβάνονται οι περιπτώσεις όπου **τόσο ο διαφθείρων όσο και ο διαφθειρόμενος εντάσσονται στον δημόσιο τομέα.**

Παράδειγμα αποτελεί η στρατιωτική και οικονομική κατασκοπία των ξένων κρατών. Επίσης, η δωροδοκία από δημόσια επιχείρηση ενός κράτους, των υπαλλήλων άλλου κράτους ή δημόσιας επιχείρησης αυτού (π.χ. κατά την εξαγορά δημόσιων τηλεπικοινωνιακών φορέων και οργανισμών μιας χώρας από τους αντίστοιχους μιας άλλης χώρας).

2. Στην δεύτερη κατηγορία περιλαμβάνονται οι περιπτώσεις εκείνες όπου **η μια εκ των δύο πλευρών εντάσσεται στο δημόσιο τομέα (διαφθείρων) και η άλλη στον ιδιωτικό τομέα (διαφθειρόμενος).**

Και εδώ ως παράδειγμα μπορεί να αναφερθεί η οικονομική κατασκοπία.

3. Στην τρίτη κατηγορία περιλαμβάνονται οι πλέον κλασικές περιπτώσεις **διαφθοράς δημοσίων υπαλλήλων / λειτουργών από ιδιώτες.**

Ως παράδειγμα θα μπορούσε να αναφερθεί ο μη καταλογισμός οφειλόμενου οικονομικού βάρους, η κατά παράβαση των κανόνων ανάθεση δημοσίου έργου ή προμήθειας ή ακόμη και η επίσπευση κατά τα άλλα νομίμων διαδικασιών.

Στο μέτρο που τέτοιες δράσεις επηρεάζουν ως μηχανισμός κατά τρόπο λανθάνοντα το σύνολο του συστήματος, θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί γι' αυτές η έκφραση **ενδημική διαφθορά.**

4. Στην τέταρτη κατηγορία ανήκουν οι περιπτώσεις όπου **αμφότεροι οι εμπλεκόμενοι εντάσσονται στον ιδιωτικό τομέα.**

Ως παράδειγμα θα μπορούσε να αναφερθεί η σχέση προμηθευτών-αγοραστών.

Η δωροδοκία με τη σειρά της διακρίνεται σε παθητική δωροδοκία ή αλλιώς δωροληψία και ενεργητική δωροδοκία ή αλλιώς δωροδοκία. Σημειώνεται ότι το βασικό κριτήριο για το χαρακτηρισμό της δωροδοκίας ως παθητικής ή ενεργητικής (ή αλλιώς σε δωροληψία ή δωροδοκία) δεν είναι ποιος έχει την πρωτοβουλία σε σχέση με την πράξη χρηματισμού, αλλά βασικά ποιος είναι το υποκείμενο που χρηματίζεται. Επομένως, ως δωροληψία ή παθητική δωροδοκία χαρακτηρίζεται πάντοτε η συμπεριφορά του καταχρώμενου την εξουσία αντιπροσώπευσης, π.χ. του δημοσίου λειτουργού που χρηματίζεται.

7.4 – Εγκλήματα δωροδοκίας

Στην έννοια των εγκλημάτων που αφορούν σε δωροδοκία, εντάσσονται οι παρακάτω αξιόποινες πράξεις:

1. Η δωροληψία υπαλλήλου- άρθρο 235 ΠΚ: Δωροληψία υπαλλήλου

(α) Υπάλληλος ο οποίος ζητεί ή λαμβάνει, άμεσα ή μέσω τρίτου, για τον εαυτό του ή για άλλον, «οποιασδήποτε φύσης αθέμιτο ωφέλημα», ή αποδέχεται την υπόσχεση παροχής τέτοιου ωφελήματος, για ενέργεια ή παράλειψη του σε σχέση με την άσκηση των καθηκόντων του, μελλοντική ή ήδη τελειωμένη, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους και χρηματική ποινή 5.000 έως 50.000 ευρώ.

Αν ο υπαίτιος τελεί την πράξη του προηγούμενου εδαφίου κατ'επάγγελμα ή κατά συνήθεια «ή το αθέμιτο ωφέλημα» ή το ωφέλημα είναι ιδιαίτερα μεγάλης αξίας, τιμωρείται με κάθειρξη μέχρι δέκα ετών και χρηματική ποινή 10.000 έως 100.000 ευρώ.

(β) Αν η ως άνω ενέργεια ή παράλειψη του υπαιτίου αντίκειται στα καθήκοντα του, τιμωρείται με κάθειρξη μέχρι δέκα ετών και χρηματική ποινή 15.000 έως 150.000 ευρώ. Αν ο υπαίτιος τελεί την πράξη του προηγούμενου εδαφίου κατ'επάγγελμα ή κατά συνήθεια ή το ωφέλημα είναι ιδιαίτερα μεγάλης αξίας, τιμωρείται με κάθειρξη μέχρι δεκαπέντε ετών και χρηματική ποινή 15.000 έως

150.000 ευρώ.

(c) Υπάλληλος ο οποίος ζητεί ή λαμβάνει, για τον εαυτό του ή για άλλον, αθέμιτη παροχή περιουσιακής φύσης, επωφελούμενος από την ιδιότητα του, «τιμωρείται με φυλάκιση», αν η πράξη δεν τιμωρείται βαρύτερα από άλλη ποινική διάταξη.

(d) Προϊστάμενοι υπηρεσιών ή επιθεωρητές ή πρόσωπα που έχουν την εξουσία λήψης αποφάσεων ή ελέγχου σε υπηρεσίες του Δημοσίου, των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης και των νομικών προσώπων που απαριθμούνται στο άρθρο 263Α " τιμωρούνται με φυλάκιση", αν η πράξη δεν τιμωρείται βαρύτερα από άλλη ποινική διάταξη, αν από αμέλεια, κατά παράβαση συγκεκριμένου υπηρεσιακού καθήκοντος, δεν απέτρεψαν πρόσωπο που τελεί υπό τις εντολές τους ή υπόκειται στον έλεγχο τους από την τέλεση πράξης των προηγούμενων παραγράφων.»

2. Η δωροδοκία υπαλλήλου- άρθρο 236 ΠΚ: Δωροδοκία υπαλλήλου

(a) Όποιος προσφέρει, υπόσχεται ή παρέχει σε υπάλληλο, άμεσα ή μέσω τρίτου, «οποιασδήποτε φύσης αθέμιτο ωφέλημα» , για τον εαυτό του ή για άλλον, για ενέργεια ή παράλειψη του υπαλλήλου σε σχέση με την άσκηση των καθηκόντων του, μελλοντική ή ήδη τελειωμένη, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους και χρηματική ποινή 5.000 έως 50.000 ευρώ.

(b) Αν η ως άνω ενέργεια ή παράλειψη αντίκειται στα καθήκοντα του υπαλλήλου, ο υπαίτιος τιμωρείται με κάθειρξη μέχρι δέκα ετών και χρηματική ποινή 15.000 έως 150.000 ευρώ.

(c) Διευθυντής επιχείρησης ή άλλο πρόσωπο που έχει την εξουσία λήψης αποφάσεων ή ελέγχου σε επιχείρηση "τιμωρείται με φυλάκιση" , αν η πράξη δεν τιμωρείται βαρύτερα από άλλη ποινική διάταξη, αν από αμέλεια δεν απέτρεψε πρόσωπο που τελεί υπό τις εντολές του ή υπόκειται στον έλεγχο του από την τέλεση προς όφελος της επιχείρησης πράξης των προηγούμενων παραγράφων.

(d) Για την εφαρμογή του παρόντος άρθρου επί πράξεων που τελέστηκαν στην αλλοδαπή από ημεδαπό, δεν είναι αναγκαία η πλήρωση των προϋποθέσεων του άρθρου 6.»

3. Η δωροληψία και δωροδοκία δικαστικών λειτουργών - άρθρο 237

ΠΚ: Δωροληψία και δωροδοκία δικαστικών λειτουργών

(α) Όποιος καλείται κατά το νόμο να εκτελέσει δικαστικά καθήκοντα ή ο διαιτητής, αν ζητήσει ή λάβει, άμεσα ή μέσω τρίτου, για τον εαυτό του ή για άλλον, «οποιασδήποτε φύσης αθέμιτο ωφέλημα» , ή αποδεχθεί την υπόσχεση παροχής τέτοιου ωφελήματος, για ενέργεια του ή παράλειψη, μελλοντική ή ήδη τελειωμένη, που ανάγεται στην εκτέλεση των καθηκόντων του κατά την απονομή της δικαιοσύνης ή την επίλυση διαφοράς, τιμωρείται με κάθειρξη και χρηματική ποινή 15.000 έως 150.000 ευρώ.

(β) Με τις ίδιες ποινές τιμωρείται όποιος για τον πιο πάνω σκοπό υπόσχεται ή παρέχει τέτοια ωφελήματα, άμεσα ή μέσω τρίτου, στα πρόσωπα της προηγούμενης παραγράφου, για τους εαυτούς τους ή για άλλον.

(γ) Διευθυντής επιχειρήσεως ή άλλο πρόσωπο που έχει την εξουσία λήψης αποφάσεων ή ελέγχου σε επιχείρηση "τιμωρείται με φυλάκιση", αν η πράξη δεν τιμωρείται βαρύτερα από άλλη ποινική διάταξη, αν από αμέλεια δεν απέτρεψε πρόσωπο που τελεί υπό τις εντολές του ή υπόκειται στον έλεγχο του από την τέλεση προς όφελος της επιχείρησης της πράξης της παραγράφου 1.»

4. Η δωροληψία και δωροδοκία πολιτικών αξιωματούχων – άρθρα 159, 159Α ΠΚ: «Άρθρο 159 Δωροληψία πολιτικών αξιωματούχων

(α) Ο Πρωθυπουργός, το μέλος της κυβέρνησης, ο υφυπουργός, ο περιφερειάρχης, ο αντιπεριφερειάρχης ή ο δήμαρχος, που ζητεί ή λαμβάνει, άμεσα ή μέσω τρίτου, για τον εαυτό του ή για άλλον, «οποιασδήποτε φύσης αθέμιτο ωφέλημα» ή αποδέχεται την υπόσχεση παροχής τέτοιου ωφελήματος, ως αντάλλαγμα για ενέργεια του ή παράλειψη, μελλοντική ή ήδη τελειωμένη, που ανάγεται στην εκτέλεση των καθηκόντων του, τιμωρείται με κάθειρξη και χρηματική ποινή από 15.000 έως 150.000 ευρώ.

(β) Με την ίδια ποινή τιμωρείται το μέλος της Βουλής, των συμβουλίων τοπικής αυτοδιοίκησης και των επιτροπών τους που σχετικά με κάποια εκλογή ή ψηφοφορία η οποία διενεργείται από τα ως άνω σώματα ή επιτροπές δέχεται την παροχή ή υπόσχεση «οποιασδήποτε φύσης αθέμιτου ωφελήματος» , για τον εαυτό του ή για άλλον, ή ζητεί τέτοιο ως αντάλλαγμα για να μη λάβει μέρος στην εκλογή ή ψηφοφορία, για να υποστηρίξει ορισμένο θέμα προς ψήφιση ή για να ψηφίσει με ορισμένο τρόπο.

(c) Οι παράγραφοι 1 και 2 εφαρμόζονται και όταν η πράξη τελείται από μέλος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής ή του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

(d) Οι διατάξεις των άρθρων 238, 263 παρ. 1 και 263B παράγραφοι 2 έως 5 έχουν εφαρμογή και στα εγκλήματα των προηγούμενων παραγράφων.»

5. **Η δωροδοκία κατά τις εκλογές**– άρθρο 165 ΠΚ: Δωροδοκία κατά τις εκλογές.

(a) Όποιος σχετικά με κάποια από τις εκλογές του άρθρου 161, από την προκήρυξή τους και έως το πέρας της ψηφοφορίας προτείνει, παρέχει ή υπόσχεται σε εκλογέα δώρα ή οποιαδήποτε άλλα ωφελήματα που δεν του οφείλονται ως αντάλλαγμα για να παραλείψει την άσκηση του εκλογικού του δικαιώματος ή για να το ασκήσει με ορισμένο τρόπο τιμωρείται με Φυλάκιση μέχρι δύο ετών και με χρηματική ποινή. Το τελευταίο εδάφιο του άρθρου 161 εφαρμόζεται και σ' αυτή την περίπτωση.

(b) Με Φυλάκιση μέχρι δύο ετών και χρηματική ποινή τιμωρείται ο εκλογέας που σχετικά με κάποια από τις εκλογές του άρθρου 161 και κατά το χρόνο που προβλέπεται στην προηγούμενη παράγραφο δέχεται την παροχή ή υπόσχεση δώρων ή άλλων ωφελημάτων που δεν του οφείλονται ή απαιτεί τέτοια ως αντάλλαγμα, για να παραλείψει την άσκηση του εκλογικού του δικαιώματος ή για να το ασκήσει με ορισμένον τρόπο.

6. **Η εμπορία επιρροής – Μεσάζοντες** - άρθρο 237Α ΠΚ: Εμπορία επιρροής - Μεσάζοντες

(a) Όποιος ζητεί ή λαμβάνει, άμεσα ή μέσω τρίτου, οποιασδήποτε φύσης ωφέλημα , για τον εαυτό του ή για άλλον, ή αποδέχεται την υπόσχεση παροχής τέτοιου ωφελήματος ως αντάλλαγμα για αθέμιτη επιρροή την οποία ισχυρίζεται ή επιβεβαιώνει, ψευδώς ή αληθώς, ότι μπορεί να ασκήσει σε κάποιο από τα πρόσωπα που αναφέρονται στα άρθρα 159, 235 παρ. 1 και 237 παρ. 1, ώστε αυτά να προβούν σε πράξη ή παράλειψη που ανάγεται στην άσκηση των καθηκόντων τους, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους και χρηματική ποινή από 5.000 έως 50.000 ευρώ.

(b) Με τις ίδιες ποινές τιμωρείται και όποιος προσφέρει, υπόσχεται ή παρέχει, άμεσα ή μέσω τρίτου, οποιασδήποτε φύσης ωφέλημα , για τον εαυτό του ή για άλλον, σε πρόσωπο που ισχυρίζεται ή επιβεβαιώνει, ψευδώς ή αληθώς, ότι μπορεί

να ασκήσει αθέμιτη επιρροή σε κάποιο από τα πρόσωπα που απαριθμούνται στα άρθρα 159, 235 παρ. 1 και 237 παρ. 1, ώστε αυτά να προβούν σε πράξη ή παράλειψη που ανάγεται στην άσκηση των καθηκόντων τους.»

7. Η δωροληψία και δωροδοκία στον ιδιωτικό τομέα – άρθρο 237B
ΠΚ:Δωροληψία και Δωροδοκία στον ιδιωτικό τομέα

(α) Με φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους, τιμωρείται όποιος εργάζεται ή παρέχει υπηρεσίες με οποιαδήποτε ιδιότητα ή σχέση στον ιδιωτικό τομέα και, κατά την άσκηση της επιχειρηματικής δραστηριότητας, ζητεί ή λαμβάνει, άμεσα ή έμμεσα, «οποιασδήποτε φύσης αθέμιτο ωφέλημα» για τον ίδιο ή για άλλον ή δέχεται υπόσχεση τέτοιου ωφελήματος ως αντάλλαγμα για ενέργεια ή παράλειψη του κατά παράβαση των καθηκόντων του, όπως αυτά διαγράφονται από το νόμο, τη σύμβαση εργασίας, τους εσωτερικούς κανονισμούς, τις εντολές ή οδηγίες των προϊσταμένων του ή προκύπτουν από τη φύση της θέσης ή της υπηρεσίας του.

(β) Με την ίδια ποινή τιμωρείται και όποιος, κατά την άσκηση επιχειρηματικής δραστηριότητας, υπόσχεται, προσφέρει ή παρέχει, άμεσα ή έμμεσα, «οποιασδήποτε φύσης αθέμιτο ωφέλημα» σε πρόσωπο που εργάζεται ή παρέχει υπηρεσίες με οποιαδήποτε ιδιότητα στον ιδιωτικό τομέα, για το ίδιο ή για τρίτον, για ενέργεια ή για παράλειψη κατά παράβαση των ως άνω καθηκόντων του.»

8. Η δωροδοκία – δωροληψία για αλλοίωση αποτελέσματος αγώνα οποιουδήποτε ομαδικού ή ατομικού αθλήματος – άρθ. 132 Ν. 2725/1999, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 13 του Ν. 4049/2012: Δωροδοκία - Δωροληψία για αλλοίωση αποτελέσματος αγώνα

(α) "Όποιος παρεμβαίνει με αθέμιτες ενέργειες, με σκοπό να επηρεάσει την εξέλιξη, τη μορφή ή το αποτέλεσμα αγώνα οποιουδήποτε ομαδικού ή ατομικού αθλήματος, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον ενός (1) έτους και χρηματική ποινή από εκατό χιλιάδες (100.000) έως πεντακόσιες χιλιάδες (500.000) ευρώ.

(β) Όποιος, για τον ίδιο σκοπό, απαιτεί ή δέχεται δώρα ή άλλα ωφελήματα ή οποιαδήποτε άλλη παροχή ή υπόσχεση αυτών τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον δύο (2) ετών και χρηματική ποινή από διακόσιες χιλιάδες (200.000) έως ένα εκατομμύριο (1.000.000) ευρώ.

(c) Με την ίδια ποινή της παραγράφου 2 του παρόντος άρθρου τιμωρείται και όποιος για τον ίδιο σκοπό κατά την παράγραφο αυτή προσφέρει, δίνει ή υπόσχεται σε αθλητή, προπονητή, διαιτητή ή διοικητικό παράγοντα ή άλλο πρόσωπο που συνδέεται με οποιονδήποτε τρόπο με τον αθλητή, τον διαιτητή, το σωματείο, την Α.Α.Ε. ή το Τ.Α.Α., δώρα, ωφελήματα ή άλλες οποιεσδήποτε παροχές.

(d) Εάν από την αξιόποινη πράξη των προηγούμενων παραγράφων 1 έως 3 επιτεύχθηκε ο σκοπός που επιδίωκε ο δράστης ή αν ο αγώνας το αποτέλεσμα του οποίου αλλοιώνεται περιλαμβάνεται σε στοιχηματικές διοργανώσεις του εσωτερικού ή εξωτερικού, τότε ο δράστης τιμωρείται με κάθειρξη μέχρι δέκα (10) ετών.

(e) Αν κάποιος από τους υπαίτιους των πράξεων των παραγράφων 1 έως 4 καταστήσει δυνατή με αναγγελία στην αρχή την πρόληψη της διάπραξης ενός από τα σχεδιαζόμενα εγκλήματα ή με τον ίδιο τρόπο συμβάλει ουσιωδώς στην τιμωρία τους, απαλλάσσεται από την ποινή για τις πράξεις αυτές. Αν δεν έχει ακόμη ασκηθεί ποινική δίωξη, ο εισαγγελέας πλημμελειοδικών με αιτιολογημένη διάταξη του απέχει από την άσκηση της ποινικής δίωξης κατά του προσώπου αυτού, αν, δε, το πρόσωπο αυτό έχει ήδη τελέσει κάποιο από τα διωκόμενα εγκλήματα των παραγράφων 1 ως 4, το δικαστήριο επιβάλλει σε αυτόν ποινή ελαττωμένη κατά το άρθρο 83 του Ποινικού Κώδικα. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις, το δικαστήριο, εκτιμώντας όλες τις περιστάσεις και ιδίως την έκταση της συμμετοχής του υπαίτιου στην εγκληματική πράξη και το βαθμό της συμβολής του στην αποκάλυψη ή τιμωρία της, μπορεί να διατάξει την αναστολή της εκτέλεσης της ποινής για τρία έως δέκα έτη, εφαρμοζομένων κατά τα λοιπά των άρθρων 99 έως 104 του Ποινικού Κώδικα.

(f) Για τις αξιόποινες πράξεις των παραγράφων 1 έως 4, η έρευνα και οι διενεργούμενες ανακριτικές πράξεις μπορούν να συμπεριλαμβάνουν και όλες τις ενέργειες του άρθρου 253Α του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, υπό τις αναφερόμενες εκεί προϋποθέσεις. Κατά την ποινική διαδικασία για τα εγκλήματα αυτά μπορεί να λαμβάνονται μέτρα προστασίας μαρτύρων σύμφωνα με το άρθρο 9 του ν. 2928/2001.

(g) Εκτός από τις παραπάνω ποινές, στα πρόσωπα που υποπίπτουν στα αδικήματα των παραγράφων 1 έως 4 επιβάλλεται και πειθαρχική ποινή για παράβαση του φιλάθλου πνεύματος, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 130,

ύστερα από παραπομπή της οικείας ομοσπονδίας στην Επιτροπή Φιλάθλου Πνεύματος."

9. Η δωροδοκία αλλοδαπών δημόσιων λειτουργών στις διεθνείς επιχειρηματικές συναλλαγές (υπό την έννοια της Σύμβασης του ΟΟΣΑ για την αλλοδαπή διαφθορά - Ν. 2656/1998). Η δωροδοκία αλλοδαπών κρατικών αξιωματούχων (συμπεριλαμβανομένων αξιωματούχων της Ε.Ε.) πλέον τιμωρείται βάσει των άρθρων 235, 236 και 263Α ΠΚ.

Σημειώνεται ότι στο άρθρ. 263Β ΠΚ **"Μέτρα επιείκειας για όσους συμβάλλουν στην αποκάλυψη πράξεων διαφθοράς"** παρ. 1 προβλέπεται ότι οι πράξεις των άρθρων 236 παράγραφοι 1, 2 και 3, 237 παράγραφοι 2 και 3 και 237Β παρ. 1 μένουν ατιμώρητες αν ο υπαίτιος, με δική του θέληση και πριν εξετασθεί οπωσδήποτε για την πράξη του, την αναγγείλει στον εισαγγελέα πλημμελειοδικών ή σε οποιονδήποτε ανακριτικό υπάλληλο ή άλλη αρμόδια αρχή, εγχειρίζοντας έγγραφη αναφορά ή προφορικά, οπότε συντάσσεται σχετική έκθεση.

7. 5– Αδικήματα διαφθοράς, αδικήματα δωροδοκίας και ξέπλυμα

Η διαφθορά και το "ξέπλυμα" χρήματος είναι έννοιες άρρηκτα συνδεδεμένες. Αδικήματα διαφθοράς, όπως δωροδοκία ή κλοπή δημοσίου χρήματος, γενικά διαπράττονται για το σκοπό της απόκτησης ιδιωτικού κέρδους. (FATF)

<http://www.fatf->

[gafi.org/publications/corruption/?hf=10&b=0&s=desc%28fatf_releasedate%29](http://www.fatf-gafi.org/publications/corruption/?hf=10&b=0&s=desc%28fatf_releasedate%29)

Τα αδικήματα διαφθοράς, όπως προαναφέρθηκε και βεβαίως τα αδικήματα δωροδοκίας, αποτελούν από τα σημαντικότερα βασικά αδικήματα για νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες.

Όπως εκτέθηκε ανωτέρω, στην κατάλογο των βασικών αδικημάτων του Ν.3691/2008, συγκαταλέγονται και τα παρακάτω αδικήματα δωροδοκίας:

γ) δωροληψία υπαλλήλου (παθητική δωροδοκία) - άρθρο 235 ΠΚ,

δ) δωροδοκία υπαλλήλου (ενεργητική δωροδοκία) - 236 ΠΚ,

ε) δωροληψία και δωροδοκία πολιτικών προσώπων και δικαστικών λειτουργών

(άρθρα 159, 159Α και 237 ΠΚ),

ενώ, όπως επίσης προεκτέθηκε, εκτός από τα 17 ειδικώς αναφερόμενα βασικά αδικήματα, ως βασικό αδίκημα τυποποιείται και μια τελευταία 18^η κατηγορία, η οποία είναι γενική και δεν προσδιορίζεται συγκεκριμένα και περιλαμβάνει **κάθε άλλο αδίκημα που τιμωρείται με ποινή στερητική της ελευθερίας, της οποίας το ελάχιστο όριο είναι άνω των έξι μηνών και από το οποίο προκύπτει περιουσιακό όφελος.**

Αυτό σημαίνει ότι εκτός από τα τρία ρητώς αναφερόμενα στη λίστα (δωροληψία υπαλλήλου, δωροδοκία υπαλλήλου και δωροληψία και δωροδοκία πολιτικών προσώπων και δικαστικών λειτουργών), πρακτικά σχεδόν όλα τα αδικήματα δωροδοκίας από τα οποία προκύπτει περιουσιακό όφελος, ασχέτως ύψους, αποτελούν βασικά αδικήματα για νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες.

Σύμφωνα με την αναφορά της FATF “Ξεπλένοντας τα Προϊόντα της Διαφθοράς” - “*Laundering the Proceeds of Corruption*”, οι πιο κοινές μέθοδοι που χρησιμοποιούνται για να “ξεπλυθούν” τα προϊόντα της “μεγάλης” διαφθοράς (επομένως και των αδικημάτων δωροδοκίας), είναι ως κατωτέρω:

✓ Χρήση εταιρικών “οχημάτων” και εμπιστευμάτων (Use of Corporate Vehicles and Trusts).

✓ Χρήση “θεματοφυλάκων” (Use of Gatekeepers).

✓ Χρήση εγχώριων χρηματοπιστωτικών οργανισμών (Use of Domestic Financial Institutions).

✓ Χρήση εξωχώριων/αλλοδαπών δικαιοδοσιών (Use of Offshore/Foreign Jurisdictions).

✓ Χρήση εξουσιοδοτημένων ατόμων/αντιπροσώπων (Use of Nominees).

✓ Χρήση μετρητών (Use of cash).

<http://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/reports/Laundering%20the%20Proceeds%20of%20Corruption.pdf>

7.6 – Κύκλωμα δωροδοκίας και “ξεπλύματος”

7.7 – Ορισμένες βασικές ευρωπαϊκές και διεθνείς συμβάσεις και Πρωτόκολλα που έχουν κυρωθεί από την Ελλάδα

1. Συμβάσεις και Πρωτόκολλα της Ε.Ε.

➤ Σύμβαση σχετικά με την προστασία των οικονομικών συμφερόντων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, που υπογράφηκε στις Βρυξέλες στις 26 Ιουλίου 1995.

➤ Πρόσθετο Πρωτόκολλο της Συμβάσεως σχετικά με την προστασία των οικονομικών συμφερόντων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, που υπογράφηκε στο Δουβλίνο στις 27 Σεπτεμβρίου 1996. Με το Πρωτόκολλο θεσπίζεται υποχρέωση για τα κράτη μέλη να υιοθετήσουν ποινές οι οποίες να είναι αποτελεσματικές, ανάλογες και αποτρεπτικές αναφορικά με τα αδικήματα της **παθητικής και ενεργητικής δωροδοκίας** κοινοτικού ή εθνικού δημοσίου υπαλλήλου, η οποία ζημιώνει ή μπορεί να ζημιώσει τα οικονομικά συμφέροντα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. Η Σύμβαση και το Πρόσθετο Πρωτόκολλο κυρώθηκαν από τη χώρα μας με το **N. 2803/2000**.

➤ Σύμβαση περί καταπολέμησης της δωροδοκίας στην οποία ενέχονται υπάλληλοι των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων ή των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Κυρώθηκε στη χώρα μας με το **N.2802/2000**.

2. Συμβάσεις του Συμβουλίου της Ευρώπης

➤ **Σύμβαση Ποινικού Δικαίου σχετικά με τη Διαφθορά του Συμβουλίου της Ευρώπης**, που υπογράφηκε στο Στρασβούργο στις 29 Οκτωβρίου 1998. Στη Σύμβαση υφίστανται, μεταξύ άλλων, διατάξεις για: ενεργητική και παθητική δωροδοκία των εθνικών δημοσίων υπαλλήλων και των μελών των εθνικών δημοσίων συνελεύσεων, ενεργητική δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών και μελών αλλοδαπών δημοσίων συνελεύσεων, ενεργητική και παθητική δωροδοκία στον ιδιωτικό τομέα, ενεργητική δωροδοκία υπαλλήλων διεθνών οργανισμών, μελών διεθνών κοινοβουλευτικών συνελεύσεων και δικαστών και υπαλλήλων διεθνών δικαστηρίων, την εμπορία επιρροής, το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος προϊόντος εγκλήματος διαφθοράς, λογιστικές παραβάσεις για την διάπραξη, απόκρυψη ή συγκαλύψη εγκλημάτων διαφθοράς, την ευθύνη των νομικών προσώπων, κ.α. **Η Σύμβαση και το Πρόσθετο Πρωτοκόλλο αυτής**, το οποίο υπογράφηκε στο Στρασβούργο στις 15 Μαΐου 2003, κυρώθηκαν από τη χώρα μας με το **N. 3560/2007**.

➤ **Σύμβαση για θέματα Αστικού Δικαίου περί Διαφθοράς του Συμβουλίου της Ευρώπης**, που υπογράφηκε στο Στρασβούργο στις 4 Νοεμβρίου 1999. Η σύμβαση αυτή κυρώθηκε από τη χώρα μας με το **N. 2957/2001** και τέθηκε σε ισχύ την 01-11-2003. Στη Σύμβαση αυτή, άρθ. 2 και στο N.2957/2001, άρθ. 2, δίδεται ο ορισμός της διαφθοράς, ως ακολούθως: **Άρθρο 2** *Έννοια διαφθοράς - Για τους σκοπούς της παρούσας Σύμβασης, ως "διαφθορά" νοείται η απαίτηση, προσφορά, παροχή ή αποδοχή, αμέσως ή εμμέσως, δώρου ή οποιουδήποτε άλλου μη προσήκοντος ωφελήματος ή υπόσχεσης ενός τέτοιου ωφελήματος, που επηρεάζει την ορθή εκτέλεση καθήκοντος ή την απαιτούμενη συμπεριφορά του λήπτη του δώρου ή του μη προσήκοντος ωφελήματος ή της υπόσχεσης ενός τέτοιου ωφελήματος.* **Article 2 –Definition of corruption.** *For the purpose of this Convention, "corruption" means requesting, offering, giving or accepting, directly or indirectly, a bribe or any other undue advantage or prospect thereof, which distorts the proper performance of any duty or behaviour required of the recipient of the bribe, the undue advantage or the prospect thereof.*

3. Συμβάσεις του Ο.Η.Ε.

➤ **Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών κατά του Διεθνικού Οργανωμένου Εγκλήματος**, που άνοιξε για υπογραφή στο Παλέρμο Ιταλίας στις 12-15 Δεκεμβρίου 2000 και τρία Πρωτόκολλα αυτής. “Σύμβαση του Παλέρμο” / United Nations Convention against Transnational Organized Crime and the Protocols Thereto - UNTOC. **Κυρώθηκε στη χώρα μας με το Ν.3875/2010.**

➤ **Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών κατά της Διαφθοράς / UN Convention Against Corruption – UNCAC** (υιοθετήθηκε από τη Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών στη Νέα Υόρκη στις 31 Οκτωβρίου 2003). **Κυρώθηκε στη χώρα μας με το Ν.3666/2008.**

4. Σύμβαση του Ο.Ο.Σ.Α. για την αλλοδαπή δωροδοκία

➤ **Σύμβαση του Ο.Ο.Σ.Α. για την καταπολέμηση της δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων υπαλλήλων σε διεθνείς επιχειρηματικές συναλλαγές / OECD Convention on Combating Bribery of Foreign Public Officials in International Business Transactions – “Foreign Bribery Convention”.** **Κυρώθηκε στη χώρα μας με το Ν. 2656/1998.**

*Πριν τη Σύμβαση (του ΟΟΣΑ), η δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών είχε ποινικοποιηθεί μόνο στις Ηνωμένες Πολιτείες, δηλαδή από την ψήφιση του *US Foreign Corrupt Practices Act of 1977 (FCPA 1977)*. Αυτή η κατάσταση οδήγησε σε ένα τεράστιο ανταγωνιστικό μειονέκτημα για τις αμερικανικές εταιρείες. Ενώ οι αμερικανοί επενδυτές αντιμετώπιζαν (ποινικές) κυρώσεις για την εμπλοκή σε δωροδοκία, οι ξένοι ανταγωνιστές τους μπορούσαν να δωροδοκούν με ατιμωρησία και να το κάνουν αυτό για να εξασφαλίζουν συμβόλαια εις βάρος των Αμερικανών. (M.Pieth et al., 2014)*

7.8 - Μελέτες περιπτώσεων

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8.- ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΡΕΥΝΕΣ

8.1- Εισαγωγή – Ορισμός – FATF – Βασικές έννοιες

Οι χρηματοοικονομικές έρευνες αποτελούν το βασικότερο εργαλείο για την αποκάλυψη παράνομων κεφαλαίων και περιουσιακών στοιχείων, ενώ ταυτόχρονα

καταλαμβάνουν και έναν πολύ σημαντικό και ευρύτερο ρόλο στα πλαίσια της καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, του σοβαρού και του οργανωμένου εγκλήματος και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας.

Η ερμηνευτική σημείωση της σύστασης Νο. 30 της FATF ορίζει την χρηματοοικονομική έρευνα ως:

μία έρευνα για τα χρηματοοικονομικά θέματα που σχετίζονται με την εγκληματική δραστηριότητα, με στόχο να:

- αναγνωρισθεί η έκταση των εγκληματικών δικτύων και/ή η κλίμακα της εγκληματικότητας,
- αναγνωρισθούν και εντοπισθούν τα προϊόντα του εγκλήματος, τα κεφάλαια που συνδέονται με την τρομοκρατία και οποιαδήποτε άλλα περιουσιακά στοιχεία τα οποία είναι, ή μπορεί να γίνουν, αντικείμενα δήμευσης και
- συγκεντρωθούν αποδεικτικά στοιχεία τα οποία μπορεί να χρησιμοποιηθούν στην ποινική διαδικασία.

<http://www.fatf->

[gafi.org/media/fatf/documents/recommendations/pdfs/FATF_Recommendations.pdf](http://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/recommendations/pdfs/FATF_Recommendations.pdf)

Ο ορισμός αυτός αποτελεί το γενικό πρότυπο στο οποίο αναφέρεται η Ευρωπαϊκή Ένωση, αλλά και το πρότυπο το οποίο αποτελεί σημαντικό πυλώνα των αξιολογήσεων στα πλαίσια των FATF και MONEYVAL.

Οι αναθεωρημένες συστάσεις της FATF από τον Φεβρουάριο του 2012 καθιστούν τις χρηματοοικονομικές έρευνες ένα από τα βασικότερα σημεία των συστάσεων αυτών.

Η πιο αποτελεσματική στρατηγική για να αντιμετωπισθεί η δράση των εγκληματικών οργανώσεων είναι να χτυπηθούν τα εγκληματικά τους δίκτυα, καθώς και τα οικονομικά κίνητρα που τις καθοδηγούν.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή συνιστά τα κράτη μέλη να ενισχύσουν τις χρηματοοικονομικές έρευνες και όσο είναι δυνατόν να πραγματοποιούν

χρηματοοικονομικές έρευνες για όλες τις υποθέσεις σοβαρού και οργανωμένου εγκλήματος.

Καθίσταται προφανές ότι το εύρος των χρηματοοικονομικών ερευνών δεν περιορίζεται στο χρηματοοικονομικό έγκλημα και εκτείνεται σε ευρύτερα πεδία. Οι χρηματοοικονομικές έρευνες μπορούν να βοηθήσουν στην κατανόηση του τρόπου δράσης (*modus operandi*) των εγκληματικών οργανώσεων, καθώς και τους τρόπους χρηματοδότησης αυτών και την προέλευση και προορισμό των παράνομων κεφαλαίων. Είναι αυτονόητο, ότι προκειμένου να έχουμε αποτελεσματικές χρηματοοικονομικές έρευνες χρειάζονται τα κατάλληλα νομικά εργαλεία καθώς και κατάλληλα εκπαιδευμένο προσωπικό των διωκτικών αρχών.

8.2- Χρηματοοικονομικές έρευνες / Βασικά χαρακτηριστικά – Κύριοι στόχοι – ένας βασικός τρόπος άμυνας των εγκληματικών οργανώσεων

Τα βασικά χαρακτηριστικά των χρηματοοικονομικών ερευνών:

➤ Οι χρηματοοικονομικές έρευνες είναι **παράλληλες έρευνες**. Για παράδειγμα, πρέπει να διενεργούνται ταυτόχρονα έρευνες για το βασικό αδίκημα από το οποίο προήλθαν παράνομα έσοδα και για το “ξέπλυμα” χρήματος των εσόδων αυτών. Στην περίπτωση της τρομοκρατίας, θα πρέπει να διενεργούνται ταυτόχρονα έρευνες τόσο για τα τρομοκρατικά αδικήματα όσο και για τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας. Τέτοιες έρευνες πρέπει να συνδυάζουν προσωπικό με ειδικές υψηλού επιπέδου γνώσεις τόσο για νομικά όσο και για χρηματοοικονομικά ζητήματα.

➤ Οι χρηματοοικονομικές έρευνες είναι **ενεργητικές/προληπτικές έρευνες**. Καθιστούν εφικτό να αναγνωρισθούν και να εντοπισθούν τα προϊόντα του εγκλήματος και να “παγώσουν” πριν αυτά “εξαφανιστούν”, ενσωματωθούν στη νόμιμη οικονομία ή χρησιμοποιηθούν για τη διάπραξη άλλων αδικημάτων..

Οι κύριοι στόχοι των χρηματοοικονομικών ερευνών:

➤ Απόδειξη της διάπραξης του εγκλήματος με αναγνώριση και τεκμηρίωση της ροής κεφαλαίων κατά τη διάρκεια της εγκληματικής δραστηριότητας.

➤ Διερεύνηση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες. Η χρηματοοικονομική έρευνα είναι απαραίτητη για την αποτελεσματική διερεύνηση και δίωξη του “ξεπλύματος” χρήματος.

➤ Να αποστερήσουν τις εγκληματικές οργανώσεις από τα περιουσιακά τους στοιχεία. Οι χρηματοοικονομικές έρευνες είναι απαραίτητες για την αναγνώριση, εντοπισμό και συσχέτιση των περιουσιακών στοιχείων που μπορεί να υπόκεινται σε δήμευση και περαιτέρω για τη δέσμευση ή κατάσχεση αυτών.

➤ Αποκάλυψη εμπλεκόμενων χρηματοοικονομικών οργανισμών, εξάρθρωση διεθνών εγκληματικών δικτύων και συλλογή πληροφοριών για την τυπολογία του εγκλήματος. Επίσης, κατανόηση και τεκμηρίωση του τρόπου λειτουργίας των εγκληματικών οργανώσεων και ενίσχυση της ποινικής δίωξης.

Σημειώνεται ότι οι χρηματοοικονομικές έρευνες δεν περιορίζονται σε έρευνα που επικεντρώνεται στην ανάκτηση περιουσιακών στοιχείων. Οι έρευνες αυτές αποτελούν μία υποκατηγορία των χρηματοοικονομικών ερευνών.

Οι χρηματοοικονομικές έρευνες κάνουν δυνατή την ανακάλυψη εγκληματικής δράσης η οποία δεν θα μπορούσε να γίνει αντιληπτή με άλλο τρόπο.

Επίσης, αποκαλύπτουν την ύπαρξη περιουσιακών στοιχείων τα οποία έχουν αποκτηθεί με εγκληματικά προϊόντα και κάνουν δυνατή τη δήμευσή τους.

Τονίζεται ότι στα πλαίσια των χρηματοοικονομικών ερευνών πρέπει να χρησιμοποιούνται όλα τα διαθέσιμα εργαλεία, κανάλια επικοινωνίας και συνεργασίας και ερευνητικά μέσα.

8.3- Ένας βασικός τρόπος “άμυνας” των εγκληματικών οργανώσεων

Προκειμένου να εμποδίσουν τις Διωκτικές Αρχές από το να ανακαλύψουν τις χρηματικές ροές και να εντοπίσουν τα περιουσιακά στοιχεία που προέρχονται ή συνδέονται με την εγκληματική δραστηριότητα, οι εγκληματικές οργανώσεις χρησιμοποιούν νομικά εταιρικά σχήματα/μορφώματα (legal structures).

Τα νομικά εταιρικά σχήματα αυτά χρησιμεύουν ώστε:

➤ να καθίσταται εξαιρετικά δύσκολη έως αδύνατη η ανακάλυψη των στοιχείων των πραγματικών δικαιούχων των τραπεζικών λογαριασμών,

➤ να είναι εξασφαλισμένη η ανωνυμία των τελικών πραγματικών δικαιούχων των διαφόρων οντοτήτων και νομικών εταιρικών σχημάτων.

Τα νομικά εταιρικά σχήματα χρησιμοποιούνται επίσης για να αποτρέψουν:

➤ την αποκάλυψη και ταυτοποίηση του δράστη των εγκλημάτων και των συνεργών του,

➤ την αναγνώριση και εντοπισμό των περιουσιακών στοιχείων που υπόκεινται σε “πάγωμα” και δήμευση.

Η ίδρυση νομικών εταιρικών σχημάτων στα πλαίσιο πολύπλοκων διευθετήσεων και ρυθμίσεων έχει ως κύριους στόχους την προστασία της ανωνυμίας και τον μη εντοπισμό των περιουσιακών στοιχείων.

Δύο τέτοια νομικά εταιρικά σχήματα που χρησιμοποιούνται συχνά από τις εγκληματικές οργανώσεις είναι:

1. Η Offshore εταιρεία– εξωχώρια εταιρεία

Τι είναι μια εξωχώρια ή υπεράκτια εταιρεία?

Οι εξωχώριες εταιρείες είναι νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου. Τα νομικά αυτά μορφώματα είναι αγγλοσαξονικής προέλευσης και πρωτοεμφανίσθηκαν στις βρετανικές αποικίες. Για το λόγο αυτό πολλές offshore δικαιοδοσίες είναι πρώην βρετανικές αποικίες.

➤ Μια εξωχώρια εταιρεία (εταιρεία offshore) ονομάζεται έτσι γιατί εξ ορισμού έχει ως έδρα σε μια δικαιοδοσία διαφορετική από εκείνη ή εκείνες όπου έχει δραστηριότητα και τζίρο.

➤ Επομένως, μία offshore εταιρεία δεν μπορεί να έχει καμία οικονομική δραστηριότητα στην δικαιοδοσία στην οποία έχει έδρα. Για παράδειγμα, μία εταιρεία offshore που έχει έδρα στον Παναμά μπορεί να έχει οικονομική δραστηριότητα οπουδήποτε αλλού εκτός από τον Παναμά.

➤ Για την ίδρυση εξωχώριων εταιρειών επιλέγονται δικαιοδοσίες οι οποίες χαρακτηρίζονται ως φορολογικοί παράδεισοι.

Η ίδρυση μιας εξωχώριας εταιρείας καλύπτει τουλάχιστον δύο βασικές ανάγκες:

- ανωνυμία
- προστασία των περιουσιακών στοιχείων.

Οι offshore εταιρείες, οι οποίες δίνουν τη δυνατότητα για απόκρυψη της ταυτότητας των πραγματικών ιδιοκτητών τους, είναι ένα από τα συχνότερα χρησιμοποιούμενα μέσα, αν όχι αυτό που χρησιμοποιείται πιο συχνά, προκειμένου:

- Να δοθούν και να εισπραχθούν “μίζες”.
- Να γίνει “ξέπλυμα” χρήματος προερχόμενου από διάφορα βασικά αδικήματα, συμπεριλαμβανομένης της δωροδοκίας και άλλων αδικημάτων διαφθοράς.
- Να διευκολυνθεί η χρηματοδότηση της τρομοκρατίας.
- Να εξαπατηθούν οι φορολογικές Αρχές.
- Να αποφευχθούν οι κυρώσεις.
- Να αποτραπούν η δέσμευση και η δήμευση των περιουσιακών στοιχείων των εγκληματικών οργανώσεων.

Μια εταιρεία offshore έχει πολλά “πλεονεκτήματα”:

➤ Προστασία περιουσιακών στοιχείων. Κάποιος για να αποτρέψει την δέσμευση ή/και την κατάσχεση περιουσιακών στοιχείων, χρειάζεται μόνο να τα μεταφέρει στην offshore εταιρεία.

- Ανωνυμία των πραγματικών ιδιοκτητών/μετόχων.
- Χαμηλή ή ανύπαρκτη φορολόγηση
- Προστασία τραπεζικού απορρήτου.
- Εχεμύθεια.
- Χαμηλό κόστος.
- Ταχύτητα.
- Απλοποιημένες διαδικασίες.

Οι εξωχώριες εταιρείες χρησιμοποιούνται από τις εγκληματικές οργανώσεις γιατί εγγυώνται την ανωνυμία για τους πραγματικούς δικαιούχους, οι οποίοι έχουν και τον πραγματικό έλεγχο.

Είναι πολύ συνηθισμένη πρακτική για τους κακοποιούς και τις εγκληματικές οργανώσεις να ιδρύουν μια offshore εταιρεία σε μια “κατάλληλη” δικαιοδοσία.

Ένας “μπροστινός” (front-man / nominee) χρησιμοποιείται προκειμένου να ενεργεί με “εξουσιοδότηση”. Η εταιρεία γίνεται δικαιούχος ενός τραπεζικού λογαριασμού, σε μία τράπεζα σε μια χώρα η οποία εγγυάται το τραπεζικό απόρρητο και ο λογαριασμός αυτός χρησιμοποιείται από τον πελάτη.

Όταν ιδρύεται μια εξωχώρια εταιρεία, η ανάγκη για ανωνυμία ικανοποιείται με το διορισμό ενός εξουσιοδοτημένου διευθυντή γνωστού ως “nominee director”, ο οποίος ενεργεί εκ μέρους του πελάτη.

Ο πελάτης τότε θα δώσει στον nominee γενική εξουσιοδότηση μέσω ενός “*General Power of Attorney*”(γενικό πληρεξούσιο) ή περιορισμένη εξουσιοδότηση μέσω ενός “*Limited Power of Attorney*” (περιορισμένο πληρεξούσιο).

Οι μετοχές της εταιρείας θα κατέχονται από έναν εξουσιοδοτημένο μέτοχο “*nominee shareholder*”, δηλαδή ένα άτομο ή εταιρεία που κατέχει τις μετοχές εκ μέρους του πελάτη.

Η ανωνυμία στις offshore εταιρείες εξασφαλίζεται μέσω:

- Εξουσιοδοτημένων μετόχων (Nominee shareholders).
- Εξουσιοδοτημένου διευθυντή (Nominee director).

Μία συμφωνία υπογράφεται μεταξύ του ατόμου που δημιουργεί την εταιρεία, δηλαδή του “πελάτη” και του ατόμου που θα αναλάβει το ρόλο του εξουσιοδοτημένου διευθυντή (nominee director).

Ο εξουσιοδοτημένος διευθυντής θα υπογράψει όλα τα διοικητικά και επίσημα έγγραφα και έτσι αποκρύπτεται η ταυτότητα του πελάτη.

Για μεγαλύτερη ασφάλεια, ο εξουσιοδοτημένος διευθυντής μπορεί να υπογράψει μόνο τα έγγραφα για τα οποία του έδωσε το σχετικό δικαίωμα ο πελάτης μέσω του "Power of Attorney" (πληρεξούσιο).

Στην ελληνική νομοθεσία οι «υπεράκτιες εταιρίες» μετονομάστηκαν σε «εξωχώριες εταιρίες» αφού τέθηκε σε ισχύ ο Ν.3091/2002 .

Με τις διατάξεις της παραγράφου 7 του άρθρου 5 του Ν.3091/2002, στο τέλος της περίπτωσης στ' της παραγράφου 1 του άρθρου 31 του Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος, προστέθηκε εδάφιο ως εξής:

"Ειδικά, οι αποσβέσεις των πάγιων περιουσιακών στοιχείων τα οποία αγοράζονται από εξωχώρια εταιρία δεν αναγνωρίζονται προς έκπτωση από τα ακαθάριστα έσοδα.

Για τους σκοπούς του Κώδικα αυτού εξωχώρια εταιρία εννοείται η εταιρία που έχει την έδρα της σε αλλοδαπή χώρα και με βάση τη νομοθεσία της οποίας δραστηριοποιείται αποκλειστικά σε άλλες χώρες και απολαμβάνει ιδιαίτερα ευνοϊκής φορολογικής μεταχείρισης."

2. Το Trust – εμπίστευμα ή καταπίστευμα

Ο θεσμός του **Trust** καθιερώθηκε για λόγους προστασίας της περιουσίας.

Ο όρος "trust" (εμπίστευμα στην Ελληνική) συνδέεται με χώρες του common law, όπου δηλώνει έναν εξαιρετικά σημαντικό θεσμό για μεταβιβάσεις mortis causa. Πιο συγκεκριμένα, είναι ένας νομικός όρος που χρησιμοποιείται για τις νομικές σχέσεις που δημιουργούνται - inter vivos or mortis causa – από ένα πρόσωπο, τον ιδρυτή, όταν περιουσιακά στοιχεία τίθενται κάτω από τον έλεγχο του διαχειριστή προς όφελος του δικαιούχου ή για συγκεκριμένο σκοπό. (Μ. Στυλιανίδου, 2011)

Ο **ιδρυτής** ή διαθέτης (**Settlor**) μεταφέρει στο Trust τα περιουσιακά του στοιχεία ή μέρος αυτών. Ο ιδρυτής μπορεί να είναι φυσικό ή νομικό πρόσωπο.

Ο **διαχειριστής** ή καταπιστευματοδόχος (**Trustee**) διοικεί το Trust και διαχειρίζεται τα περιουσιακά στοιχεία που συνδέονται με αυτό. Ο διαχειριστής ενεργεί προς

όφελος του δικαιούχου και ακολουθεί τις οδηγίες του ιδρυτή. Ο διαχειριστής μπορεί επίσης να είναι φυσικό ή νομικό πρόσωπο.

Ο **δικαιούχος (Beneficiary)** είναι αυτός που θα λάβει τα οφέλη από το Trust και τη διαχείρισή του από τον *Trustee*. Ο δικαιούχος μπορεί επίσης να ενεργεί ως ιδρυτής και πολλές φορές ιδρυτής και δικαιούχος είναι το ίδιο πρόσωπο.

Το Trust δεν έχει νομική προσωπικότητα και επομένως δεν μπορεί να έχει στην ιδιοκτησία του περιουσιακά στοιχεία. Όλα τα περιουσιακά στοιχεία του Trust είναι εκχωρημένα στον διαχειριστή, ο οποίος, όπως προαναφέρθηκε, μπορεί να είναι φυσικό ή νομικό πρόσωπο. Ακίνητα, διάφορα αξιόγραφα, μετρητά, κ.α., μπορεί να αποτελούν περιουσιακά στοιχεία του Trust.

Στην Ελλάδα δεν αναγνωρίζεται ο θεσμός του Trust, ο οποίος λειτουργεί κυρίως σε χώρες που ακολουθούν το αγγλοσαξονικό δίκαιο. Επίσης, στους περισσότερους φορολογικούς παράδεισους λειτουργεί ο θεσμός του Trust.

Στην Ελλάδα για πρώτη φορά θεσπίστηκε η φορολόγηση του Εμπιστεύματος με την παρ. 5 του άρθρου 17 του ν.δ. 118/1973. Ειδικότερα, προβλέπεται ότι για τη φορολογία κληρονομιαιάς περιουσίας, η οποία έχει τεθεί σε καθεστώς trust, τα χρηματικά ποσά που κάθε φορά καταβάλλονται στους δικαιούχους (εμπιστευματοδόχους) φορολογούνται αμέσως, εκτός αν απαλλάσσονται από άλλη αιτία. Αυτοί στους οποίους τελικά θα περιέλθει η περιουσία φορολογούνται κατά πλήρη κυριότητα για το σύνολο της περιουσίας που τελικά θα τους περιέλθει κατά το χρόνο περιελεύσεως. (Μ. Στυλιανίδου, 2011)

Ο πιο συνηθισμένος λόγος για ίδρυση Trust, ιδίως σε μια υπεράκτια δικαιοδοσία, είναι οι ιδρυτές να αποκρύπτουν την ταυτότητά τους και την πραγματική ιδιοκτησία των περιουσιακών στοιχείων, ώστε να είναι προστατευμένοι από τις συνέπειες της νομοθεσίας για το “ξέπλυμα” χρήματος αλλά και για το βασικό αδίκημα, από τη δήμευση των περιουσιακών στοιχείων ή/και από τις συνέπειες της φορολογικής νομοθεσίας.

Το **εμπίστευμα (Trust)** είναι ένα πολύ ενδιαφέρον και σημαντικό εργαλείο για τις εγκληματικές οργανώσεις, καθόσον αυτό παρέχει ασφάλεια ενάντια στον

εντοπισμό, τη δέσμευση και τη δήμευση των περιουσιακών στοιχείων που προέρχονται από εγκληματικές δραστηριότητες.

Από τη στιγμή που “κάποιοι” θέλουν να προστατέψουν τα περιουσιακά τους στοιχεία ενάντια στον εντοπισμό, τη δέσμευση, τη δήμευση, αλλά και τη φορολόγηση, αυτά “κληροδοτούνται” στο Trust και πλέον δεν έχουν επίσημο ιδιοκτήτη.

40

8.4– Κανονισμός 1889/2005 - έλεγχος ρευστών διαθεσίμων που εισέρχονται ή εξέρχονται από την Κοινότητα

Με τον Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1889/2005 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Οκτωβρίου 2005, σχετικά με τους ελέγχους ρευστών διαθεσίμων που εισέρχονται ή εξέρχονται από την Κοινότητα, καθιερώθηκε η υποχρέωση για κάθε φυσικό πρόσωπο που εισέρχεται ή εξέρχεται από την Ε.Ε. και μεταφέρει ρευστά διαθέσιμα αξίας ίσης ή μεγαλύτερης των **10.000 ευρώ** να δηλώνει το εν λόγω ποσό στις αρμόδιες Αρχές.

Με την παρ. 1 του άρθ. 24 του Ν.3610/2007 εισήχθησαν σχετικές διατάξεις και έγιναν σχετικές προσθήκες στον Τελωνειακό Κώδικα, ως ακολούθως:

Άρθρο 24 : Τελωνειακές διατάξεις

1. Στην παράγραφο 2 του άρθρου 3 του ν. 2960/2001 (ΦΕΚ 265 Α΄) προστίθεται

εδάφιο ως εξής:

"Η τελωνειακή υπηρεσία είναι αρμόδια για τον έλεγχο των ρευστών διαθεσίμων που κομίζονται από πρόσωπα τα οποία εισέρχονται ή εξέρχονται από την Κοινότητα στα πλαίσια της εφαρμογής κοινοτικών ρυθμίσεων. Με απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών καθορίζεται η διαδικασία ελέγχου εισόδου - εξόδου στην Κοινότητα των ρευστών διαθεσίμων, το είδος της δήλωσης που θα υποβάλλεται, καθώς και κάθε άλλη ειδικότερη διαδικασία εφαρμογής."

2. Στο άρθρο 147 του ν. 2960/2001 προστίθεται παράγραφος 8 ως ακολούθως:

"8. Για τη μη υποβολή δήλωσης περί ρευστών διαθεσίμων σύμφωνα με το άρθρο 3 του Καν. (ΕΚ) 1889/2005 επιβάλλεται στον υπαίτιο χρηματικό πρόστιμο ίσο με το 25% του ποσού των μη δηλωθέντων.

Το ως άνω πρόστιμο επιβάλλεται και στις περιπτώσεις ανακριβούς ή ελλιπούς δήλωσης των παρεχόμενων πληροφοριών, όπως αυτές αναλυτικά περιγράφονται στην παράγραφο 2 του άρθρου 3 του Καν. 1889/2005.

Σε κάθε περίπτωση το ως άνω πρόστιμο παρακρατείται από τα ρευστά διαθέσιμα και η προθεσμία της προσφυγής, καθώς και η άσκηση της δεν αναστέλλουν την είσπραξη του προστίμου.

Σε περίπτωση μη συμμόρφωσης προς την υποχρέωση δήλωσης του άρθρου 3 του εν λόγω Κανονισμού, η αρμόδια Τελωνειακή Αρχή επιπλέον δύναται, με απόφαση της, να δεσμεύσει τα ρευστά διαθέσιμα προκειμένου να πραγματοποιηθεί περαιτέρω έρευνα.

Η δέσμευση αυτή δεν μπορεί να διαρκέσει πέραν των τριών (3) μηνών και τελεί υπό την επιφύλαξη των ειδικότερων διατάξεων περί νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες."

8.5-Κεντρικό Σύστημα Μητρώων Τραπεζικών Λογαριασμών

Με το άρθρο 62 του Ν. 4170/2013, όπως τροποποιήθηκε με το Ν. 4211/2013, δημιουργήθηκε το **"Σύστημα Μητρώων Τραπεζικών Λογαριασμών και Λογαριασμών Πληρωμών"**. Το σύστημα αυτό δίνει τη δυνατότητα για άμεση και ταχεία πρόσβαση σε πληροφορίες για τραπεζικούς λογαριασμούς και λογαριασμούς πληρωμών, καθώς και για σχετικές συναλλαγές.

Οι παρακάτω Αρχές και Υπηρεσίες έχουν πρόσβαση στο σύστημα:

- Το σύνολο των Υπηρεσιών της Γενικής Γραμματείας Δημοσίων Εσόδων.
- Το σύνολο των Υπηρεσιών της Ειδικής Γραμματείας Σ.Δ.Ο.Ε.
- Η Οικονομική Αστυνομία.
- Ο Εισαγγελέας Οικονομικού Εγκλήματος.
- Ο Εισαγγελέας Εγκλημάτων Διαφθοράς.
- Η Αρχή Καταπολέμησης της νομιμοποίησης των εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες – FIU.

Άρθ. 28 παρ. 2 του Ν. 4139/2013

Στην παρ. 2 άρθ. 28 του Ν. 4139/2013 “Νόμος περί εξαρτησιογόνων ουσιών και άλλες διατάξεις”, προβλέπονται τα ακόλουθα:

Άρθρο 28 : Πράξεις ελεγκτικών οργάνων

2. Τα ανωτέρω ελεγκτικά όργανα ή ο ιδιώτης μπορούν να ενεργούν τις πράξεις της παραγράφου 1 και να συναλλάσσονται με συγκαλυμμένα στοιχεία ταυτότητας, φορολογικά ή άλλα στοιχεία, καθώς και να διεξάγουν συναλλαγές επιβαλλόμενες αποκλειστικά από τις ανάγκες της συγκαλυμμένης δράσης. Η διαδικασία για την έκδοση των στοιχείων συγκάλυψης των ελεγκτικών οργάνων ή του ιδιώτη, η διαδικασία έγκρισης για τη διενέργεια συναλλαγών εκ μέρους τους με αυτά τα στοιχεία, η διαδικασία εγκρίσεως των προς διάθεση χρηματικών ποσών για τις ανάγκες της συγκαλυμμένης δράσης, καθώς και κάθε άλλο σχετικό θέμα καθορίζονται με κοινή υπουργική απόφαση των Υπουργών Οικονομικών, Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη και Ναυτιλίας και Αιγαίου.

Από τις παραπάνω διαδικασίες, εκτός των άλλων, θα συγκεντρώνονται πολύτιμα στοιχεία και πληροφορίες, τα οποία είναι αξιοποιήσιμα στα πλαίσια χρηματοοικονομικής έρευνας.

8.6- EUROPOL

Η EUROPOL είναι η Ευρωπαϊκή Αστυνομική Υπηρεσία και έχει έδρα στη Χάγη της Ολλανδίας. Η Ευρωπαϊκή Αστυνομική Υπηρεσία (Ευρωπόλ) είναι ο αρμόδιος οργανισμός της ΕΕ για την επιβολή του νόμου. Αποστολή του είναι να συμβάλει στη

δημιουργία μιας ασφαλέστερης Ευρώπης, βοηθώντας τις αρχές επιβολής του νόμου στα κράτη μέλη της ΕΕ.

Τι κάνει

Καθώς βρίσκεται στο κέντρο της ευρωπαϊκής αρχιτεκτονικής ασφάλειας, η Ευρωπόλ προσφέρει ένα μοναδικό φάσμα υπηρεσιών:

- υποστήριξη των **επιτόπιων επιχειρήσεων** επιβολής του νόμου
- **κόμβος πληροφοριών** για εγκληματικές δραστηριότητες
- κέντρο **εμπειρογνωμοσύνης** στον τομέα της επιβολής του νόμου.

Η Ευρωπόλ απασχολεί περίπου **100 αναλυτές εγκλημάτων**, οι οποίοι συγκαταλέγονται μεταξύ των καλύτερα εκπαιδευμένων της Ευρώπης. Ως εκ τούτου, αποτελεί ένα από τα **σημαντικότερα κέντρα αναλυτικής ικανότητας** στην ΕΕ. Οι αναλυτές χρησιμοποιούν τα πλέον σύγχρονα εργαλεία για την υποστήριξη των ερευνών των εθνικών υπηρεσιών σε καθημερινή βάση.

Για να παρέχει στους εθνικούς εταίρους μια ευκρινέστερη εικόνα των προβλημάτων εγκληματικότητας που έχουν να αντιμετωπίσουν, η Ευρωπόλ εκπονεί τακτικές μακροπρόθεσμες αναλύσεις για το έγκλημα και την τρομοκρατία.

http://europa.eu/about-eu/agencies/regulatory_agencies_bodies/pol_agencies/europol/index_el.htm

“Ξέπλυμα” Χρήματος και Εντοπισμός Περιουσιακών Στοιχείων

Οι περισσότερες υποθέσεις που διερευνώνται από τις Αρχές επιβολής του νόμου έχουν έναν κοινό παρανομαστή – ένα οικονομικό κίνητρο για διάπραξη του εγκλήματος. Η Europol βοηθάει για την πρόληψη και την καταπολέμηση των εγκληματικών δραστηριοτήτων “ξέπλυματος” χρήματος μέσω ενός ειδικού έργου επιχειρησιακής ανάλυσης. Το Γραφείο Εγκληματικών Περιουσιακών Στοιχείων της Europol βοηθάει τις Αρχές της Ε.Ε. να εντοπίσουν τα προϊόντα του εγκλήματος σε παγκόσμιο επίπεδο σε έρευνες που υποστηρίζονται από την Europol. Η Europol επίσης φιλοξενεί τη Γραμματεία του Camden Assets Recovery Inter-Agency Network

(CARIN), στόχος του οποίου είναι να ενισχύει τη διασυνοριακή συνεργασία για τον εντοπισμό, πάγωμα, κατάσχεση και δήμευση περιουσιακών στοιχείων προερχομένων από εγκληματικές δραστηριότητες.

<https://www.europol.europa.eu/content/page/mandate-119>

Τα κεντρικά Γραφεία της EUROPOL στη Χάγη

<https://www.europol.europa.eu/content/page/about-us>

8.7 - Δικαστική Συνδρομή με Η.Π.Α. σε ποινικές υποθέσεις

Σύμφωνα με το άρθρο 5 του Ν. 3771/2009, με τον οποίο κυρώθηκε το Πρωτόκολλο (που υπογράφηκε στις 18.1.2006 στην Ουάσιγκτον) μεταξύ της Κυβέρνησης της Ελληνικής Δημοκρατίας και της Κυβέρνησης των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής, σχετικά με τη Σύμβαση αμοιβαίας δικαστικής συνδρομής σε ποινικές υποθέσεις:

Άρθρο 5

Σύμφωνα με το Άρθρο 8 της Συμφωνίας αμοιβαίας δικαστικής συνδρομής ΕΕ-ΗΠΑ, τα εξής εφαρμόζονται προς συμπλήρωση των όρων της Σύμβασης αμοιβαίας δικαστικής συνδρομής:

"Αμοιβαία δικαστική συνδρομή σε διοικητικές αρχές"

1. Αμοιβαία δικαστική συνδρομή παρέχεται επίσης σε εθνική διοικητική αρχή που διενεργεί έρευνα ως προς συμπεριφορά με σκοπό την ποινική δίωξη, της συμπεριφοράς ή την παραπομπή της συμπεριφοράς στις ερευνητικές ή διωκτικές αρχές, δυνάμει της ειδικής διοικητικής ή ρυθμιστικής της εξουσίας να διενεργήσει την έρευνα αυτή. Αμοιβαία δικαστική συνδρομή μπορεί επίσης να παρέχεται σε άλλες διοικητικές αρχές υπό τέτοιες συνθήκες. Η συνδρομή δεν παρέχεται για θέματα για τα οποία η διοικητική αρχή προβλέπει ότι δεν θα υπάρξει, κατά περίπτωση, δίωξη ή παραπομπή.

2. Οι αιτήσεις συνδρομής δυνάμει του παρόντος άρθρου διαβιβάζονται μεταξύ των κεντρικών αρχών που ορίζονται σύμφωνα με το Άρθρο 2 της Σύμβασης αμοιβαίας δικαστικής συνδρομής ή μεταξύ όποιων άλλων αρχών είναι δυνατόν να συμφωνηθούν από τις κεντρικές αρχές.”

Βάσει των παραπάνω διατάξεων, **οι Διωκτικές Αρχές της χώρας μας έχουν τη δυνατότητα να αποστέλλουν οι ίδιες αιτήματα δικαστικής συνδρομής στις Η.Π.Α.** Αυτό μπορεί να αποδειχθεί εξαιρετικά χρήσιμο και επωφελές γενικά για τις ερευνώμενες υποθέσεις και ιδίως σε περίπτωση διενεργούμενης χρηματοοικονομικής έρευνας, καθόσον συνεπάγεται σημαντική εξοικονόμηση χρόνου.

8.8 - Συστάσεις FATF

Οι παρακάτω συστάσεις της FATF έχουν ιδιαίτερη σημασία αναφορικά με τις χρηματοοικονομικές έρευνες:

➤ **Σύσταση No. 30: Ευθύνες Διωκτικών και ερευνητικών Αρχών** - Responsibilities of law enforcement and investigative authorities

➤ **Σύσταση No. 31: Εξουσίες Διωκτικών και ερευνητικών Αρχών** - Powers of law enforcement and investigative authorities

➤ **Σύσταση No. 32: Μεταφορείς μετρητών** - Cash couriers

Το δεύτερο μέρος της Σύστασης No. 31 έχει ως ακολούθως:

Οι χώρες πρέπει να διασφαλίζουν ότι οι αρμόδιες Αρχές που διενεργούν έρευνες είναι σε θέση να χρησιμοποιούν ένα ευρύ φάσμα ερευνητικών τεχνικών οι οποίες

είναι κατάλληλες για τη διερεύνηση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, σχετιζομένων βασικών αδικημάτων και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Αυτές οι ερευνητικές τεχνικές περιλαμβάνουν: ανακριτική διείσδυση, άρση του απορρήτου των επικοινωνιών (νόμιμη καταγραφή συνομιλιών), πρόσβαση σε υπολογιστικά συστήματα και ελεγχόμενες παραδόσεις. Επιπρόσθετα, οι χώρες θα πρέπει να διαθέτουν αποτελεσματικούς μηχανισμούς για να ανακαλύπτουν, σε εύθετο χρόνο, εάν φυσικά ή νομικά πρόσωπα διαθέτουν ή ελέγχουν λογαριασμούς. Θα πρέπει επίσης να διαθέτουν μηχανισμούς οι οποίοι διασφαλίζουν ότι οι αρμόδιες Αρχές έχουν μία διαδικασία για να εντοπίζουν περιουσιακά στοιχεία χωρίς προηγούμενη ενημέρωση του ιδιοκτήτη. Όταν διενεργούνται έρευνες για νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, σχετιζόμενα βασικά αδικήματα και χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, οι αρμόδιες Αρχές θα πρέπει να είναι σε θέση να ζητούν όλες τις σχετικές πληροφορίες που διαθέτει το FIU.

8.9- Μελέτες περιπτώσεων

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9 – ΘΕΜΑΤΑ ΑΝΑΚΤΗΣΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ

9.1 – Άρθρο 238 ΠΚ

Στο άρθρο 238 του ΠΚ (όπως ισχύει), προβλέπεται η **δήμευση των δώρων, όποιων άλλων περιουσιακών στοιχείων που τυχόν δόθηκαν και των αγαθών που αποκτήθηκαν αμέσως ή εμμέσως από αυτά, ειδικά για τις περιπτώσεις των άρθρων 235 έως 237B ΠΚ:**

Άρθρο 238 : Δήμευση

1. «Στις περιπτώσεις των άρθρων 235 έως και 237B η απόφαση διατάσσει να δημευτούν τα δώρα και όποια άλλα περιουσιακά στοιχεία δόθηκαν, καθώς και εκείνα που αποκτήθηκαν αμέσως ή εμμέσως από αυτά.»
Αν τα εν λόγω προϊόντα έχουν αναμιχθεί με περιουσία που αποκτήθηκε από νόμιμες πηγές, η σχετική περιουσία υπόκειται σε δήμευση μέχρι την καθορισμένη αξία του αναμειχθέντος προϊόντος. Το εισόδημα ή άλλα οφέλη που απορρέουν από τα εν

λόγω προϊόντα, από περιουσία που αποκτήθηκε με τα εν λόγω προϊόντα ή από περιουσία με την οποία έχουν αυτά αναμιχθεί υπόκεινται επίσης σε δήμευση στον ίδιο βαθμό, όπως τα προϊόντα του αδικήματος.

2. Αν τα περιουσιακά στοιχεία που υπόκεινται σε δήμευση, σύμφωνα με την προηγούμενη παράγραφο, δεν υπάρχουν πλέον, δεν έχουν βρεθεί, δεν είναι δυνατόν να κατασχεθούν ή ανήκουν σε τρίτον, σε βάρος του οποίου δεν είναι δυνατόν να επιβληθεί δήμευση, δημεύονται περιουσιακά στοιχεία του υπαιτίου ίσης αξίας με αυτά κατά το χρόνο της καταδικαστικής απόφασης, όπως την προσδιορίζει το δικαστήριο. Το δικαστήριο μπορεί να επιβάλλει και χρηματική ποινή μέχρι το ποσό της αξίας των περιουσιακών στοιχείων, αν κρίνει ότι δεν υπάρχουν πρόσθετα περιουσιακά στοιχεία για δήμευση ή τα υπάρχοντα υπολείπονται της αξίας των υποκειμένων σε δήμευση."

9. 2– Διατάξεις Ν. 3691/2008.

Στο Ν. 3691/2008, περί νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, υφίσταται πρόβλεψη τόσο για δέσμευση όσο και για δήμευση.

➤ Στο άρθρο 46 υπάρχουν διατάξεις αναφορικά με τη **δήμευση**:

Άρθρο 46 : Δήμευση περιουσιακών στοιχείων

1. Τα περιουσιακά στοιχεία που αποτελούν προϊόν βασικού αδικήματος ή των αδικημάτων του άρθρου 2 ή που αποκτήθηκαν αμέσως ή εμμέσως από προϊόν τέτοιων αδικημάτων ή τα μέσα που χρησιμοποιήθηκαν ή προορίζονταν να χρησιμοποιηθούν προς τέλεση αυτών των αδικημάτων, κατάσχονται και, εφόσον δεν συντρέχει περίπτωση αποδόσεως τους στον ιδιοκτήτη κατά την παρ. 2 του άρθρου 310 και του τελευταίου εδαφίου του άρθρου 373 Κ.Π.Δ., δημεύονται υποχρεωτικά με την καταδικαστική απόφαση. Η δήμευση επιβάλλεται ακόμη και αν τα περιουσιακά στοιχεία ή μέσα ανήκουν σε τρίτο, εφόσον αυτός τελούσε εν γνώσει του βασικού αδικήματος ή των αδικημάτων του άρθρου 2 κατά το χρόνο κτήσεως αυτών. Οι διατάξεις της παραγράφου αυτής ισχύουν και σε περίπτωση απόπειρας των ανωτέρω αδικημάτων.

2. Σε περίπτωση που η περιουσία ή το προϊόν κατά την παράγραφο 1 δεν υπάρχει πλέον, δεν έχει βρεθεί ή δεν είναι δυνατόν να κατασχεθεί, κατάσχονται και δημεύονται υπό τους όρους της παραγράφου 1 περιουσιακά στοιχεία ίσης αξίας προς εκείνη της προαναφερθείσας περιουσίας ή του προϊόντος κατά το χρόνο της καταδικαστικής απόφασης, όπως την προσδιορίζει το δικαστήριο. Το δικαστήριο μπορεί να επιβάλλει και χρηματική ποινή μέχρι του ποσού της αξίας της περιουσίας ή του προϊόντος, αν κρίνει ότι δεν υπάρχουν πρόσθετα περιουσιακά στοιχεία προς δήμευση ή τα υπάρχοντα υπολείπονται της αξίας της περιουσίας ή του προϊόντος.

3. Δήμευση διατάσσεται και όταν δεν ασκήθηκε δίωξη λόγω θανάτου του υπαιτίου ή η δίωξη που ασκήθηκε έπαυσε οριστικώς ή κηρύχθηκε απαράδεκτη. Στις περιπτώσεις αυτές η δήμευση διατάσσεται με βούλευμα του δικαστικού συμβουλίου ή με απόφαση του δικαστηρίου που παύει ή κηρύσσει απαράδεκτη την ποινική δίωξη και αν δεν ασκήθηκε δίωξη, με βούλευμα του κατά τόπον αρμόδιου συμβουλίου πλημμελειοδικών. Οι διατάξεις του άρθρου 492 και της παρ. 3 του άρθρου 504 Κ.Π.Δ. εφαρμόζονται αναλόγως και στην προκειμένη περίπτωση.

4. Οι διατάξεις της παρ. 2 του άρθρου 310 και του τελευταίου εδαφίου του άρθρου 373 Κ.Π.Δ. εφαρμόζονται αναλόγως και στην περίπτωση που διατάχθηκε δήμευση κατά της περιουσίας τρίτου, ο οποίος δεν συμμετέσχε στη δίκη ούτε κλητεύθηκε σε αυτήν.

- Στο άρθρο 48 υπάρχουν διατάξεις αναφορικά με τη **δέσμευση και απαγόρευση εκποίησης περιουσιακών στοιχείων:**

Άρθρο 48 : Δέσμευση και απαγόρευση εκποίησης περιουσιακών στοιχείων

1. Όταν διεξάγεται τακτική ανάκριση για τα αδικήματα του άρθρου 2 μπορεί ο ανακριτής, με σύμφωνη γνώμη του εισαγγελέα, να απαγορεύσει την κίνηση κάθε είδους λογαριασμών, τίτλων ή χρηματοπιστωτικών προϊόντων που τηρούνται σε πιστωτικό ίδρυμα ή χρηματοπιστωτικό οργανισμό, καθώς και το άνοιγμα των θυρίδων θησαυροφυλακίου του κατηγορουμένου, έστω και κοινών οποιουδήποτε είδους με άλλο πρόσωπο, εφόσον υπάρχουν βάσιμες υπόνοιες ότι οι λογαριασμοί, οι τίτλοι, τα χρηματοπιστωτικά προϊόντα ή οι θυρίδες περιέχουν χρήματα ή πράγματα που προέρχονται από τέλεση των αδικημάτων του άρθρου 2. Το ίδιο ισχύει και όταν διεξάγεται ανάκριση για βασικό αδίκημα και υπάρχουν βάσιμες υπόνοιες ότι οι λογαριασμοί, οι τίτλοι, τα χρηματοπιστωτικά προϊόντα ή οι θυρίδες

περιέχουν χρήματα ή πράγματα που προέρχονται από την τέλεση του ανωτέρω αδικήματος ή που υπόκεινται σε δήμευση, σύμφωνα με το άρθρο 46 του παρόντος νόμου. Σε περίπτωση διεξαγωγής προκαταρκτικής εξέτασης ή προανάκρισης, η απαγόρευση της κίνησης των λογαριασμών, τίτλων, χρηματοπιστωτικών προϊόντων ή του ανοίγματος των θυρίδων μπορεί να διαταχθεί από το δικαστικό συμβούλιο. Η διάταξη του ανακριτή ή το βούλευμα του συμβουλίου επέχει θέση έκθεσης κατάσχεσης, εκδίδεται χωρίς προηγούμενη κλήση του κατηγορουμένου ή του τρίτου, δεν είναι απαραίτητο να αναφέρει συγκεκριμένο λογαριασμό, τίτλο, χρηματοπιστωτικό προϊόν ή θυρίδα και επιδίδεται στον κατηγορούμενο και στο διευθυντικό στέλεχος του πιστωτικού ιδρύματος ή του χρηματοπιστωτικού οργανισμού που αναφέρεται στην παρ. 1 του άρθρου 44 ή στον διευθυντή του υποκαταστήματος του τόπου όπου εδρεύει ο ανακριτής ή ο εισαγγελέας. Σε περίπτωση κοινών λογαριασμών, τίτλων, χρηματοπιστωτικών προϊόντων ή κοινής θυρίδας επιδίδεται και στον τρίτο.

2. Η κατά την προηγούμενη παράγραφο απαγόρευση ισχύει από τη χρονική στιγμή της επίδοσης στο πιστωτικό ίδρυμα ή στο χρηματοπιστωτικό οργανισμό της διάταξης του ανακριτή ή του βουλεύματος. Από τότε απαγορεύεται το άνοιγμα της θυρίδας και είναι άκυρη έναντι του Δημοσίου τυχόν εκταμίευση χρημάτων από το λογαριασμό ή εκποίηση τίτλων ή χρηματοπιστωτικών προϊόντων. Διευθυντικό στέλεχος ή υπάλληλος του πιστωτικού ιδρύματος ή του χρηματοπιστωτικού οργανισμού, που παραβαίνει με πρόθεση τις διατάξεις της παραγράφου αυτής, τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι δύο ετών και με χρηματική ποινή.

3. Αν συντρέχουν οι προϋποθέσεις της παραγράφου 1 του άρθρου αυτού, μπορεί ο ανακριτής ή το δικαστικό συμβούλιο να διατάξει την απαγόρευση εκποίησης ορισμένου ακινήτου του κατηγορουμένου. Η διάταξη του ανακριτή ή το βούλευμα επέχει θέση εκθέσεως κατασχέσεως, εκδίδεται χωρίς προηγούμενη κλήση του κατηγορουμένου και επιδίδεται στον κατηγορούμενο και στον αρμόδιο φύλακα μεταγραφών, ο οποίος υποχρεούται να προβεί την ίδια ημέρα σε σχετική σημείωση στα οικεία βιβλία και να αρχειοθετήσει το έγγραφο που του κοινοποιήθηκε. Με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης ρυθμίζονται οι λεπτομέρειες εφαρμογής της διάταξης της παραγράφου αυτής. Κάθε δικαιοπραξία, υποθήκη, κατάσχεση ή άλλη πράξη που εγγράφεται στο βιβλίο του

υποθηκοφυλακείου μετά την εγγραφή της πιο πάνω σημείωσης είναι άκυρη έναντι του Δημοσίου.

4. Ο κατηγορούμενος, ο ύποπτος τέλεσης αξιόποινης πράξης των αδικημάτων των άρθρων 2 και 3 και ο τρίτος δικαιούνται να ζητήσουν την άρση της διάταξης του ανακριτή ή την ανάκληση του βουλεύματος, με αίτηση που απευθύνεται προς το αρμόδιο δικαστικό συμβούλιο και κατατίθεται στον ανακριτή ή τον εισαγγελέα, μέσα σε είκοσι μέρες από την επίδοση σε αυτόν της διάταξης ή του βουλεύματος. Στη σύνθεση του συμβουλίου δεν μετέχει ο ανακριτής. Η υποβολή της αίτησης και η προθεσμία προς τούτο δεν αναστέλλουν την εκτέλεση της διάταξης ή του βουλεύματος. Η διάταξη ή το βούλευμα ανακαλείται αν προκύψουν νέα στοιχεία.

5. Όταν διεξάγεται έρευνα από την Α` Μονάδα της Αρχής, η απαγόρευση της κίνησης λογαριασμών, τίτλων και χρηματοπιστωτικών προϊόντων, του ανοίγματος θυρίδων και της μεταβίβασης ή εκποίησης οποιουδήποτε περιουσιακού στοιχείου μπορεί να διαταχθεί σε επείγουσες περιπτώσεις από τον Πρόεδρο της Αρχής, υπό τους όρους και τις προϋποθέσεις που προβλέπονται στις παραγράφους 1 έως 3. Τα σχετικά με τη δέσμευση στοιχεία, μαζί με αντίγραφο του φακέλου της υπόθεσης, διαβιβάζονται στον αρμόδιο Εισαγγελέα, χωρίς αυτό να παρακωλύει τη συνέχιση της έρευνας από την Αρχή. Τα πρόσωπα που βλάπτονται από την παραπάνω δέσμευση έχουν τα δικαιώματα που προβλέπονται στην παράγραφο 4.

6. Οι διατάξεις του παρόντος άρθρου εφαρμόζονται αναλόγως εκτός των πιστωτικών ιδρυμάτων και χρηματοπιστωτικών οργανισμών και στα λοιπά υπόχρεα πρόσωπα του άρθρου 5. "

➤ Στο άρθρο 49, όπως αυτό αντικαταστάθηκε με το άρθρο 6 του Ν.3932/2011, υπάρχουν διατάξεις αναφορικά με την **εφαρμογή κυρώσεων που επιβάλλονται από διεθνείς οργανισμούς:**

Άρθρο 49 : Εφαρμογή κυρώσεων επιβαλλόμενων από διεθνείς οργανισμούς

1. Όταν για την καταπολέμηση της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας επιβάλλεται, με αποφάσεις του Συμβουλίου Ασφαλείας του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών ή με κανονισμούς και αποφάσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η δέσμευση περιουσιακών στοιχείων φυσικών προσώπων, νομικών προσώπων ή οντοτήτων και η απαγόρευση της παροχής χρηματοοικονομικών υπηρεσιών σε αυτά, ακολουθείται η εξής διαδικασία, μετά από την ένταξη των εν λόγω αποφάσεων ή κανονισμών στην

ελληνική έννομη τάξη, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις και όπου αυτή απαιτείται:.....

2. Οι διατάξεις της προηγούμενης παραγράφου ισχύουν και για την εφαρμογή του μέτρου της δέσμευσης των περιουσιακών στοιχείων φυσικών ή νομικών προσώπων ή οντοτήτων που επιβάλλεται από αποφάσεις του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών ή αποφάσεις και κανονισμούς της Ευρωπαϊκής Ένωσης, για άλλους - πλην της καταπολέμησης της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας - λόγους, όπως εκάστοτε καθορίζονται στις ανωτέρω αποφάσεις ή/και κανονισμούς."

Στο άρθρο 7Α, παρ. 1 περ. δ), όπως αυτό αντικαταστάθηκε με το άρθρο 6 του Ν. 3932/2011 υπάρχουν διατάξεις αναφορικά με την **αρμοδιότητα της Αρχής για δέσμευση περιουσιακών στοιχείων σε επείγουσες περιπτώσεις:**

"Άρθρο 7^Α : Μονάδες και αρμοδιότητες της Αρχής

Η Αρχή απαρτίζεται από τρεις αυτοτελείς Μονάδες, με διακριτές αρμοδιότητες, προσωπικό και υποδομές, υπό κοινό Πρόεδρο. Οι Μονάδες συνεδριάζουν νόμιμα, εφόσον μετέχουν στη συνεδρίαση ο Πρόεδρος ή ο αναπληρωτής του και τα μισά τουλάχιστον από τα μέλη τους ή τους αναπληρωτές τους, και αποφασίζουν με την απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων μελών. Σε περίπτωση ισοψηφίας υπερισχύει η ψήφος του Προέδρου. Οι Μονάδες και οι αρμοδιότητες τους έχουν ως εξής:

«1. Α Μονάδα Διερεύνησης Χρηματοοικονομικών Πληροφοριών

.....

ι. Σε επείγουσες περιπτώσεις ο Πρόεδρος διατάσσει τη δέσμευση των περιουσιακών στοιχείων των ελεγχόμενων φυσικών ή νομικών προσώπων, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 48 παράγραφος 5. Μετά το πέρας μιας έρευνας η Μονάδα αποφασίζει αν πρέπει να τεθεί η υπόθεση στο αρχείο ή να παραπεμφθεί με αιτιολογημένο πόρισμα της στον αρμόδιο Εισαγγελέα, εφόσον τα συλλεγόμενα στοιχεία κρίνονται επαρκή για μια τέτοια παραπομπή. Υπόθεση που αρχειοθετήθηκε μπορεί οποτεδήποτε να ανασυρθεί για να συνεχισθεί η έρευνα ή να συσχετισθεί με οποιαδήποτε άλλη έρευνα της Αρχής.

9.3. – Εθνικό Γραφείο Ανάκτησης Περιουσιακών Στοιχείων / Asset Recovery Office – CARIN Network

Στην Ειδική Γραμματεία Σώματος Δίωξης Οικονομικού Εγκλήματος λειτουργεί το **Εθνικό Γραφείο Ανάκτησης Περιουσιακών Στοιχείων** προερχομένων από εγκληματικές δραστηριότητες – **ARO Greece**, υπό την έννοια της **Απόφασης 2007/845/ΔΕΥ** του Συμβουλίου της 6^{ης} Δεκεμβρίου 2007, σχετικά με τη συνεργασία των υπηρεσιών ανάκτησης περιουσιακών στοιχείων στα κράτη μέλη προς ανίχνευση και εντοπισμό προϊόντων εγκλήματος ή άλλων συναφών περιουσιακών στοιχείων, βάσει άρθρ. 88 του Ν. 3842/2010, όπως τροποποιήθηκε με την υποπαρ. ΙΕ.18 άρθρο πρώτο του Ν. 4254/2014. Επίσης, σχετικό είναι το άρθρ. 108 Π.Δ. 111/2014.

Το Εθνικό Γραφείο Ανάκτησης Περιουσιακών Στοιχείων συνεργάζεται με τα αντίστοιχα τμήματα των κρατών μελών της Ε.Ε., για ανίχνευση και εντοπισμό τόσο στη χώρα μας όσο και στα κράτη μέλη, τραπεζικών λογαριασμών, προϊόντων και πάσης φύσεως περιουσιακών στοιχείων που προέρχονται από εγκληματικές δραστηριότητες, τα οποία μπορεί να αποτελέσουν αντικείμενο δικαστικής συνδρομής για δέσμευση, κατάσχεση ή δήμευση σε ποινικές υποθέσεις.

Στην παρ. 3 του άρθρ. 88 του Ν. 3842/2010, μεταξύ άλλων, προβλέπεται:

Οι διωκτικές και δικαστικές αρχές της χώρας, υποχρεούνται να ενημερώνουν έγκαιρα το Τμήμα Δ' για όλες τις δεσμεύσεις, κατασχέσεις και δημεύσεις περιουσιακών στοιχείων και κεφαλαίων αφ' ενός για την τήρηση στοιχείων στον τομέα αυτό και αφ' ετέρου για να ανταποκρίνεται στα αιτήματα της EUROPOL και των κρατών -μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ως εθνικό σημείο επαφής για τη χώρα μας.

Η υποχρέωση αυτή των διωκτικών και δικαστικών Αρχών να ενημερώνουν το Γραφείο Ανάκτησης Περιουσιακών Στοιχείων για όλες τις δεσμεύσεις, κατασχέσεις και δημεύσεις περιουσιακών στοιχείων και κεφαλαίων, αποτελεί αντικείμενο της ενέργειας 4 “Ενίσχυση της υποχρέωσης των διωκτικών και δικαστικών αρχών να αναφέρουν τα δεσμευμένα, κατασχεμένα και δημευμένα περιουσιακά στοιχεία στο αρμόδιο τμήμα του ΣΔΟΕ.”, του στόχου 31 “Ενίσχυση των μηχανισμών για την ανάκτηση περιουσιακών στοιχείων”, του **Εθνικού Στρατηγικού Σχεδίου για την Καταπολέμηση της Διαφθοράς της Γενικής Γραμματείας για την Καταπολέμηση**

της Διαφθοράς, ενώ περαιτέρω προβλέπεται ότι “Με βάση την αναφορά της ομάδας εργασίας, θα εξεταστεί η υποχρέωση των διωκτικών και δικαστικών αρχών να αναφέρουν τα δεσμευμένα, κατασχεμένα και δημευμένα περιουσιακά στοιχεία στο αρμόδιο τμήμα του ΣΔΟΕ.” <http://www.gsac.gov.gr/index.php/el/2015-08-12-10-16-53>

Επιπρόσθετα, η Ελλάδα είναι μέλος στο δίκτυο CARIN (CARIN network) και το Εθνικό Γραφείο Ανάκτησης Περιουσιακών Στοιχείων- ARO Greece της Ειδικής Γραμματείας Σ.Δ.Ο.Ε. είναι ένα ενεργό σημείο επαφής του δικτύου CARIN.

Επίσης, η ΕΛ.ΑΣ. διαθέτει σημείο επαφής στο δίκτυο CARIN.

Το δίκτυο CARIN – The Camden Asset Recovery Inter-Agency Network – CARIN – είναι ένα ανεπίσημο δίκτυο σημείων επαφών και μια ομάδα συνεργασίας που ασχολείται με όλες τις πτυχές της κατάσχεσης των προϊόντων εγκληματικών δραστηριοτήτων. Πρόκειται για ένα δίκτυο επαγγελματιών του χώρου από 54 δικαιοδοσίες και 9 διεθνείς οργανισμούς. Το CARIN συνεργάζεται με αντίστοιχα δίκτυα ανάκτησης περιουσιακών στοιχείων στη Νότιο Αφρική, Λατινική Αμερική και Ασία-Ειρηνικό, Ανατολική Αφρική και Δυτική Αφρική. Η Μόνιμη Γραμματεία του δικτύου CARIN βρίσκεται στη EUROPOL.

9.4 – Ν. 3296/2004 άρθ. 30 παρ. 5 περ. ε): δέσμευση λογαριασμών και περιουσιακών στοιχείων από το ΣΔΟΕ – Απόφαση ΣτΕ

Σύμφωνα με την παρ. 5 περ. ε’ του άρθ. 30 του Ν.3296/2004:

5. Η Υπηρεσία Ειδικών Ελέγχων προβαίνει σε:

.....

*ν. Δεσμεύσεις, σε ειδικές περιπτώσεις διασφάλισης συμφερόντων του Δημοσίου ή περιπτώσεις οικονομικού εγκλήματος και μεγάλης έκτασης φοροδιαφυγής *** και λαθρεμπορίου, τραπεζικών λογαριασμών και περιουσιακών στοιχείων, με έγγραφο του προϊσταμένου της αρμόδιας Περιφερειακής Διεύθυνσης της Υπηρεσίας Ειδικών Ελέγχων, ενημερώνοντας για την ενέργεια αυτή, εντός είκοσι τεσσάρων (24) ωρών, τον αρμόδιο εισαγγελέα.*

*** Με το άρθρο 52 παρ.4 Ν.4223/2013, ΦΕΚ Α 287/31.12.2013,ορίζεται ότι: "Στην περίπτωση ε` της παραγράφου 2 του άρθρου 30 του ν. 3296/2004, όπως αναριθμείται με την ανωτέρω παράγραφο 1 σε περίπτωση δ` διαγράφονται οι λέξεις «μεγάλης έκτασης φοροδιαφυγής και» Οι λέξεις αυτές όμως συναντώνται στην περίπτωση ε`της παρ. 5και όχι της παρ.2

Σημειώνεται ότι το ΣτΕ με την με αριθ. 3316/2014 απόφαση της ολομέλειάς του, επί συγκεκριμένης υποθέσεως, ακύρωσε δέσμευση που είχε επιβληθεί από το Σ.Δ.Ο.Ε. βάσει της ανωτέρω διάταξης, καθόσον έκρινε ότι υφίσταται ζήτημα αντισυνταγματικότητας της εν λόγω διάταξης, ήτοι είχαμε ζήτημα αντισυνταγματικότητας διατάξεως τυπικού νόμου.

9.5- Παρ. 3 άρθ. 15 του Ν. 3888/2010

Στην παρ. 3 άρθ. 15 του Ν. 3888/2010, προβλέπεται:

Άρθρο 15 : Διατάξεις για την είσπραξη των δημοσίων εσόδων - Κατάργηση του Κ.Β.Σ.

.....

3. Στην παρ. 3 του άρθρου 48 του ν. 2238/1994 (ΦΕΚ 151 Α`) προστίθεται

εδάφιο ως εξής:

"Σε προσαύξηση περιουσίας που προέρχεται από άγνωστη ή μη διαρκή ή μη σταθερή πηγή ή αιτία, ο φορολογούμενος μπορεί να κληθεί να αποδείξει είτε την πραγματική πηγή ή αιτία προέλευσης της είτε ότι φορολογείται από άλλες διατάξεις είτε ότι απαλλάσσεται από το φόρο με ειδική διάταξη, προκειμένου αυτό να μην φορολογηθεί ως εισόδημα από υπηρεσίες ελευθερίων επαγγελματιών της χρήσης κατά την οποία επήλθε η προσαύξηση."

.....

Η παραπάνω διάταξη μπορεί να χρησιμοποιηθεί συνδυαστικά και με διαδικασίες χρηματοοικονομικής έρευνας και φορολογικού ελέγχου, αλλά και με τις διατάξεις για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες.

9.6- Ν.2523/1997 άρθρο 17Α: Εισαγγελέας Οικονομικού Εγκλήματος

Σύμφωνα με την παρ. 8 του άρθ. 17^Α του Ν.2523/1997:

.....

"Επίσης, έχουν τη δυνατότητα να προβαίνουν, με αιτιολογημένη διάταξη τους σε δεσμεύσεις τραπεζικών λογαριασμών, περιεχομένου τραπεζικών θυρίδων και περιουσιακών (ακινήτων και κινητών) εν γένει στοιχείων, προς το σκοπό διασφάλισης των συμφερόντων του Δημοσίου, σε περίπτωση διενεργούμενης ποινικής προκαταρκτικής εξέτασης για την εξακρίβωση τέλεσης εγκλημάτων της παραγράφου 3 του παρόντος άρθρου για χρονικό διάστημα μέχρι ένα (1) έτος που μπορεί να παρατείνεται με βούλευμα του Συμβουλίου Εφετών Αθηνών, λόγω δικαιολογημένης μη ολοκλήρωσης της διενεργούμενης, κατά τα ανωτέρω, ποινικής προκαταρκτικής εξέτασης. Η διάταξη εκδίδεται χωρίς προηγούμενη κλήση του καθ' ου ή τρίτου και δεν είναι απαραίτητο να αναφέρει συγκεκριμένο λογαριασμό, τίτλο, χρηματοπιστωτικό προϊόν, θυρίδα, κινητό ή ακίνητο περιουσιακό στοιχείο. Η δέσμευση ισχύει από τη χρονική στιγμή της επίδοσης της διάταξης προς τον Οργανισμό ή την Υπηρεσία προς την οποία απευθύνεται.

9.7 – Οδηγία 2014/42/ΕΕ

Η εφαρμογή της Απόφασης 2014/42/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 3^{ης} Απριλίου 2014, σχετικά με τη δέσμευση και τη δήμευση οργάνων και προϊόντων εγκλήματος στην Ευρωπαϊκή Ένωση, αναμένεται να ενισχύσει σημαντικά τις προσπάθειες των κρατών μελών για την ανάκτηση περιουσιακών στοιχείων που προέρχονται από εγκληματικές δραστηριότητες.

Έχει ήδη συσταθεί σχετική νομοπαρασκευαστική επιτροπή, ενώ η προθεσμία ενσωμάτωσης της Απόφασης στα εθνικά δίκαια των κρατών μελών έχει παραταθεί για τον Οκτώβριο 2016.

**Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΗΣ Δ/ΝΣΗΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ ΤΗΣ
ΕΛ.ΑΣ. ΣΤΗΝ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΗΣ ΔΙΑΦΘΟΡΑΣ ΣΤΗΝ
ΑΣΤΥΝΟΜΙΑ ΚΑΙ ΣΤΟΝ ΕΥΡΥΤΕΡΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΤΟΜΕΑ –
ΣΥΣΤΗΜΑ ΥΠΟΔΟΧΗΣ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΩΝ
ΠΕΡΙ ΔΙΑΦΘΟΡΑΣ ΣΕ ΕΘΝΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ.**

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 10-Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΠΕΡΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΟΥ ΚΑΤΑΓΓΕΛΛΟΝΤΟΣ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΟ ΔΙΑΦΘΟΡΑΣ.

10.1. Γενικά

Η διαφθορά συνιστά ένα σύνθετο φαινόμενο με **οικονομικές, κοινωνικές, πολιτικές και πολιτιστικές διαστάσεις**, το οποίο δεν μπορεί να εξαλειφθεί εύκολα. Σε καιρούς οικονομικής κρίσης δικαιολογημένα οι πολίτες, η κοινωνία, ασκούν πίεση και απαιτούν ισχυρότερες εγγυήσεις για την ακεραιότητα και τη διαφάνεια των δημοσίων δαπανών. Η ίδια Ευρωπαϊκή Επιτροπή εκτιμά, ότι οι πολίτες αναμένουν από την Ε.Ε. να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στην παροχή βοήθειας προς τα κράτη μέλη **για την προστασία της νόμιμης οικονομίας** από το οργανωμένο έγκλημα, την οικονομική και φορολογική απάτη, τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και τη διαφθορά, **ιδίως σε περιόδους οικονομικής κρίσης και δημοσιονομικής λιτότητας** [βλ. σελ. 3 της Έκθεσης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής προς το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, Βρυξέλλες, 3.2.2014, COM (2014) 38]. Καθόσον, όπως αναφέρει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στην Έκθεσή της μόνο **η διαφθορά εκτιμάται ότι κοστίζει στην οικονομία της Ε.Ε. 120 δισεκατομμύρια ευρώ ετησίως**, ποσό ελάχιστα μικρότερο από τον ετήσιο προϋπολογισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης [βλ. σελ. 3 της ως άνω Έκθεσης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής].

Με βάση το στοιχείο αυτό, παρατηρούμε ότι **πρώτη και πιο ορατή συνέπεια της διαφθοράς** είναι η κατασπατάληση των οικονομικών πόρων. Πόρων δημόσιων και πόρων ιδιωτικών, ανάλογα αν η διαφθορά εκτείνεται στο δημόσιο ή στον ιδιωτικό τομέα.

Μια **δεύτερη άμεση συνέπεια** είναι η στρέβλωση του υγιούς ανταγωνισμού, όρου επίσης απαραίτητου για την οικονομική ανάπτυξη μιας χώρας. Και τούτο, γιατί οι μετέχοντες σε πράξεις διαφθοράς, ιδιώτες, επιχειρηματίες, αποκτούν αθέμιτα πλεονεκτήματα έναντι των ανταγωνιστών τους και έτσι οι τελευταίοι, οι ανταγωνιστές τους, αποκλείονται από την οικονομική ζωή.

Σοβαρότερες, όμως, είναι οι **ηθικής φύσεως συνέπειες της διαφθοράς**. Συνέπειες μη άμεσα ορατές, πλην όμως διαβρωτικές και βαθύτατα καταστροφικές. Πρόκειται για την κατάρρευση του συστήματος αξιών στο οποίο βασίζεται η κοινωνία και το κράτος. Η διαφθορά επάγεται κλονισμό της εμπιστοσύνης του πολίτη στους θεσμούς, στην πολιτική, στο κράτος δικαίου και εντέλει στο ίδιο το δημοκρατικό πολίτευμα, διότι θίγει βασικές αξίες και λειτουργίες του πολιτεύματος. Η δημοκρατία γίνεται ευάλωτη, εκτίθεται ως σύστημα και κινδυνεύει να γίνει θύμα ακραίων τάσεων που επιβουλεύονται την ακεραιότητά της.

10.1.1. Η σημασία της Πληροφορίας για την Καταπολέμηση της Διαφθοράς και ο ρόλος των whistleblowers στον εντοπισμό της διαφθοράς

Οι whistleblowers διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στον εντοπισμό της διαφθοράς, της απάτης της κακοδιαχείρισης και άλλων παραβάσεων που απειλούν την δημόσια υγεία και ασφάλεια, την δημοσιονομική ακεραιότητα, τα ανθρώπινα δικαιώματα, το περιβάλλον και το κράτος δικαίου. Αποκαλύπτοντας πληροφορίες για τέτοια αδικήματα, οι whistleblowers έχουν βοηθήσει να σωθούν αναρίθμητες ζωές και δισεκατομμύρια δολάρια δημοσίου χρήματος, ενώ απέτρεψαν την χειροτέρευση σε περιπτώσεις σκανδάλων και καταστροφών.

Οι whistleblowers συχνά αναλαμβάνουν υψηλό προσωπικό κίνδυνο. Μπορεί να απολυθούν, να μηνυθούν, να στιγματισθούν, να συλληφθούν, να απειληθούν ή, σε ακραίες περιπτώσεις, να δεχτούν σωματικές επιθέσεις ή να δολοφονηθούν. Η προστασία των whistleblowers από αυτούς τους κινδύνους αντεκδίκησης θα προωθήσει και θα διευκολύνει την αποτελεσματική επισήμανση της διαφθοράς, ενώ -παράλληλα να διευκολύνει την ανοικτότητα και την λογοδοσία στην κυβέρνηση και το επιχειρηματικό εργασιακό περιβάλλον.

Το δικαίωμα των πολιτών να καταγγέλλουν την παρανομία είναι φυσική προέκταση του δικαιώματος στην ελευθερία της έκφρασης και συνδέεται με τις αρχές της διαφάνειας και της ακεραιότητας. Όλοι οι άνθρωποι έχουν το απαράγραπτο δικαίωμα να προστατεύουν την ευημερία των άλλων πολιτών και γενικά της κοινωνίας και, σε κάποιες περιπτώσεις έχουν το καθήκον αναφοράς της

παρανομίας. Η έλλειψη επαρκούς προστασίας μπορεί να θέτει τους whistleblowers σε δίλημμα: αναμένεται συχνά να αναφέρουν την διαφθορά και άλλα εγκλήματα, αλλά αυτό τους θέτει σε κίνδυνο αντεκδίκησης.

Έχει ενδιαφέρον να σημειώσουμε ότι στην Ευρώπη το πρώτο κείμενο της ΕΕ για το whistleblowing είναι η γνωμοδότηση 1/2006 της Ομάδας Εργασίας. Αφορμή ήταν ένας νόμος που είχε θεσπιστεί από το Κογκρέσο των ΗΠΑ το 2002, ο **Sarbanes - Oxley Act**. Ψηφίστηκε μετά από σκάνδαλα σε επιχειρήσεις και σκοπός ήταν να προστατευθούν από αντίποινα οι εργαζόμενοι που ήθελαν να καταγγείλουν φαινόμενα διαφθοράς. Λόγω του ότι οι εργαζόμενοι σε επιχειρήσεις που καλύπτονται από το πεδίο εφαρμογής του Sarbanes - Oxley Act μπορεί να εργάζονταν και σε Ευρωπαϊκό έδαφος, έπρεπε να αξιολογηθεί κατά πόσον η αυστηρή ευρωπαϊκή νομοθεσία για την προστασία προσωπικών δεδομένων συμβιβαζόταν με τις ρυθμίσεις του whistleblowing. Ένας δυσμετάφραστος όρος που, τότε αποδόθηκε στην Γνωμοδότηση ως "**εσωτερική διαδικασία καταγγελίας δυσλειτουργιών**".

Το πιο ακανθώδες πρόβλημα είναι αν θα επιτρέπονται οι **ανώνυμες καταγγελίες**. Η γνωμοδότηση ήταν αποθαρρυντική για μια σειρά από λόγους ουσίας: η ανώνυμη καταγγελία δεν επιτρέπει πρόσθετες ερωτήσεις, ενώ μπορεί να μην είναι και τόσο ανώνυμη σε διάφορα εργασιακά περιβάλλοντα, μπορεί να είναι κακόβουλη και ψευδής. Έτσι η γνωμοδότηση ακολούθησε μια βέλτιστη πρακτική που εφαρμόζεται και από ανεξάρτητες αρχές: η καταγγελία πρέπει να είναι επώνυμη κατά το δυνατόν, αλλά τα στοιχεία του καταγγέλλοντος καλύπτονται από το απόρρητο. Πάντως η γνωμοδότηση αναφέρει ξεκάθαρα ότι το δικαίωμα πρόσβασης του καταγγελλόμενου να λάβει πλήρη αντίγραφα του φακέλου δεν μπορεί να περιλαμβάνει τα στοιχεία του καταγγέλλοντος, "εκτός αν ο καταγγέλλων πραγματοποιεί κακοβούλως ψευδή καταγγελία". Η συκοφαντική δυσφήμιση είναι ποινικό αδίκημα που δεν μπορεί να καλυφθεί πίσω από το πέπλο του whistleblower.

Η πληρέστερη εικόνα που μπορεί να έχει κάποιος για το whistleblowing στην Ευρώπη σήμερα, είναι η σχετική Έκθεση που δημοσίευσε στις 5 Νοεμβρίου 2013 η Διεθνής Διαφάνεια. Για το πώς θα έπρεπε να είναι το whistleblowing σε διεθνές

επίπεδο, η ίδια Μ.Κ.Ο. έχει δημοσιεύσει τις "αρχές νομοθέτησης", όπου συνοψίζονται και τα διδάγματα για καλή νομοθέτηση στον τομέα αυτόν.

Σύμφωνα με την Έκθεση, μόνο 4 κράτη έχουν επαρκές νομικό πλαίσιο για την προστασία των whistleblowers: το Λουξεμβούργο, η Ρουμανία, η Σλοβενία και το Ηνωμένο Βασίλειο. Άλλες 16 χώρες έχουν αποσπασματικές διατάξεις και οι υπόλοιπες, τίποτα. Κατά το χρόνο σύνταξης της έκθεσης η **Ελλάδα ανήκε στις χώρες που είχαν ανακοινώσει ότι θα θεσπίσουν** τέτοια νομοθεσία. Στην Έκθεση ως σοβαρή ελληνική υπόθεση που θα μπορούσε να είχε αποτραπεί αν υπήρχε νομοθεσία whistleblowing αναφέρεται το "Greek Watergate" των τηλεφωνικών υποκλοπών που αποκαλύφθηκε το 2005-2006. Αναφορά γίνεται επίσης στην δημοσίευση της φερόμενης λίστας Λαγκάρντ από τον Κώστα Βαξεβάνη στο περιοδικό HotDoc.

Οι γενικές αρχές όπως συνοψίζονται στο κείμενο της Έκθεσης της Διεθνούς Διαφάνειας αναφέρονται συνοπτικά στην ανάπτυξη που ακολουθεί:

10.2 Γενικές αρχές

Αναγνωρίζοντας το ρόλο του whistleblowing στις προσπάθειες καταπολέμησης της διαφθοράς, πολλές χώρες έχουν επιδιώξει την θέσπιση νομοθεσίας για την προστασία των whistleblowers, μέσω διεθνών συνθηκών. Κι ακόμη περισσότερες κυβερνήσεις, εταιρίες και μη κερδοσκοπικοί οργανισμοί σε όλο τον κόσμο έχουν θεσπίσει διαδικασίες για τους whistleblowers. Είναι σημαντικό, ωστόσο, αυτές οι πολιτικές να παρέχουν προσβάσιμα κανάλια στους whistleblowers, αποτελεσματική προστασία αυτών από κάθε είδος αντεκδίκησης και να διασφαλίζεται ότι η πληροφορία που παρέχουν μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την προώθηση των αναγκαίων μεταρρυθμίσεων.

Για πρώτη φορά το 2009, η Διεθνής Διαφάνεια διαμόρφωσε μια σειρά κατευθυντηρίων αρχών, εμπνευσμένων από βέλτιστες εθνικές νομοθεσίες και πρακτικές, πάνω στις οποίες θα πρέπει να βασίζονται τα εθνικά νομοθετήματα περί whistleblowing για τον δημόσιο όσο και για τον ιδιωτικό τομέα. Οι εν λόγω

κατευθυντήριες αρχές αναμορφώθηκαν το 2012, κατόπιν δημόσιας διαβούλευσης και επεξεργασίας από εμπειρογνώμονες.¹

Οι αρχές αυτές αποτελούν κατευθυντήριες οδηγίες για την σύνταξη νέων και την βελτίωση των υφιστάμενων νόμων που προστατεύουν το whistleblowing, ώστε να διασφαλιστεί ότι παρέχεται κατάλληλη προστασία και ευκαιρίες καταγγελίας στους whistleblowers. Αφορούν, μεταξύ άλλων, τον ορισμό του *Whistleblowing*, το πεδίο εφαρμογής καθώς και το εύρος προστασίας των *Whistleblowers*.

Θα πρέπει να προσαρμόζονται στο πολιτικό, κοινωνικό και πολιτισμικό πλαίσιο κάθε χώρας και στο υφιστάμενο νομικό σύστημα. Λαμβάνουν υπόψη την εμπειρία που αποκτήθηκε από τους υπάρχοντες νόμους και την πρακτική εφαρμογή τους και έχουν διαμορφωθεί με στοιχεία που συνεισέφεραν ειδικοί στο whistleblowing, κυβερνητικοί αξιωματούχοι, πανεπιστημιακοί, ερευνητικά ινστιτούτα και Μ.Κ.Ο. από όλες τις περιοχές. Αυτές οι αρχές θα επικαιροποιούνται και θα αναθεωρούνται όσο προστίθεται εμπειρία νομοθεσιών και πρακτικής.

10. 3 Ελληνική Νομοθεσία

Με τον ν. 4254/2014 προστίθεται νέο άρθρο 45B στον Κώδικα Ποινικής Δικονομίας. Με την προσθήκη αυτή η χώρα μας ανταποκρίνεται στις διεθνείς της υποχρεώσεις και ιδίως στο άρθρο 33 της Σύμβασης του ΟΗΕ κατά της Διαφθοράς (2003), που κυρώθηκε με το ν. 3666/2008 και στο άρθρο 22 της Σύμβασης του Ποινικού Δικαίου του Συμβουλίου της Ευρώπης (1999), που κυρώθηκε με το ν. 3560/2007, καθώς και σε σχετικές συστάσεις που έχουν απευθύνει στη χώρα οι αρμόδιοι διεθνείς οργανισμοί και ιδίως ο Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ) στο πλαίσιο της Τρίτης Αξιολόγησης για την εφαρμογή της Σύμβασης του ΟΟΣΑ για την καταπολέμηση της δωροδοκίας στις διεθνείς επιχειρηματικές συναλλαγές [έτσι η *Αιτιολογική Έκθεση του ν. 4254/2014*]. Με τις διατάξεις αυτές η Ελληνική Δημοκρατία μμετέχει ενεργώς στην κοινή προσπάθεια της παγκόσμιας κοινότητας για την καταπολέμηση της διαφθοράς.

¹ Βλ. Αναλυτικά Transparency international, Recommended Principles for Whistleblower Legislation, 2012.

Πρόκειται για παροχή προστασίας από αδικαιολόγητη μεταχείριση σε πρόσωπα τα οποία, **χωρίς να εμπλέκονται τα ίδια στην τέλεση εγκλημάτων διαφθοράς, και χωρίς να αποβλέπουν σε ίδιον όφελος, συμβάλλουν ουσιωδώς στην αποκάλυψη** των εν λόγω εγκλημάτων με πληροφορίες που παρέχουν της αρμόδιες διωκτικές Αρχές («*μάρτυρες δημοσίου συμφέροντος*» «whistleblowers»). Βεβαίως, όπως αναφέρεται στην *Αιτιολογική Έκθεση* του νόμου, η ελληνική έννομη τάξη διαθέτει ήδη διατάξεις για την προστασία τέτοιων προσώπων, ωστόσο αυτές βρίσκονται εγκατεσπαρμένες σε πολλαπλά νομοθετήματα και συνήθως αγνοούνται τόσο από τους εφαρμοστές του δικαίου όσο και από τους ενδιαφερομένους πολίτες.

Με την διάταξη του άρθρου 45B Κ.Π.Δ. παρέχονται σημαντικά κίνητρα στα πρόσωπα που γνωρίζουν ή συμπεραίνουν επί τη βάσει συγκεκριμένων πραγματικών περιστατικών ότι τελούνται εγκλήματα διαφθοράς, να συμβάλουν στην αποκάλυψή τους και στην δίωξη των υπαιτίων. Τα εν λόγω πρόσωπα μπορούν με πράξη του αρμόδιου εισαγγελέα ή του Εισαγγελέα Εγκλημάτων Διαφθοράς να λαμβάνουν την ιδιότητα του «μάρτυρα δημοσίου συμφέροντος» και να απολαύουν ειδικής προστασίας για όσο χρόνο φέρουν την ως άνω ιδιότητα.

Επίσης θεσπίζεται υπέρ των εν θέματι προσώπων η **δυνατότητα οριστικής αποχής από την άσκηση ποινικής δίωξης σε βάρος τους**, σε περίπτωση που έχει κατατεθεί εναντίον τους (αμυντική) καταγγελία περί τελέσεως εκ μέρους τους ψευδορκίας, ψευδούς καταμήνυσης ή και συκοφαντικής δυσφήμισης [βλ. σχετ. *Ν. Λίβο*, Η συμβολή των μαρτύρων δημοσίου συμφέροντος (whistleblowers) στην καταπολέμηση της διαφθοράς, σε: Πρακτικά 6^{ου} Συνεδρίου Ένωσης Ελλήνων Ποινικολόγων, Η ποινική διαχείριση της δωροδοκίας, δυνατότητες και όρια, Νομική Βιβλιοθήκη 2013, σελ.467 επ.).

Πέρα από τις ποινικές διατάξεις για την προστασία των μαρτύρων δημοσίου συμφέροντος και εν γένει όσων προσώπων συμβάλλουν στην αποκάλυψη πράξεων διαφθοράς, ο νομοθέτης του ν. 4254/2014 έκρινε αναγκαίο, όπως τονίζεται στην *Αιτιολογική Έκθεση*, να διασφαλισθεί και η διοικητική προστασία των δημοσίων υπαλλήλων, ώστε να μην υπόκεινται σε δυσμενή μεταχείριση κατά τη διάρκεια του αναγκαίου για τη δικαστική διερεύνηση της υπόθεσης χρόνου.

Ενόψει αυτού, με νομοθετική παρέμβαση στον Κώδικα Δημοσίων Υπαλλήλων, ορίζεται: **α)** η απαγόρευση κάθε δυσμενούς υπηρεσιακής μεταχείρισης σε πειθαρχικές ή μη διαδικασίες των υπαλλήλων που έχουν προσλάβει την ιδιότητα των μαρτύρων δημοσίου συμφέροντος, **β)** η προστασία της ανωνυμίας των υπαλλήλων που συνέβαλαν ουσιωδώς στην αποκάλυψη και δίωξη πράξεων διαφθοράς, **γ)** η αντιστροφή του βάρους αποδείξεως σε πειθαρχικές διαδικασίες υπέρ των υπαλλήλων που συνέβαλαν ουσιωδώς στην αποκάλυψη και δίωξη πράξεων διαφθοράς, και **δ)** η παροχή κινήτρων σε υπαλλήλους για την αποκάλυψη πράξεων διαφθοράς.

Με το ν. 4254/2014 έγινε νομοθετική παρέμβαση στο ν. 2928/2001 και προστέθηκε παράγραφος 7 στο άρθρο 9, ως εξής: *«Σε υποθέσεις σχετικές με τις αξιόποινες πράξεις των άρθρων 159, 159Α και 235 έως 237Α του Ποινικού Κώδικα, ακόμα κι αν δεν τελέστηκαν στο πλαίσιο εγκληματικής οργάνωσης, είναι δυνατόν να παρέχεται στους μάρτυρες δημοσίου συμφέροντος κατ' άρθρο 45Β του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, στους ιδιώτες κατ' άρθρο 253Β του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας και σε οποιοδήποτε άλλο πρόσωπο συμβάλλει ουσιωδώς στην αποκάλυψη των ως άνω αξιοποιήσιμων πράξεων ή, εφόσον τούτο κρίνεται αναγκαίο, και στους οικείους των προαναφερθέντων προσώπων, η προβλεπόμενη στις παραγράφους 1 έως 5 προστασία από πιθανολογούμενες πράξεις εκφοβισμού ή αντεκδίκησης».*

Έτσι, με τη διάταξη αυτή παρέχεται, σύμφωνα και με τις διεθνείς υποχρεώσεις της χώρας, προστασία από πιθανολογούμενες πράξεις εκφοβισμού ή αντεκδίκησης σε όσα πρόσωπα καταγγέλλουν πράξεις διαφθοράς στον δημόσιο τομέα ή συμβάλλουν ουσιωδώς στην αποκάλυψή τους.

Για την όσο το δυνατόν ολοκληρωμένη προσέγγιση του θέματος θεωρούμε χρήσιμη και τη σχετική αναφορά στη νομολογία του Ε.Δ.Δ.Α.

10.4. Συμπερασματικές παρατηρήσεις

Ως κατακλείδα θα θέλαμε να σημειώσουμε τα εξής: Η οικονομική κρίση που βιώνει η χώρα μας τα τελευταία έξι χρόνια αποτελεί μια μοναδική ευκαιρία για την καλλιέργεια κλίματος δεκτικού προς την υιοθέτηση ενός σαφούς, σταθερού και

αποτελεσματικού νομικού πλαισίου που θα περιλαμβάνει μέτρα για την προστασία των whistleblowers από αντίποινα, επαρκείς μηχανισμούς σε δημόσιους και ιδιωτικούς οργανισμούς για τη διασφάλιση της ορθής διαχείρισης των καταγγελιών και ενδελεχούς έρευνας, καθώς και διατάξεις για την συλλογή στοιχείων αναφορικά με την αποτελεσματικότητα του σχετικού νομικού πλαισίου.

Οι whistleblowers μπορούν να αποτρέψουν τον κίνδυνο, να συμβάλλουν έγκαιρα στην αντιμετώπιση της διαφθοράς να προστατεύσουν τα ανθρώπινα δικαιώματα και να σώσουν ζωές, αρκεί να περιβάλλονται από εγγυήσεις για την ελευθερία της συνείδησης και της έκφρασής τους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 11- ΣΥΣΤΗΜΑ ΥΠΟΔΟΧΗΣ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΩΝ / ΑΝΑΦΟΡΩΝ ΠΕΡΙ ΔΙΑΦΘΟΡΑΣ ΣΕ ΕΘΝΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

11.1 Γενικά – Παθογένειες του υφιστάμενου Συστήματος

Σε εθνικό επίπεδο, ο τρόπος διαχείρισης των καταγγελιών/αναφορών που αφορούν φαινόμενα διαφθοράς του δημόσιου τομέα δεν είναι ενιαίος, αλλά ποικίλλει μεταξύ των διαφόρων δημόσιων φορέων και θα μπορούσε να ειπωθεί ότι είναι κατακερματισμένος και αποσπασματικός.

Καταρχήν επισημαίνεται ότι δεν υφίσταται ενιαίος φορέας υποδοχής των καταγγελιών περί διαφθοράς, στον οποίο να καταλήγουν και συγκεντρώνεται το σύνολο των υποβαλλόμενων αναφορών υπαλλήλων και πολιτών, αναφορικά με παρατηρούμενα από αυτούς περιστατικά δημόσιας διαφθοράς. Κατ' ακολουθίαν, εφόσον δεν υπάρχει ενιαία υποδοχή καταγγελιών δεν πραγματοποιείται και ενιαία αξιολόγηση αυτών από μια Επιτροπή Αξιολόγησης καταγγελιών, η οποία αφού θα πρόβαινε σε ένα πρώτο «ξεσκαρτάρισμα» αυτών σε αληθοφανείς / αξιόπιστες / επείγουσες/καταφανώς παράλογες – αόριστες κ.λ.π., θα μπορούσε στη συνέχεια να κατανείμει αυτές στα ελεγκτικά σώματα κατά λόγον αρμοδιότητας,

Αντιθέτως, το Εθνικό Σύστημα Υποδοχής/Διαχείρισης Καταγγελιών περί Διαφθοράς, εμφανίζεται κατακερματισμένο σε διάφορους δημόσιους φορείς, καθένας εκ των

οποίων διαθέτει το δικό του σύστημα υποδοχής καταγγελιών ή το μοιράζεται με άλλους φορείς.

Ενώ φαίνεται ότι από τις διάφορες ελεγκτικές-διωκτικές Υπηρεσίες ακολουθούνται κατά το μάλλον ή ήττον σχεδόν ίδιες αρχές και μεθοδολογία, όσον αφορά την υποδοχή των καταγγελιών, εντούτοις πολλές φορές εμφανίζονται αλληλοεπικαλύψεις των πλειόνων αρμόδιων Υπηρεσιών, κατά τη διερεύνηση και τον έλεγχο. Και τούτο, διότι μια καταγγελία που αφορά φαινόμενο διαφθοράς μπορεί να υποβληθεί – και συχνά υποβάλλεται – από τον καταγγέλλοντα/πληροφοριοδότη σε περισσότερες της μιας Υπηρεσιών/φορέων, κυρίως από ανασφάλεια αυτού, καθόσον θεωρεί ότι απευθυνόμενος σε πλείονες της μιας Υπηρεσίες θα επιτύχει καλύτερο αποτέλεσμα.

Έτσι, μια καταγγελία που περιέρχεται για παράδειγμα στο Γενικό Επιθεωρητή Δημόσιας Διοίκησης (Γ.Ε.Δ.Δ), συχνά μπορεί να έχει αναγεγραμμένους στο κείμενό της περισσότερους αποδέκτες (π.χ. αρμόδια Εισαγγελία, Γ.Ε.Δ.Δ., Σ.Ε.Ε.Δ.Δ., Υπηρεσία Εσωτερικών Υποθέσεων της ΕΛ.ΑΣ.) και να έχει πράγματι αποσταλεί από τον καταγγέλλοντα σε όλους.

Σε αυτές τις περιπτώσεις και αν καθ' ύλην αρμόδιοι είναι όλοι ή εν πάση περιπτώσει περισσότεροι, τότε μπορούν να συμβούν τα ακόλουθα: α) Είτε να κινηθεί διαδικασία έρευνας της υπόθεσης, παράλληλα από τους περισσότερους ελεγκτικούς/διωκτικούς φορείς και τούτο χωρίς να είναι γνωστό στις εν λόγω υπηρεσίες, καθώς δεν υφίσταται κάποιο Κεντρικό Όργανο Συντονισμού των συναρμόδιων φορέων αναφορικά με το χειρισμό της καταγγελίας. β) Είτε οι πλείονες αποδέκτες θεωρώντας ότι κάποιος από τους συναρμόδιους φορείς θα προβεί σε έλεγχο, να μην επιληφθεί της υπόθεσης και σε αυτή την περίπτωση είναι πιθανό να οδηγηθεί η υπόθεση στο να παραμείνει τελικώς ανέλεγκτη, καθόσον όλοι οι αποδέκτες μπορεί σιωπηρά να απόσχουν του ελέγχου.

Εύλογο είναι ότι σε περίπτωση που επιληφθούν της ανωτέρω υπόθεσης πλείονες του ενός φορείς, τούτο αποτελεί προφανή κατασπατάληση διαθέσιμων πόρων τόσο σε ανθρώπινο δυναμικό όσο και σε μέσα, αποβαίνοντας τελικά η όλη διαδικασία ατελέσφορη, αναποτελεσματική και αντιαποδοτική. Επίσης, εύλογη

συνέπεια είναι η ανισοκατανομή διαθέσιμων ελεγκτικών πόρων, καθώς κάποιοι φορείς ή υποθέσεις φαίνεται ότι υπερ-ελέγχονται, ενώ άλλοι παραμένουν πλήρως ή μερικώς ανέλεγκτοι.

Προκειμένου να αντιμετωπισθεί αυτή η παθογένεια στη δράση 4.1 Του Εθνικού Στρατηγικού Σχεδίου Καταπολέμησης της Διαφθοράς προβλέπεται «η Διασφάλιση ενεργούς και υποστηρικτικού συντονιστικού μηχανισμού με προσδιορισμό των τακτικών και επιχειρησιακών προτεραιοτήτων και στόχων για την προδικαστική έρευνα και δίωξη των διαδικασιών για την καταπολέμηση της διαφθοράς. Οι τομείς υψηλού κινδύνου διαφθοράς θα οριστούν ως προτεραιότητα του συντονιστικού μηχανισμού.» Ήδη η Γενική Γραμματεία κατά της Διαφθοράς βρίσκεται σε επεξεργασία του σχετικού νομοθετικού πλαισίου σε συνεργασία με τους Θεσμούς.

11.2. Ενδεικτική παράθεση Συστημάτων Υποδοχής Καταγγελιών του Γ.Ε.Δ.Δ, του Σ.Ε.Ε.Δ.Δ και της Δ.Ε.Υ /ΕΛ.ΑΣ.

Στη συνέχεια της παρούσης Εισήγησης, θα γίνει σύντομη αναφορά στα ακολουθούμενα συστήματα υποδοχής-διαχείρισης καταγγελιών του γενικού Επιθεωρητή Δημόσιας Διοίκησης, του Σώματος Επιθεωρητών Ελεγκτών Δημόσιας Διοίκησης, της Υπηρεσίας Εσωτερικών Υποθέσεων της ΕΛ.ΑΣ. και του Σ.Δ.Ο.Ε.

11.2.1 Γ.Ε.Δ.Δ.

Στον Γενικό Επιθεωρητή Δημόσιας Διοίκησης υποβάλλονται αναφορές/καταγγελίες με τους ακόλουθους τρόπους:

1. Ο καταγγέλλων μπορεί να επισκεφθεί την Υπηρεσία του Γ.Ε.Δ.Δ. και να προβεί σε υποβολή της καταγγελίας του στο κεντρικό πρωτόκολλο αυτής. Την εν λόγω ενέργεια μπορεί να κάνει, αφού πρώτα συμβουλευτεί σχετικά με την υπόθεσή του (εφόσον το επιθυμεί ο ίδιος ο καταγγέλλων) κάποιον από τους Ειδικούς Επιθεωρητές του Γ.Ε.Δ.Δ.
2. Ο καταγγέλλων μπορεί να συμπληρώσει ηλεκτρονικά την Ειδική Φόρμα Καταγγελιών που ανευρίσκεται στην επίσημη ιστοσελίδα του Γ.Ε.Δ.Δ. (www.gedd.gr) σε ηλεκτρονικό σύνδεσμο (link) με τίτλο «Αναφορά-Καταγγελία». Στην εν λόγω φόρμα του ζητείται να συμπληρώσει τα Στοιχεία

Επικοινωνίας του, το δημόσιο Φορέα που αφορά η Αναφορά-καταγγελία και το Περιεχόμενο της Αναφοράς-Καταγγελίας του, ενώ στο τέλος της ηλεκτρονικής φόρμας αναγράφεται η ένδειξη «*Τσεκάρετε αν τα στοιχεία σας θέλετε να μείνουν απόρρητα*».

3. Ο καταγγέλλων μπορεί να προβεί σε ταχυδρομική αποστολή σχετικής επιστολής προς τον Γ.Ε.Δ.Δ. (ανώνυμης ή επώνυμης). Σε τούτη την περίπτωση ο φάκελος αποσφραγίζεται και η σχετική καταγγελία πρωτοκολλείται.

Επισημαίνεται ότι οι ανώνυμες καταγγελίες τυγχάνουν ακριβώς ίδιας μεταχείρισης ως προς τη διερεύνηση και έλεγχο τους, όπως και οι επώνυμες καταγγελίες.

4. Επιπλέον, παρέχεται η δυνατότητα προς πολίτες για υποβολή τηλεφωνικής καταγγελίας μέσω τηλεφωνικού κέντρου (210-6470370) όπου μπορούν να αναφέρουν σε γενικές γραμμές το πρόβλημά τους και να ζητήσουν, αναλόγως της φύσης της εξεταζόμενης υπόθεσης, να συνομιλήσουν με κάποιον Ειδικό Επιθεωρητή ο οποίος, λόγω της ειδικότητάς του (π.χ. νομικός, μηχανικός κλπ) θα τους εξυπηρετήσει καλύτερα. Επισημαίνεται ότι η χρήση του συγκεκριμένου τηλεφωνικού κέντρου δεν προορίζεται αποκλειστικά για καταγγελίες, αλλά και για την εξυπηρέτηση των πολιτών και χορήγηση πληροφοριών σε αυτούς, αναφορικά με το χειρισμό παραπόνων-καταγγελιών τους.

Για τις τηλεφωνικές καταγγελίες προσώπων που, θέλοντας να κρατήσουν την ανωνυμία τους, δεν επιθυμούν να αποστείλουν έγγραφη καταγγελία, συντάσσεται Έκθεση τηλεφωνικής λήψης καταγγελιών από τους Ειδικούς Επιθεωρητές του ΓΕΔΔ.

Στην επίσημη ιστοσελίδα του Γ.Ε.Δ.Δ. υπάρχει σύνδεσμος (link) με τίτλο «*Επικοινωνία-email-ταχυδρομείο*», όπου παρέχεται άμεση και εύκολη πληροφόρηση για τα στοιχεία επικοινωνίας με όλα τα διαθέσιμα μέσα με την εν λόγω Υπηρεσία.

Ως γενική αρχή που ακολουθείται από την Υπηρεσία είναι ότι στις ανώνυμες καταγγελίες δεν παρέχεται ενημέρωση εξέλιξης της υπόθεσης. Ειδικότερα, αν μια καταγγελία είναι ανώνυμη ή έχει δηλώσει ο καταγγέλλων ότι τα στοιχεία του

επιθυμεί να παραμείνουν απόρρητα, τότε ο καταγγέλλων – είτε τον γνωρίζει ο Επιθεωρητής και απλά επιθυμεί ο καταγγέλλων να παραμείνει ανώνυμος είτε ο καταγγέλλων ήταν αρχικά άγνωστος, όμως εμφανίστηκε κατόπιν ρωτώντας για την πορεία της καταγγελίας – σε περίπτωση που ζητήσει ενημέρωση για την πορεία και εξέλιξη της υποθέσεώς του, δεν δικαιούται τέτοιας ενημέρωσης και συνεπώς, δε λαμβάνει τέτοια πληροφόρηση.

Στον Γ.Ε.Δ.Δ. υπάρχει ειδική κανονιστική πρόβλεψη (άρθρο 4 παρ.8 του ΠΔ 77/2005 «Προϋποθέσεις και τρόπος διενέργειας του ελέγχου-οργάνωση και Λειτουργία του Γραφείου του Γ.Ε.Δ.Δ.), παρόμοια με αυτή της Υπηρεσίας του Συνηγόρου του Πολίτη, σύμφωνα με την οποία, *«κάθε ενδιαφερόμενος μπορεί να ζητήσει να μην ανακοινωθεί το όνομά του και τα άλλα προσωπικά στοιχεία του στην δημόσια υπηρεσία στην οποία αναφέρεται η καταγγελία. Αν δεν είναι δυνατή η διερεύνηση της υπόθεσης χωρίς την ανακοίνωση του ονόματός του, ο ενδιαφερόμενος ειδοποιείται σχετικά»*

11.2.2 Σ.Ε.Ε.Δ.Δ.

Όσον αφορά το Σώμα Επιθεωρητών Ελεγκτών Δημόσιας Διοίκησης (Σ.Ε.Ε.Δ.Δ.), οι τρόποι υποβολής καταγγελίας των πολιτών είναι σχεδόν οι ίδιοι με αυτά που προαναφέρθηκαν για την περίπτωση του Γ.Ε.Δ.Δ.

Και στην περίπτωση του Σ.Ε.Ε.Δ.Δ. οι καταγγελίες μπορούν να υποβληθούν ταχυδρομικώς ή τηλεφωνικώς στην Υπηρεσία (παλαιότερα λειτουργούσε σύστημα υποβολής καταγγελιών διαμέσου τετραψήφιου τηλεφωνικού αριθμού, που χειριζόταν εξωτερικός πάροχος βάσει σύμβασης με το ΥΔΙΜΗΔ, ωστόσο όμως σήμερα έχει διακοπεί αυτή η δυνατότητα), ενώ πάντοτε παρέχεται η δυνατότητα στον ενδιαφερόμενο πολίτη να επισκεφτεί επιτόπου τα Γραφεία του Σ.Ε.Ε.Δ.Δ. και, εφόσον διευκρινίσει τυχόν απορίες του, κατόπιν επικοινωνίας με τη Γραμματεία ή με κάποιον Επιθεωρητή - Ελεγκτή ή Βοηθό, να υποβάλει την αναφορά-καταγγελία του στο κεντρικό πρωτόκολλο της Υπηρεσίας. Επίσης, παρέχεται το δικαίωμα υποβολής ανώνυμης καταγγελίας ή διατήρησης των στοιχείων του καταγγέλλοντος

απόρρητων, ενώ και στην περίπτωση του ΣΕΕΔΔ οι ανώνυμες καταγγελίες τυγχάνουν ιδίου χειρισμού με αυτόν των επώνυμων καταγγελιών.

Αναφορικά με την ηλεκτρονική υποβολή καταγγελίας διατίθεται η επιλογή μέσω της επίσημης ιστοσελίδας του Σ.Ε.Ε.Δ.Δ. www.seedd.gr και μέσω του συνδέσμου «Επικοινωνία» να συνδεθεί με τη Φόρμα Ηλεκτρονικής Υποβολής Καταγγελιών, όπου στην ένδειξη «Θέμα» από έναν «καταρράκτη» επιλογών (π.χ. «Αδιαφανείς Διαδικασίες, Αναποτελεσματικότητα, Διαφθορά, Κακοδιοίκηση κ.λ.π.) μπορεί κάποιος να χαρακτηρίσει την αναφορά του και να αναφέρει παρακάτω τον καταγγελλόμενο φορέα και το θέμα της αναφοράς του.

11.2.3 Σ.Δ.Ο.Ε.

Επειδή και το ΣΔΟΕ συμβάλλει με τους ελέγχους του στην καταπολέμηση της διαφθοράς, είτε με τους ελέγχους καταπολέμησης απάτης στα κοινοτικά προγράμματα, είτε με ελέγχους καταπολέμησης νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, κρίνεται σκόπιμη η παράθεση του συστήματος υποδοχής-αξιολόγησης καταγγελιών που ακολουθεί.

Ειδικότερα, στην Κεντρική Υπηρεσία της Ειδικής Γραμματείας του Σώματος Δίωξης Οικονομικού Εγκλήματος, υφίσταται ειδικό Αυτοτελές Γραφείο Επικοινωνίας και Παραπόνων Πολιτών, όπως προβλέπεται στο άρθρ. 108 του Π.Δ. 111/2014 *“Οργανισμός του Υπουργείου Οικονομικών”*.

Η αποστολή του εν λόγω Αυτοτελούς Γραφείου περιλαμβάνει τα κάτωθι:

- Τη συγκέντρωση και την επεξεργασία καταγγελιών, παραπόνων, υποδείξεων, προτάσεων, καθώς και αιτημάτων και **προώθηση αυτών στην αρμόδια επιτροπή για την αξιολόγησή τους.**
- Τη διαχείριση και προώθηση των σχετικώς καταγγελιών, παραπόνων, υποδείξεων, προτάσεων και αιτημάτων, αφού αξιολογηθούν, **στις αρμόδιες Υπηρεσίες για εξέταση και για περαιτέρω ενέργειες.**
- Την τήρηση **εμπιστευτικού αρχείου και πρωτοκόλλου** καταγγελιών, παραπόνων, υποδείξεων, προτάσεων και αιτημάτων.

Με ειδική Απόφαση, καθορίζεται το πλαίσιο λειτουργίας της προβλεπόμενης Επιτροπής για τη μελέτη και αξιολόγηση πληροφοριών.

Η Επιτροπή έχει ως Πρόεδρο και μέλη, υψηλόβαθμα στελέχη της Ειδικής Γραμματείας Σ.Δ.Ο.Ε.

Το έργο της Επιτροπής είναι:

- Η εξέταση του περιεχομένου των πληροφοριών, που περιέρχονται σε αυτήν με όλους τους τρόπους. Σημειώνεται ότι είναι δυνατή η αποστολή πληροφοριών και καταγγελιών, επωνύμων ή ανωνύμων, με πολλούς τρόπους, όπως: σε ηλεκτρονική και σε έντυπη μορφή, με αυτοπρόσωπη ή όχι παρουσία στην Υπηρεσία, τηλεφωνικά ή προφορικά. Σημειώνεται επίσης ότι για το σκοπό αυτό λειτουργεί και ο τετραψήφιος αριθμός **1517** (hotline).
- Η αξιολόγηση των πληροφοριών που αφορούν σε διάπραξη αδικημάτων και η διερεύνηση των αδικημάτων αυτών υπάγεται στις αρμοδιότητες της Ε.Γ. Σ.Δ.Ο.Ε. Οι υπόλοιπες πληροφορίες που εμπίπτουν στην αρμοδιότητα άλλων Υπηρεσιών, διαβιβάζονται αυτές χωρίς να αξιολογούνται.

Σημειώνεται ότι η **αξιολόγηση** του περιεχομένου των πληροφοριών αφορά στο **χαρακτηρισμό κάθε πληροφορίας από πλευράς ενδιαφέροντος, εμπιστευτικότητας, όπως και αμεσότητας δράσης.**

♦ Αναφορικά με το κριτήριο του **ενδιαφέροντος**, ακολουθείται η παρακάτω κατηγοριοποίηση:

- i. **Χωρίς ενδιαφέρον, με βαθμό ενδιαφέροντος.** Στην περίπτωση αυτή, η πληροφορία τίθεται στο αρχείο, με απόφαση της Επιτροπής.
- ii. **Απλή μικρού ενδιαφέροντος, με βαθμό ενδιαφέροντος 1.** Στην περίπτωση αυτή, η πληροφορία μπαίνει σε προσωρινό αρχείο έως ότου διερευνηθούν ή διαβιβασθούν σε συναρμόδιες Υπηρεσίες, οι σημαντικότερες πληροφορίες.
- iii. **Ενδιαφέρουσα-σημαντική, με βαθμό ενδιαφέροντος 2.** Στην περίπτωση αυτή, η πληροφορία εντάσσεται για περαιτέρω διερεύνηση στο πλαίσιο του προγραμματισμού δράσης της αρμόδιας επιχειρησιακής Διεύθυνσης της Ε.Γ. Σ.Δ.Ο.Ε.

- iv. **Πολύ ενδιαφέρουσα-εξόχως σημαντική, με βαθμό ενδιαφέροντος 3.** Στην περίπτωση αυτή, η πληροφορία διαβιβάζεται για άμεση και κατά προτεραιότητα έκδοση εντολής ελέγχου.
- v. **Ειδικού χειρισμού, με βαθμό ενδιαφέροντος 4.** Στην περίπτωση αυτή, η πληροφορία προωθείται για άμεσες ενέργειες, οι οποίες καθορίζονται αφού οι προτάσεις της Επιτροπής τεθούν άμεσα υπόψη του Ειδικού Γραμματέα Σ.Δ.Ο.Ε.
- ♦ Αναφορικά με το κριτήριο της **εμπιστευτικότητας**, ακολουθείται η παρακάτω κατηγοριοποίηση:
 - i. **Απλή**
 - ii. **Εμπιστευτική**
- ♦ Αναφορικά με το κριτήριο του **επείγοντος των ενεργειών**, ακολουθείται η παρακάτω κατηγοριοποίηση:
 - i. **Κοινή:** η πληροφορία εντάσσεται στον προγραμματισμό δράσης της αρμόδιας επιχειρησιακής Περιφερειακής Δ/νσης της Ε.Γ. Σ.Δ.Ο.Ε., ύστερα από γνωμοδότηση της Επιτροπής.
 - ii. **Επείγουσα:** δρομολογείται άμεση ενέργεια (εκδίδεται εντολή ελέγχου), με τη λήψη πληροφοριακού δελτίου.
 - iii. **Εξαιρετικώς επείγουσα:** η πληροφορία διαβιβάζεται άμεσα για ενέργεια, με τη λήψη και ύστερα από έγκριση του Προέδρου της Επιτροπής. Τα υπόλοιπα μέλη της Επιτροπής ενημερώνονται στην αμέσως επόμενη συνεδρίασή της.

Είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι αντίγραφα του πρακτικού συνεδρίασης της Επιτροπής και των καταγγελιών, μετά το τέλος κάθε συνεδρίασης, διαβιβάζονται στο Γραφείο Εισαγγελέα Οικονομικού Εγκλήματος προς ενημέρωση, βάσει άρθ. 2 παρ.4 του Ν.3943/2011, όπου προβλέπονται τα παρακάτω:

“Ο Εισαγγελέας Οικονομικού Εγκλήματος ενημερώνεται για όλες τις καταγγελίες και τις πληροφορίες που περιέχονται στις υπηρεσίες της παραγράφου 3 για εγκλήματα της αρμοδιότητάς του, αξιολογεί δε και διερευνά τις πληροφορίες αυτές, καθώς και κάθε άλλη πληροφορία που περιέρχεται σε γνώση του, σχετικά με αυτά, με οποιονδήποτε τρόπο και μέσο.”

Σημειώνεται επίσης ότι πληροφορίες και καταγγελίες που περιέρχονται με οποιονδήποτε τρόπο απ' ευθείας στις επιχειρησιακές Δ/νσεις της Ε.Γ. Σ.Δ.Ο.Ε., διαβιβάζονται άμεσα στο Αυτοτελές Γραφείο Επικοινωνίας και Παραπόνων Πολιτών της Κ.Υ. της Ειδικής Γραμματείας Σ.Δ.Ο.Ε., εκτός εάν χρήζουν άμεσης ενέργειας, οπότε και εκδίδονται εντολές Ελέγχου-Έρευνας, χωρίς αξιολόγηση από την Επιτροπή, με υποχρέωση όμως για άμεση ενημέρωση, με οποιονδήποτε τρόπο, του Προέδρου της Επιτροπής.

Καταγγελίες που περιέρχονται στην Κεντρική Υπηρεσία ή στις επιχειρησιακές Δ/νσης της Ε.Γ. Σ.Δ.Ο.Ε. και αφορούν σε υπαλλήλους της Ε.Γ. Σ.Δ.Ο.Ε., διαβιβάζονται άμεσα και χωρίς αξιολόγηση, στο Γραφείο Εισαγγελέα Οικονομικού Εγκλήματος, μέσω του Γραφείου Ειδικού Γραμματέα Σ.Δ.Ο.Ε.

11.2.4 Δ.Ε.Υ/ΕΛ.ΑΣ.

Όσον αφορά την υποδοχή καταγγελιών από την Διεύθυνση Εσωτερικών Υποθέσεων της ΕΛ.ΑΣ. ισχύουν τα ακόλουθα: Στην επίσημη ιστοσελίδα της Υπηρεσίας www.astynomia.gr και στο σύνδεσμο αυτής που αφορά τη Δ.Ε.Υ. αναφέρεται λήμμα με τίτλο «ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΕΣ-ΤΡΟΠΟΙ ΥΠΟΒΟΛΗΣ»: και στη συνέχεια παρατίθενται όλοι οι τρόποι αποστολής μιας αναφοράς-καταγγελίας, τουτέστιν με αυτοπρόσωπη παρουσία του καταγγέλλοντος στην έδρα της Υπηρεσίας καθώς επίσης και τηλεφωνικώς (όλο το 24ωρο), με ηλεκτρονική αλληλογραφία, με φαξ. Επιπλέον, παρέχεται και ο τηλεφωνικός αριθμό «10301» με έντονη σήμανση για τηλεφωνικές καταγγελίες πάσης φύσεως.

Επιπροσθέτως, στην επίσημη ιστοσελίδα αναφέρεται αναφορικά με το χειρισμό των εισερχόμενων καταγγελιών ότι *«Όλες οι καταγγελίες ή πληροφορίες, ανώνυμες ή επώνυμες, μετά την επεξεργασία και αξιολόγησή τους υποβάλλονται ενώπιον του αρμόδιου Εισαγγελέα Εφετών, ο οποίος παρακολουθεί τη γενικότερη ερευνητική τους πορεία.»*

11.3 Το πρόβλημα της νομιμότητας χορήγησης στους καταγγελλόμενους αντιγράφων των σε βάρος τους καταγγελιών που υποβάλλονται για διερεύνηση και για τις δικές τους ενέργειες

Μεγάλο πρόβλημα αντιμετωπίζουν συχνά οι Ελεγκτικές Υπηρεσίες του Δημοσίου, αλλά και οι διωκτικοί φορείς αναφορικά με το χειρισμό των αιτημάτων που υποβάλλονται σε αυτές από καταγγελλομένους για τη χορήγηση σε αυτούς αντιγράφων των σε βάρος τους καταγγελιών για τις δικές τους ενέργειες.

Το ερώτημα που συνήθως θέτουν οι υπηρεσίες είναι εάν πρέπει, κατά τη χορήγηση της καταγγελίας στον καταγγελλόμενο, να απαλείψουν (ή όχι) το όνομα και τα λοιπά στοιχεία επικοινωνίας (ταχυδρομική διεύθυνση, τηλέφωνο) του καταγγέλλοντος. Ο καταγγελλόμενος δεν αρκείται συνήθως να πληροφορηθεί μόνο το κείμενο της καταγγελίας, αλλά ζητεί και τα στοιχεία του καταγγέλλοντος, προκειμένου να ασκήσει εναντίον του νόμιμες αξιώσεις (π.χ. μήνυση για συκοφαντική δυσφήμιση ή/και ψευδή καταμήνυση, αγωγή για ηθική βλάβη κλπ.). Η περιπλοκότητα του ζητήματος συνίσταται στο ότι, σε αυτές τις περιπτώσεις, ο καταγγελλόμενος φέρεται τυπικά να έχει την ιδιότητα του τρίτου ως προς τα στοιχεία του καταγγέλλοντος, αλλά ουσιαστικά είναι το υποκείμενο των δεδομένων, δεδομένου ότι το περιεχόμενο της καταγγελίας αναφέρεται κατεξοχήν σε αυτόν.

Σχετική με το θέμα είναι η αριθμ.73/2010 Απόφαση της Αρχής Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα, την οποία και απασχόλησε το ζήτημα κατόπιν σχετικών ερωτημάτων Υπηρεσιών προς αυτήν.

Σύμφωνα με την ως άνω απόφαση «Α. Ο καταγγελλόμενος, ως υποκείμενο των δεδομένων της καταγγελίας που έχει υποβληθεί σε βάρος του σε δημόσια υπηρεσία, έχει σύμφωνα με το άρθρο 12 παρ. 2 στοιχ. α' του Ν. 2472/1997 δικαίωμα πρόσβασης στο κείμενο της εν λόγω καταγγελίας, καθώς και σε πληροφορίες σχετικές με την προέλευση (πηγή) των δεδομένων αυτών. Ως προέλευση νοούνται τα στοιχεία ταυτοποίησης του καταγγέλλοντος που περιέχονται στο κείμενο της καταγγελίας, όπως είναι ιδίως το όνομα και η διεύθυνση του καταγγέλλοντος. Ωστόσο, το δικαίωμα αυτό του καταγγελλόμενου υπόκειται σε περιορισμούς στις εξής περιπτώσεις:

1) Όταν, κατά το άρθρο 12 παρ. 5 του Ν. 2472/1997, η επεξεργασία δεδομένων (εξέταση της καταγγελίας) γίνεται για λόγους **εθνικής ασφάλειας ή για τη διακρίβωση ιδιαίτερα σοβαρών εγκλημάτων.**

2) Όταν, κατά το άρθρο 5 παρ. 3 του Κ.Δ.Διαδ., η έγγραφη καταγγελία **αφορά την υπό στενή έννοια ιδιωτική και οικογενειακή ζωή του καταγγέλλοντος ή άλλου τρίτου προσώπου ή όταν με τη γνωστοποίηση της έγγραφης καταγγελίας παραβλάπτεται απόρρητο που προβλέπεται από ειδικές διατάξεις (υποχρεωτικοί περιορισμοί του δικαιώματος πρόσβασης στα δημόσια έγγραφα),** καθώς και αν η καταγγελία περιέχεται σε συζητήσεις του **Υπουργικού Συμβουλίου** ή αν η ικανοποίηση του δικαιώματος πρόσβασης του καταγγελλόμενου είναι **δυνατόν να δυσχεράνει ουσιωδώς την έρευνα της υπόθεσης** (δυνητικοί περιορισμοί του δικαιώματος πρόσβασης στα δημόσια έγγραφα).

3) Όταν **ειδικές διατάξεις της κείμενης νομοθεσίας,** που ρυθμίζουν την έρευνα και διεκπεραίωση συγκεκριμένων καταγγελιών από την οικεία δημόσια υπηρεσία, επιβάλλουν ή επιτρέπουν, ενδεχομένως, απόλυτη ή μερική τήρηση μυστικότητας.

4) Όταν με τη γνωστοποίηση των στοιχείων του καταγγέλλοντος **απειλείται το υπέρτατο έννομο αγαθό της ζωής του.**

Β. Κάθε δημόσια υπηρεσία, η οποία είναι αρμόδια να εξετάζει καταγγελίες, διαβιβάζει κατά κανόνα αντίγραφα των καταγγελιών αυτών στους καταγγελλομένους, ώστε οι τελευταίοι να λάβουν γνώση και να εκθέσουν τις απόψεις τους. Η διαβίβαση αυτή πραγματοποιείται στο πλαίσιο της αρμοδιότητας κάθε υπηρεσίας και της ανάγκης για την ορθή διερεύνηση της υπόθεσης. Η διοικητική αυτή πρακτική αποτελεί κοινή γνώση του επιμελούς πολίτη. Συγκεκριμένα, ο καταγγέλλων οφείλει να γνωρίζει ότι ο καταγγελλόμενος έχει, πλην νομίμων εξαιρέσεων, δικαίωμα πρόσβασης στην καταγγελία που τον αφορά και στα στοιχεία του καταγγέλλοντος. Το δικαίωμα αυτό ερείδεται πρωτίστως στο άρθρο 12 του Ν. 2472/1997, αλλά και στις διατάξεις για την πρόσβαση στα δημόσια έγγραφα (άρθρο 5 παρ. 1-3 του Κ.Δ.Διαδ). Επομένως, ο καταγγελλόμενος είναι ένας από τους νόμιμους και πιθανούς αποδέκτες της καταγγελίας κατά την έννοια του άρθρου 11 παρ. 1 σε συνδυασμό με το άρθρο 2 στοιχ. ι' του Ν. 2472/1997 (γεγονός που θα

μπορούσε να δικαιολογήσει και την απαλλαγή από την υποχρέωση ενημέρωσης, πρβλ. άρθρο 4 της υπ' αριθ. 1/1999 Κανονιστικής Πράξης της Αρχής). Ωστόσο, **κρίνεται σκόπιμο να πραγματοποιείται σχετική ενημέρωση στον καταγγέλλοντα τη χρονική στιγμή κατά την οποία ο τελευταίος υποβάλει την καταγγελία του.** Η ενημέρωση αυτή μπορεί να πραγματοποιείται **με κάθε πρόσφορο τρόπο** σύμφωνα με το άρθρο 3 παρ. 2 της υπ' αριθ. 1/1999 Κανονιστικής Πράξης της Αρχής, όπως α) με ειδική και σαφή επισήμανση στο πρότυπο έντυπο της καταγγελίας, β) με ανάρτηση ευδιάκριτης προειδοποιητικής ανακοίνωσης στο χώρο/γραφείο υποβολής της καταγγελίας, γ) με ειδική, σαφή και ευδιάκριτη επισήμανση στο διαδικτυακό τόπο (ιστοσελίδα) της κάθε δημόσιας υπηρεσίας, ιδίως εάν προβλέπεται και ηλεκτρονική υποβολή καταγγελιών. Παράλληλα, ο καταγγέλλων, ο οποίος δεν επιθυμεί να αποκαλυφθούν τα στοιχεία του στον καταγγελλόμενο, θα πρέπει εξ αρχής να επικαλείται εγγράφως τους λόγους, που δικαιολογούν την ικανοποίηση αυτού του αιτήματος, ώστε τούτο να εξετάζεται επικαίρως από τη δημόσια υπηρεσία».

Από τα ανωτέρω συνάγεται ότι η απόφαση της Υπηρεσίας επί του αιτήματος του καθ' ου η καταγγελία (αν δηλαδή θα γνωστοποιήσει ή όχι και τα στοιχεία του καταγγέλλοντος) είναι ζήτημα πραγματικό και κρίνεται κατά περίπτωση και υπό το πρίσμα των διατάξεων περί προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και των ιδιαζουσών κάθε φορά περιστάσεων.

11. 4-Η Διεύθυνση Διαχείρισης και Ανάλυσης Πληροφοριών της ΕΛ.ΑΣ. και η συμβολή της στη διαχείριση πληροφοριών αλλά και δια-συνοριακής αστυνομικής συνεργασίας.

11.4. 1 Γενικά

Κρίνεται σκόπιμο στο πλαίσιο της παρούσης Εισήγησης που αφορά στο Σύστημα διαχείρισης των καταγγελιών /πληροφοριών περί διαφθοράς σε εθνικό επίπεδο, να γίνει ξεχωριστή μνεία στη Διεύθυνση Διαχείρισης και Ανάλυσης Πληροφοριών της ΕΛ.ΑΣ.

Η εν λόγω Υπηρεσία ιδρύθηκε με το **άρθρο 22 του ν. 4249/2014**, όπως τροποποιήθηκε με το **ν. 4281/2014** και λειτουργεί σύμφωνα με τις διατάξεις του **άρθρου 27 του π.δ. 178/2014**.

Η Διεύθυνση Διαχείρισης και Ανάλυσης Πληροφοριών (Δι.Δ.Α.Π.), αποτελεί την Κεντρική Αρχή Πληροφοριών της Ελληνικής Αστυνομίας για την αντιμετώπιση κάθε μορφής εγκληματικότητας και ιδίως του **Οργανωμένου Εγκλήματος** και της Τρομοκρατίας.

11.4.2 Σχέση Διαφθοράς και Οργανωμένου Εγκλήματος

Είναι πλέον ευρύτερα γνωστό και αποδεκτό ότι η Διαφθορά σε εθνικό επίπεδο διευκολύνει τη δράση του Οργανωμένου Εγκλήματος, το οποίο λόγω της φύσης και της έκτασής του αποκτά διασυνοριακό χαρακτήρα και εκτείνεται σε ευρωπαϊκό και παγκόσμιο επίπεδο.

Για παράδειγμα, συχνά τα κυκλώματα του οργανωμένου Εγκλήματος που ασχολούνται λ.χ. με την εμπορία ανθρώπων, όπλων και λαθραίων τσιγάρων διευκολύνονται ως προς την ανενόχλητη διασυνοριακή δράση τους από αντίστοιχα κυκλώματα που αποτελούνται από διεφθαρμένους δημοσίους υπαλλήλους των εθνικών διωκτικών μηχανισμών (αστυνομικών, συνοριοφυλάκων, τελωνειακών κ.λ.π.).

Κατ' ακολουθίαν των ανωτέρω, είναι καταφανής η συμβολή και ουσιαστική σημασία της Δι.Δ.Α.Π. στην καταπολέμηση των εγκλημάτων διαφθοράς στο πλαίσιο εκτέλεσης των καθηκόντων της, δηλαδή της συγκέντρωσης και ανάλυσης πληροφοριών.

11.4.3 Αποστολή Δι.Δ.Α.Π.

Η Δι.Δ.Α.Π. έχει ως αποστολή την υποστήριξη σε θέματα πληροφοριών και την ανάλυση προανακριτικών δεδομένων σε όλες τις Υπηρεσίες της Ελληνικής

Αστυνομίας αλλά και στις άλλες Εθνικές Αρχές Ασφάλειας και Επιβολής του Νόμου, όπως και στις Δικαστικές Αρχές.

Κατευθύνει τη δράση της προς το σκοπό της πρόληψης, εξακρίβωσης ή διερεύνησης των αξιοποιήσιμων πράξεων, είτε στο πλαίσιο αυτόνομης επιχειρησιακής πληροφοριακής δράσης είτε στο πλαίσιο πληροφοριακής υποστήριξης άλλων Υπηρεσιών και Αρχών, που αφορούν μια σειρά σοβαρών και οργανωμένων εγκληματικών συμπεριφορών, οι οποίες έχουν, **μεταξύ άλλων, διασυνοριακή διάσταση και διευρωπαϊκό ενδιαφέρον.**

Στο πλαίσιο της αποστολής της, διατηρεί και εμπλουτίζει τις βάσεις δεδομένων, σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία, ενώ μεριμνά για τη διασφάλισή τους. Τα στοιχεία τα οποία συλλέγονται, διαβαθμίζονται ανάλογα με το αντικείμενο και τη σπουδαιότητά τους, και χρησιμοποιούνται αποκλειστικά για την έρευνα και τη δίωξη του σοβαρού και οργανωμένου εγκλήματος και της τρομοκρατίας.

Αντίστοιχα, στο πλαίσιο της διεθνούς και ευρωπαϊκής αστυνομικής συνεργασίας και μέσω των προβλεπόμενων διαύλων, η Διεύθυνση Διαχείρισης και Ανάλυσης Πληροφοριών συγκεντρώνει πληροφορίες και στοιχεία που συλλέγονται από τις διεθνείς υπηρεσίες εφαρμογής του νόμου και ανταποκρίνεται στα αιτήματα παροχής πληροφοριών αλλοδαπών αρχών, διεθνών και ευρωπαϊκών οργανισμών.

Όπως ορίζεται στην επίσημη ιστοσελίδα της Υπηρεσίας «...Για την παροχή πληροφοριών σχετικά με σοβαρό και οργανωμένο έγκλημα μπορείτε να απευθύνεστε στο τηλέφωνο **210-6476973**. Διασφαλίζεται το απόρρητο της επικοινωνίας, καθώς και η ανωνυμία του ατόμου που επικοινωνεί».

Μάλιστα, σε υποθέσεις αυξημένου αστυνομικού και κοινωνικού ενδιαφέροντος η Δι.Δ.Α.Π. ενεργοποιεί ειδική τηλεφωνική γραμμή επικοινωνίας των πολιτών, για ενδεχόμενες καταγγελίες και παροχή πληροφοριών.

Η θεσμική θωράκιση λειτουργίας της προβλέπει αυξημένες εγγυήσεις ελέγχου, διαφάνειας και λογοδοσίας που περιλαμβάνουν την εποπτεία από ανώτερο Εισαγγελικό Λειτουργό και τον εξωτερικό έλεγχο Ανεξάρτητων Διοικητικών Αρχών,

αλλά και ιδιαίτερες εγγυήσεις και προβλέψεις που αφορούν την επιλογή, τοποθέτηση και στελέχωση της Υπηρεσίας και τα καθήκοντα του προσωπικού.

Η Διεύθυνση λειτουργεί με βάση τα διεθνή και ευρωπαϊκά πρότυπα στον τομέα της διαχείρισης και ανάλυσης πληροφοριών και συμμετέχει σε όλα τα εθνικά και διεθνή φόρα που ασχολούνται με τα θέματα πληροφοριών και ασφάλειας.

11.5 Συμπέρασμα επί της ακολουθούμενης διαδικασίας και παθογένειες αυτής.

Από τα ανωτέρω αναφερόμενα προκύπτει αβίαστα ότι μέχρι σήμερα δεν υπάρχει ένας ενιαίος φορέας υποδοχής καταγγελιών/πληροφοριών αντι - διαφθοράς, αλλά ούτε και διεξάγεται από έναν ενιαίο φορέα η διαχείριση των εν λόγω πληροφοριών με διοχέτευση αυτών στις αρμόδιες Υπηρεσίες για την ενδελεχή διερεύνηση αυτών.

Ενώ φαίνεται ότι από τις διάφορες ελεγκτικές-διωκτικές Υπηρεσίες ακολουθούνται κατά το μάλλον ή ήττον σχεδόν ίδιες αρχές και μεθοδολογία, όσον αφορά την υποδοχή των καταγγελιών, εντούτοις πολλές φορές εμφανίζονται αλληλοεπικαλύψεις των πλειόνων αρμόδιων Υπηρεσιών, κατά τη διερεύνηση και τον έλεγχο, όπως αναφέρθηκε ανωτέρω.

Από τα ανωτέρω αναπτυχθέντα συνάγεται ότι παρίσταται αδήριτη ανάγκη ύπαρξης ενός κεντρικού φορέα υποδοχής, διαχείρισης και διαβίβασης/κατανομής της πληροφορίας αντι-διαφθοράς στον πλέον αρμόδιο για τον έλεγχο φορέα που θα επετύγχανε κατ'ουσίαν το συντονισμό της συνολικής διαδικασίας προς όφελος του δημοσίου συμφέροντος και των δημόσιων οικονομικών , ενώ η ανάγκη λήψης άμεσων μέτρων αντιμετώπισης του φαινομένου αυτού καθίσταται πιο επιτακτική από ποτέ, εν όψει και της δυσμενούς δημοσιονομικής συγκυρίας.

11.6 Πρόσφατες Εξελίξεις αναφορικά με τη Διαχείριση των καταγγελιών σε εθνικό επίπεδο.

Προς αντιμετώπιση των ως άνω προβλημάτων, προσφάτως και σύμφωνα με τη δράση 28 του εθνικού στρατηγικού σχεδίου της Γενικής Γραμματείας Καταπολέμησης της Διαφθοράς ανελήφθη η δέσμευση ότι πρόκειται να βελτιωθεί

η υφιστάμενη νομοθεσία, σύμφωνα με τα διεθνή πρότυπα και για τούτο το λόγο η Γ.Γ.Κ.Δ. είναι ήδη σε διαβούλευση με Μ.Κ.Ο. και Διεθνείς Οργανισμούς.

Στο πλαίσιο αυτό κρίνεται σκόπιμο να αναφερθεί ότι τον Ιανουάριο 2016 η Γ.Γ.Κ.Δ. ορίστηκε ως το σημείο υποδοχής καταγγελιών/αναφορών που σχετίζονται με περιστατικά Απάτης στα Διαρθρωτικά ταμεία για την προγραμματική περίοδο (Ε.Σ.Π.Α.) 2014-2020 και για τούτο το λόγο μια ηλεκτρονική Φόρμα καταγγελιών είναι διαθέσιμη στη σχετική ιστοσελίδα του Ε.Σ.Π.Α που βρίσκεται σε αλληλοδιαδραστικότητα με την ιστοσελίδα της Γ.Γ.Κ.Δ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 12- ΥΠΗΡΕΣΙΑ (ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ) ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ

12.1 Σύσταση της Υπηρεσίας

Με το Ν.2713/1999 (ΦΕΚ 89^Α/30-4-1999) συστήθει η Υπηρεσία Εσωτερικών Υποθέσεων της ΕΛ.ΑΣ, ως αυτοτελής ειδική αστυνομική υπηρεσία, υπαγόμενη απευθείας στον Αρχηγό της Ελληνικής Αστυνομίας. Η Υπηρεσία ονομάστηκε «Διεύθυνση Εσωτερικών Υποθέσεων» και είχε ως έδρα το Ν. Αττικής, ενώ ως Παράρτημα αυτής συστήθει η Υποδιεύθυνση Εσωτερικών Υποθέσεων Βορείου Ελλάδας, με έδρα τη Θεσσαλονίκη.

12.2 Αποστολή - Αρμοδιότητες

Η διερεύνηση, εξιχνίαση και δίωξη σε όλη την Επικράτεια των εγκλημάτων που διαπράττουν ή συμμετέχουν σε αυτά αστυνομικοί όλων των βαθμίδων, συνοριακοί φύλακες και ειδικοί φρουροί (οι συνοριακοί φύλακες και ειδικοί φρουροί με επέκταση αρμοδιοτήτων της Υ.Ε.Υ. δυνάμει άρθρου 2 Ν.3103/2003) και προβλέπονται από τις διατάξεις:

- ✓ Των άρθρων 134-137Δ, 216-222, 235-246, 252-263Α, 322-324, 336-353, 372-399 και 402 – 406 του Ποινικού Κώδικα.

- ✓ Της νομοθεσίας για τα ναρκωτικά, τα παίγνια, τα όπλα, τις αρχαιότητες , τη λαθρεμπορία και τους αλλοδαπούς.
- ✓ Παραλαμβάνει και ελέγχει, υπό την άμεση εποπτεία του Εισαγγελέα Εφετών Αθηνών, τις δηλώσεις περιουσιακής κατάστασης του αστυνομικού προσωπικού, των συνοριακών φυλάκων, των ειδικών φρουρών και του πολιτικού προσωπικού της Ελληνικής Αστυνομίας, καθώς και του προσωπικού του Πυροσβεστικού Σώματος, των σωφρονιστικών υπαλλήλων, των εξωτερικών φρουρών των καταστημάτων κράτησης και των προϊσταμένων των Δασαρχείων και των Δασονομείων.
- ✓ Διερευνά, συλλέγει, αξιολογεί και αξιοποιεί πληροφορίες και στοιχεία αφορώντα τη διάπραξη των ανωτέρω εγκλημάτων
- ✓ Ενεργεί προκαταρκτική εξέταση και προανάκριση(άρ.243 παρ.2 του Κώδικα ποινικής Δικονομίας) για τη βεβαίωση εγκλημάτων – παραπομπή υπαιτιών για άσκηση ποινικής δίωξης στην Εισαγγελική Αρχή
- ✓ Όταν ο Εισαγγελέας παραγγέλλει προκαταρκτική εξέταση ή προανάκριση (άρθρα 43 και 50 παρ.2 Κ.Π.Δ.) για τα προαναφερόμενα εγκλήματα δύναται να αναθέτει τη διενέργειά της στην Υπηρεσία.

Αν διενεργείται προκαταρκτική εξέταση από άλλη αστυνομική αρχή (άρ. 243 παρ. 2 Κ.Π.Δ.) ή ασκείται ποινική δίωξη για κάποιο από τα προαναφερόμενα εγκλήματα τότε πρέπει να ενημερώνεται και η Υπηρεσία Εσωτερικών Υποθέσεων.

- ✓ Απρόσκοπτη πρόσβαση στα αρχεία τόσο α) των αστυνομικών Υπηρεσιών όσο και β) των Υπηρεσιών του δημόσιου και ευρύτερου δημόσιου τομέα.
- ✓ Όλα τα όργανα αστυνομικών, στρατιωτικών αρχών υποχρεούνται σε παροχή συνδρομής, εφόσον ζητείται.

12.3 Στελέχωση

Μόνιμοι αστυνομικοί -Ανώτεροι Αξιωματικοί της ΕΛ.ΑΣ.

Με τριετή τοποθέτηση (ανανεώσιμη μόνο άπαξ για ένα έως τρία έτη). Με το Ν.3731/2008 αντικαταστάθηκε και επιτρέπεται πλέον ανανέωση έως τρεις φορές για ένα έτος κάθε φορά και επίσης μετά από το πέρας τριετίας από της

αποχωρήσεως από την Υ.Ε.Υ. επιτρέπεται η επανατοποθέτηση αστυνομικού σε αυτήν.

Προτίμηση (2ετή προϋπηρεσία στην Ασφάλεια –επιθυμία υπηρετήσης στην Υ.Ε.Υ- γνώσεις Η/Υ).

12.4 Προσόντα –διαδικασία επιλογής προσωπικού

Αποδοτικότητα – Αποτελεσματικότητα- Ήθος – Διαγωγή – Υπευθυνότητα- Αποφασιστικότητα

Ευμενείς κρίσεις από Συμβούλια Κρίσεων τελευταία 5ετία (ως ΕΞΑΙΡΕΤΟΣ)

Η διάπραξη ποινικών ή πειθαρχικών παραπτωμάτων από το προσωπικό της Υ.Ε.Υ. σε σχέση με τα καθήκοντά του συνιστά

ΕΠΙΒΑΡΥΝΤΙΚΗ ΠΕΡΙΣΤΑΣΗ ΣΤΗΝ ΕΠΙΜΕΤΡΗΣΗ ΠΟΙΝΗΣ

12.5 Κωλύματα μετάθεσης - υπηρετήσης στην Υ.Ε.Υ.

Αν έχει τιμωρηθεί ή εκκρεμεί σε βάρος του ανώτερη πειθαρχική ποινή ή τιμωρήθηκε με κατώτερη πειθαρχική ποινή αλλά καταμαρτυρείται σε βάρος του έλλειψη συνείδησης καθήκοντος και ακεραιότητας.

Έχει θητεύσει κατά την προηγούμενη 8ετία ή υπηρετεί (συμπεριλαμβανομένου του προσωπικού ασφαλείας) σε γραφεία μελών Κυβέρνησης, Υφυπουργών, Γενικών Γραμματέων, μελών Κομμάτων και Βουλευτών.

Έχει θητεύσει ή υπηρετεί στο Γραφείο του εν ενεργεία Αρχηγού της ΕΛ.ΑΣ.

Καταλαμβάνεται από όριο ηλικίας ή 35 ετία μέσα στην επόμενη 5ετία από την επιλογή του.

12.6 Εποπτεία

Η προανάκριση και προκαταρκτική εξέταση που διενεργείται από την Δ.Ε.Υ. εποπτεύεται από τους Εισαγγελείς Εφετών Αθηνών και Θεσσαλονίκης, αντίστοιχα.

Η εποπτεία συνίσταται σε δικαίωμά τους να:

1. ενημερώνονται για όλες τις πληροφορίες ή καταγγελίες που περιέρχονται στις Υπηρεσίες αυτές,
2. να λαμβάνουν γνώση όλων των υποθέσεων που χειρίζονται και να παρακολουθούν την πορεία τους, να δίδουν οδηγίες, να κατευθύνουν και να παρίστανται κατά τη διενέργεια των ανακριτικών πράξεων.

12.7 Επιλογή προσωπικού

- ♦ **Διοικητής Υ.Ε.Υ.:** από τον (Υπουργό Δημόσιας Τάξης) Αναπληρωτή Υπουργό εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης μετά από γνώμη της Επιτροπής Θεσμών & Διαφάνειας της Βουλής
- ♦ **Λοιπό προσωπικό (επιλογή, τοποθέτηση, μετάθεση):** Ανώτατο συμβούλιο Κρίσεων Αξιωματικών της ΕΛ.ΑΣ, μετά από πρόταση του Διοικητή της Υ.Ε.Υ.

12.8 Δικαιώματα προσωπικού

Καθήκον εχεμύθειας

Μετάθεση προ της λήξης της θητείας επιτρέπεται μόνο με

- α) αίτηση ιδίου,
- β) σοβαρούς λόγους συμπεριφοράς και απόδοσης.

Όταν συντρέχει περίπτωση εφαρμογής του άρθρου 8 του Ν.2622/98 (ΦΕΚ 138^{Α'}) δηλαδή πειθαρχικά παραπτώματα με ποινή απόταξης, αργίας με απόλυση ή αργίας με πρόσκαιρη παύση ο Υπουργός δημόσιας Τάξης ζητεί πάντοτε να διενεργηθεί η Ε.Δ.Ε. από τον αρμόδιο Εισαγγελέα.

12.9 Άρση Αξιοποίησης

♦ Δεν είναι άδικη η πράξη αστυνομικού της Υπηρεσίας Εσωτερικών Υποθέσεων (Υ.Ε.Υ) ή οποιουδήποτε άλλου προσώπου που, με εντολή του προϊστάμενου της Υ.Ε.Υ και με σκοπό την ανακάλυψη ή τη σύλληψη προσώπου εμπλεκόμενου σε αξιόποινη πράξη από αυτές που αναφέρονται στο νόμο αυτόν, εμφανίζεται ως συμμετέχων της πράξης.

Και στις δύο περιπτώσεις απαιτείται η σύμφωνη γνώμη του αρμόδιου εισαγγελικού λειτουργού

♦ Δεν είναι άδικη η πράξη αστυνομικού της Υπηρεσίας Εσωτερικών Υποθέσεων όταν, ύστερα από καταγγελία ή βάσιμες υπόνοιες, ενεργεί έρευνα σε μεταφορικό μέσο για την ανεύρεση των πειστηρίων των προβλεπόμενων στο νόμο εγκληματικών πράξεων.

12.10 Ελαφρυντικές περιστάσεις

Αστυνομικός ή άλλο πρόσωπο, που διέπραξε από κοινού ή συμμετείχε με οποιονδήποτε τρόπο με **άλλο αστυνομικό** σε εγκλήματα από εκείνα που αναφέρονται στο νόμο αυτόν, τιμωρείται με την ελαττωμένη ποινή του άρθρου 83 του Ποινικού Κώδικα, το ανώτατο όριο της οποίας μειώνεται περαιτέρω στο ήμισυ, αν πριν καταγγελθεί η πράξη για την οποία ασκήθηκε ποινική δίωξη εναντίον του δώσει πληροφορίες για τα πρόσωπα και την εγκληματική τους δραστηριότητα και κατ' αυτόν τον τρόπο συντελέσει στην αποκάλυψή τους. Μπορεί όμως το δικαστήριο, εκτιμώντας τη μεταμέλεια και την προσωπικότητά του, καθώς και τις ειδικές περιστάσεις κάτω από τις οποίες τέλεσε την πράξη να τον κρίνει ατιμώρητο.

Αν ο κατηγορούμενος, μετά την άσκηση της ποινικής δίωξης και μέχρι να καταδικασθεί αμετακλήτως, δώσει τις πληροφορίες της προηγούμενης παραγράφου, το προβλεπόμενο στο νόμο ανώτατο όριο ποινής μειώνεται στο ήμισυ, χωρίς να αποκλείεται και η εφαρμογή του άρθρου 84 του Π.Κ.

12.11 Προστασία μαρτύρων

(άρθρο 43 παρ. 4 του Ν.4249/2014 (ΦΕΚ 73/Α' / 24.3.2014))

Στα πρόσωπα του παρόντος άρθρου παρέχεται από το Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη η αναγκαία προστασία. Ανάλογη προστασία παρέχεται και στους ουσιώδεις μάρτυρες των υποθέσεων αυτών, τους πραγματογνώμονες, τα θύματα ή τους συγγενείς τους ή άλλα πρόσωπα που συνδέονται στενά με αυτούς, όπου τούτο είναι αναγκαίο, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 9 παράγραφοι 2 έως και 4 του ν. 2928/2001 (ΦΕΚ 141 Α'). Ως αρμόδιος εισαγγελέας πλημμελειοδικών για την εφαρμογή των ως άνω μέτρων προστασίας του παρόντος άρθρου νοείται ο εισαγγελικός λειτουργός του άρθρου 3."

12.12 Προστασία εισαγγελικού λειτουργού και αστυνομικών της Υ.Ε.Υ.

Όποιος προβαίνει στην άσκηση σωματικής βίας, απειλών ή εκφοβισμού ή οποιασδήποτε άλλης επέμβασης στην άσκηση υπηρεσιακών καθηκόντων του εποπτεύοντος εισαγγελικού λειτουργού ή αστυνομικού που υπηρετεί στην Υπηρεσία Εσωτερικών Υποθέσεων, επηρεάζει τον μάρτυρα ή αλλοιώνει ή αποκρύπτει αποδεικτικά μέσα, σε σχέση με τα αδικήματα που αναφέρονται στην παρ. 2 του άρθρου 1 με σκοπό την παρακώλυση του ανακριτικού έργου ή την παρεμπόδιση απονομής της Δικαιοσύνης τιμωρείται κατά τις διατάξεις του άρθρου 225 του Π.Κ., αν η πράξη αυτή δεν τιμωρείται βαρύτερα με άλλη ποινική διάταξη.

(προστέθηκε με τη παρ.4 του άρθρου 43 του Ν.4249/2014 (ΦΕΚ 73/Α'/24.3.2014))

12.13 Κοινοβουλευτική Εποπτεία της Υπηρεσίας

Το έργο και οι δραστηριότητες της Υπηρεσίας εποπτεύονται από την Μόνιμη Επιτροπή Θεσμών και Διαφάνειας της Βουλής, ύστερα από ετήσια Έκθεση Απολογισμού που υποβάλλει ο αρμόδιος Υπουργός.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 13-ΣΥΓΧΡΟΝΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ-ΜΟΡΦΕΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

13.1 Άρση των απορρήτων - Δέσμευση περιουσιακών στοιχείων - Χρήση αποδεικτικών μέσων

Κατά τη διάρκεια προκαταρκτικής εξέτασης ή προανάκρισης που ενεργείται για τα εγκλήματα του νόμου αυτού:

➤ Μπορεί να διαταχθεί η αποδέσμευση από το απόρρητο της επιστολής και της τηλεφωνικής ή κάθε άλλης μορφής ανταπόκρισης, κατόπιν αίτησης του κατά το άρθρο 3 του παρόντος νόμου εισαγγελικού λειτουργού ο οποίος αυτεπαγγέλτως ή ύστερα από αίτηση του προϊσταμένου της Υπηρεσίας Εσωτερικών Υποθέσεων, μπορεί να υποβάλει σχετική προς τούτο αίτηση στο αρμόδιο Συμβούλιο Εφετών, το οποίο αποφασίζει μέσα σε σαράντα οκτώ (48) ώρες, ενώ σε εξαιρετικά επείγουσες περιπτώσεις την άρση μπορεί να διατάξει και ο κατά το άρθρο 3 του παρόντος νόμου εισαγγελικός λειτουργός.

➤ Δεν ισχύει το φορολογικό απόρρητο, το δε τραπεζικό και χρηματιστηριακό απόρρητο αίρονται με σχετική διάταξη του αρμόδιου εισαγγελικού λειτουργού του άρθρου 3, αν κριθεί ότι η άρση επιβάλλεται από τις ανάγκες της έρευνας." (αντικαταστάθηκε ως άνω με το άρθρο 5 παρ.6 Ν.3938/2011,ΦΕΚ Α 61/31.3.2011).

➤ Μπορεί να διαταχθεί η απαγόρευση κινήσεως των λογαριασμών ή του ανοίγματος των θυρίδων, εφόσον υπάρχουν βάσιμες υπόνοιες ότι οι λογαριασμοί ή οι θυρίδες περιέχουν χρήματα ή πράγματα προερχόμενα από τη διάπραξη των εγκλημάτων του παρόντος νόμου. Η διάταξη των εισαγγελικών λειτουργών ή το βούλευμα του Συμβουλίου επέχουν θέση εκθέσεως κατασχέσεως, εκδίδεται χωρίς προηγούμενη κλήση του κατηγορουμένου ή του τρίτου. Το Δημόσιο δικαιούται να αξιώσει και να προβεί σε δήμευση, σύμφωνα με τα οριζόμενο στο άρθρο 3 του ν.2331/1995, κάθε περιουσίας που αποκτήθηκε από τη διάπραξη των εγκλημάτων του άρθρου 1 του νόμου αυτού.

➤ Επιτρέπεται η καταγραφή σχετικών πράξεων με συσκευές ήχου ή εικόνας ή άλλα ειδικά τεχνικά μέσα και η χρησιμοποίηση του υλικού ως αποδεικτικών στοιχείων ενώπιον οποιουδήποτε δικαστηρίου, ανακριτικής ή άλλης δημόσιας αρχής.

Αναλυτική Παράθεση Εγκλημάτων του Π.Κ. που ανήκουν στην αρμοδιότητα της Δ.Ε.Υ/ΕΛ.ΑΣ.

Αναλυτικά τα εγκλήματα που εμπίπτουν στην αρμοδιότητα της Διεύθυνσης Εσωτερικών Υποθέσεων της Ελληνικής Αστυνομίας είναι τα περιγραφόμενα στις διατάξεις των άρθρων 216-222,235-246,252-263Α,323^Α-323Β, 324 και 385 του Ποινικού Κώδικα, που διαπράττουν ή συμμετέχουν σε αυτά, υπάλληλοι και λειτουργοί του ευρύτερου δημόσιου τομέα, καθώς και υπάλληλοι ή αξιωματούχοι της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή Διεθνών Οργανισμών που δραστηριοποιούνται στην Ελληνική Επικράτεια και ενδεικτικά αναφέρονται τα κάτωθι:

1. 216 «Πλαστογραφία»
2. 217 «Πλαστογραφία πιστοποιητικών»
3. 218 «Πλαστογραφία και κατάχρηση ενσήμων»
4. 220 «Υφαρπαγή ψευδούς βεβαίωσης»
5. 221 «Ψευδείς ιατρικές πιστοποιήσεις»
6. 222 «Υπεξαγωγή εγγράφων»
7. 235 «Δωροληψία υπαλλήλου»
8. 236 «Δωροδοκία υπαλλήλου»
9. 237 «Δωροληψία και Δωροδοκία δικαστικών λειτουργών»
10. 238 «Δήμευση»
11. 239 «Κατάχρηση εξουσίας»
12. 241 «Παραβίαση οικιακού ασύλου»
13. 242 «Ψευδής βεβαίωση, νόθευση κ.λ.π.»
14. 244 «Καταπίεση»
15. 252 «Παραβίαση υπηρεσιακού απορρήτου»
16. 256 «Απιστία σχετική με την υπηρεσία»
17. 257 «Εκμετάλλευση εμπιστευμένων πραγμάτων»
18. 258 «Υπεξαίρεση στην Υπηρεσία»
19. 259 «Παράβαση καθήκοντος»
20. 261 «Παρότρυνση υφιστάμενων και ανοχή»
21. 323 Α και Β «Εμπορία ανθρώπων»
22. 324 «Αρπαγή ανηλίκων»

**ΚΕΦΑΛΑΙΟ 14-ΕΠΕΚΤΑΣΗ ΤΩΝ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΩΝ ΑΝΤΙ-ΔΙΑΦΘΟΡΑΣ ΤΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ
ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ ΚΑΙ ΣΕ ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ ΔΙΑΦΘΟΡΑΣ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ ΤΟΥ
ΕΥΡΥΤΕΡΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΤΟΜΕΑ**

Εξαιρετικής σημασίας στον τομέα καταπολέμησης της διαφθοράς των δημοσίων υπαλλήλων και λειτουργών είναι η επέκταση των αρμοδιοτήτων της Δ/νσης με το άρθρο 2 Ν.3103/2003, με τις οποίες τροποποιήθηκαν οι διατάξεις του Ν. 2713/1999

Με το ως άνω άρθρο η παρ. 2 του άρθρου 1 του Ν. 2713/1999 (ΦΕΚ 89 Α') αντικαταστάθηκε και ορίστηκε πλέον ότι η Υπηρεσία Εσωτερικών Υποθέσεων έχει ως αποστολή τη διερεύνηση, εξιχνίαση και δίωξη σε όλη την επικράτεια, μεταξύ άλλων εγκλημάτων των αστυνομικών υπαλλήλων και (2 περ. β') των εγκλημάτων των άρθρων 235,236 και 385 του Π.Κ. που διαπράττουν ή συμμετέχουν σε αυτά υπάλληλοι και λειτουργοί του ευρύτερου δημόσιου τομέα, όπως καθορίσθηκε με τις διατάξεις της παρ. 6 του άρθρου 1 του Ν. 1256/1982 (ΦΕΚ 65 Α') και επαναοριοθετήθηκε με τις διατάξεις του άρθρου 51 του Ν. 1892/1990, πλην του προσωπικού του Λιμενικού Σώματος όλων των βαθμών και των πολιτικών υπαλλήλων του Υπουργείου Εμπορικής Ναυτιλίας και των εποπτευόμενων από αυτό νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, για τους οποίους εφαρμόζονται οι διατάξεις των άρθρων 4954 του Ν. 2935/2001 (ΦΕΚ 162 Α').

Επιπλέον, στην αρμοδιότητα της Δ.Ε.Υ. εμπίπτουν και τα εγκλήματα που προβλέπονται στα άρθρα δεύτερο, τέταρτο και πέμπτο του Ν.3666/2008, όπως ισχύει, «Κύρωση και εφαρμογή της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών κατά της Διαφθοράς και αντικατάσταση συναφών διατάξεων του Ποινικού Κώδικα», που διαπράττουν ή συμμετέχουν σε αυτά **υπάλληλοι και λειτουργοί του ευρύτερου δημόσιου τομέα**, καθώς και **υπάλληλοι ή αξιωματούχοι της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή Διεθνών Οργανισμών** που υ στην Ελληνική Επικράτεια.

Περαιτέρω, όπως ορίζεται από τις κείμενες διατάξεις, για τις υποθέσεις των υπαλλήλων και λειτουργών του ευρύτερου δημόσιου τομέα, για τις οποίες δεν απαιτείται εξειδικευμένη έρευνα, μπορεί να παραπέμπονται για διερεύνηση από

τον αρμόδιο εισαγγελικό λειτουργό του άρθρου 3 του ίδιου νόμου στις αρμόδιες αστυνομικές υπηρεσίες ή ειδικές υπηρεσίες ελέγχου. Δηλαδή στις περιπτώσεις διερεύνησης των λογιζόμενων ως μη σύνθετων υποθέσεων διαφθοράς δημόσιων λειτουργών, η διερεύνηση μπορεί να ανατεθεί και στα Σώματα Επιθεώρησης Ελέγχου του δημόσιου τομέα.

Με σχετική τροποποίηση που επήλθε στο άρθρο 7 του Ν. 2713/1999 ορίστηκε ότι στην περίπτωση που εκείνος που κατηγορήθηκε είναι πολιτικός υπάλληλος ή λειτουργός, για την αναλογική εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου περί αποκατάστασης του αδίκως διωχθέντος υπαλλήλου, αντί του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης νοείται ο φορέας στον οποίο ανήκει ο υπάλληλος ή ο λειτουργός. Κατά συνέπεια, στον εν λόγω φορέα υπαγωγής του υπαλλήλου, ο τελευταίος υποβάλλει το αίτημά του περί αποκατάστασης της φήμης του (μετά από αμετάκλητη αθωωτική δικαστική απόφαση ή βούλευμα που θέτει την υπόθεσή του στο αρχείο).

14.1 Κώδικας Δεοντολογίας Αστυνομικών

ΠΡΟΕΔΡΙΚΟ ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΥΠ. ΑΡΙΘΜ. 254 (ΦΕΚ Α' 238/3.12.2004)

Παρατίθεται κατωτέρω το Π.Δ. 254/2004 στο οποίο τυποποιείται ο Κώδικας δεοντολογίας Αστυνομικών, γεγονός που καταδεικνύει έμπρακτα τις προσπάθειες της Ελληνικής Αστυνομίας να εντάσσεται και συγκαταλέγεται μεταξύ των σύγχρονων και προηγμένων αστυνομικών αρχών τόσο της Ευρωπαϊκής Ένωσης αλλά και Παγκοσμίως.

Σαφέστατα ο Κώδικας αυτός είναι η έμπρακτη απόδειξη μιας εκδημοκρατισμένης Αστυνομίας που σέβεται τα δικαιώματα του πολίτη καθώς επίσης και τις συνταγματικά προβλεπόμενες αρχές και επιταγές προστασίας των ανθρωπίνων αξιών, της ανθρώπινης αξιοπρέπειας και ζωής του ατόμου.

Άρθρο 1

Γενικές υποχρεώσεις

Ο αστυνομικός:

1. Υπηρετεί τον Ελληνικό Λαό και εκτελεί τα καθήκοντά του, όπως ορίζουν το Σύνταγμα και οι Νόμοι.

2. Υποχρεούται να σέβεται την αξία του ανθρώπου και να μεριμνά για την προστασία των δικαιωμάτων του ως ατόμου και ως μέλους του κοινωνικού συνόλου.

3. Ενεργεί πάντοτε με σκοπό την εξασφάλιση της δημόσιας τάξης και ασφάλειας, την εξυπηρέτηση του δημόσιου συμφέροντος και τη διαφύλαξη των νομίμων συμφερόντων των πολιτών.

4. Ενεργεί κατά την εκπλήρωση των καθηκόντων του, με βάση τις αρχές της νομιμότητας, της αναλογικότητας, της επιείκειας, της χρηστής διοίκησης, της ίσης μεταχείρισης και του σεβασμού της διαφορετικότητας των ατόμων.

Άρθρο 2

Συμπεριφορά κατά την αστυνομική δράση.

Ο αστυνομικός:

1. Υπόκειται στις αρχές της διαρκούς ετοιμότητας και της διαρκούς διατεταγμένης υπηρεσίας.

2. Εφαρμόζει το Νόμο με κοινωνική ευαισθησία και ουδέποτε υπερβαίνει τα επιτρεπόμενα όρια της διακριτικής ευχέρειας που του παρέχεται. Όταν επεμβαίνει υποχρεούται να δηλώνει την ιδιότητα, την ταυτότητα και την Υπηρεσία του.

3. Εκτελεί τα καθήκοντά του με αμεροληψία, αντικειμενικότητα, διαφάνεια, σύνεση, αυτοκυριαρχία, σταθερότητα, αποφασιστικότητα και αξιοπρέπεια, προστατεύοντας, χωρίς διάκριση, όλους τους πολίτες από παράνομες σε βάρος τους πράξεις.

4. Σέβεται το δικαίωμα στη ζωή και την προσωπική ασφάλεια κάθε ατόμου. Δεν επιφέρει, δεν προκαλεί και δεν ανέχεται πράξεις βασανιστηρίων ή απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης ή τιμωρίας και αναφέρει αρμοδίως κάθε παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

5. Για την τήρηση και εφαρμογή του Νόμου χρησιμοποιεί κατ' αρχήν μη βίαια μέσα. Η προσφυγή στη βία επιτρέπεται μόνον όταν είναι απολύτως αναγκαία και στο μέτρο που προβλέπεται και απαιτείται για την εφαρμογή του νόμου. Τηρεί πάντοτε με απόλυτο σεβασμό τις αρχές της αναγκαιότητας, της προσφορότητας (καταλληλότητας) και της αναλογικότητας. Χρησιμοποιεί τα κατά το δυνατόν, ηπιότερα μέσα, αποφεύγοντας κάθε περιττή ενόχληση, σκληρότητα ή αδικαιολόγητη φθορά ιδιοκτησίας. Δεν προβαίνει σε καταχρηστική χρήση των

χημικών και των άλλων διαθέσιμων μέσων και ιδιαίτερα εκείνων που ενδέχεται να προκαλέσουν βλάβη στην υγεία των πολιτών.

6. Χρησιμοποιεί τα πυροβόλα όπλα μόνο στις περιπτώσεις που προβλέπονται από το νόμο και αναφέρει αμέσως το συμβάν.

7. Ενεργεί για τη διατήρηση και την αποκατάσταση της δημόσιας τάξης και ασφάλειας, με σκοπό τη διασφάλιση του σεβασμού των δικαιωμάτων όλων των πολιτών και την απρόσκοπτη κοινωνική διαβίωση, την πρόληψη και καταστολή του εγκλήματος και την προστασία του δημοκρατικού πολιτεύματος, αποφεύγοντας συμπεριφορές που μπορεί να προκαλέσουν σύγκρουση και επιβάλλει μόνον τους κατά περίπτωση αναγκαίους και προβλεπόμενους από το νόμο περιορισμούς δικαιωμάτων.

8. Βεβαιώνει χωρίς διακρίσεις τις παραβάσεις του νόμου, ενεργώντας με ευθυκρισία, ψυχραιμία και ευγένεια.

9. Εξηγεί στον παραβάτη την παράβαση που διέπραξε, καθώς και τα δικαιώματά του, κατά τρόπο σαφή, ώστε να μην καταλείπονται αμφιβολίες, αποφεύγοντας τις αντιδικίες και τις υπερβολές.

10. Προστατεύει την ιδιωτική και οικογενειακή ζωή του ατόμου και επεμβαίνει, σύμφωνα με τις προβλεπόμενες από το νόμο διαδικασίες, όταν αυτό είναι αναγκαίο για την επίτευξη νόμιμου και συγκεκριμένου σκοπού. Τηρεί απόλυτη εχεμύθεια για τα απόρρητα γεγονότα ή πληροφορίες, καθώς και για τα γεγονότα ή τις πληροφορίες των οποίων έλαβε γνώση κατά την εκτέλεση των καθηκόντων του ή λόγω της ιδιότητάς του, είτε αυτές αφορούν σε υπηρεσιακά ζητήματα, είτε στην ιδιωτική και οικογενειακή ζωή και γενικά στις ατομικές υποθέσεις των πολιτών, εκτός αν από το νόμο επιτρέπεται η άρση του απορρήτου.

Άρθρο 3

Συμπεριφορά κατά τη σύλληψη και κράτηση πολιτών.

Ο αστυνομικός:

1. Ενεργεί σύλληψη ατόμου όταν αυτό προβλέπεται από τις διατάξεις του Συντάγματος και του νόμου. Κατά τη σύλληψη ενεργεί με σύνεση και σταθερότητα, τηρεί άψογη συμπεριφορά και αποφεύγει κάθε πράξη που μπορεί να βλάψει την τιμή και την υπόληψη του συλληφθέντος και γενικά να προσβάλει την αξιοπρέπειά

του. Χρησιμοποιεί την απολύτως αναγκαία βία και δεσμεύει τον συλληφθέντα μόνον όταν αντιδρά βίαια ή είναι ύποπτος φυγής.

2. Ενημερώνει αμέσως τον κρατούμενο για το λόγο της σύλληψης και κράτησής του, για τις εναντίον του κατηγορίες, τα δικαιώματά του και για τη διαδικασία που εφαρμόζεται στην περίπτωση του. Κρατούμενος που δεν κατανοεί την ομιλούμενη γλώσσα, ενημερώνεται σε γλώσσα που γνωρίζει με διερμηνέα ή με τον προσφορότερο τρόπο.

3. Φροντίζει για την άμεση τηλεφωνική ή με άλλο πρόσφορο τρόπο επικοινωνία του κρατουμένου με πρόσωπο της επιλογής του ή με την προξενική αρχή της χώρας του, εφόσον είναι αλλοδαπός, προκειμένου να γνωστοποιήσει την αιτία και τον τόπο κράτησής του.

4. Διευκολύνει την παροχή νομικής βοήθειας στον κρατούμενο και διασφαλίζει την άμεση και ακώλυτη επικοινωνία του με τον δικηγόρο του.

5. Διασφαλίζει την επικοινωνία του κρατουμένου με τους οικείους του, τις προξενικές αρχές της χώρας του προκειμένου για αλλοδαπό και τις εθνικές και διεθνείς επιτροπές που είναι αρμόδιες για την προστασία των κρατουμένων, σύμφωνα με τις διεθνείς συμβάσεις και το Νόμο.

6. Επιτρέπει την επικοινωνία του κρατουμένου, εφόσον ο ίδιος συγκατατίθεται, με επίσημους συλλογικούς φορείς που δραστηριοποιούνται στην παροχή υποστήριξης στους κρατούμενους και γενικότερα στην προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

7. Διασφαλίζει συνθήκες κράτησης που εγγυώνται την ασφάλεια, την υγεία και την προστασία της προσωπικότητας του κρατουμένου και μεριμνά για την κατά το δυνατόν αποφυγή του συγχρωτισμού των λοιπών κρατουμένων με τους ποινικούς, των ανδρών με τις γυναίκες, των ανηλίκων με τους ενήλικες και λαμβάνει ειδική πρόνοια για τα ευάλωτα άτομα.

8. Μεριμνά για την προστασία της υγείας του κρατουμένου, εξασφαλίζοντας άμεση ιατρική περίθαλψη σε περίπτωση ανάγκης και παρέχοντας τη δυνατότητα εξέτασης και από γιατρό της επιλογής του.

9. Αποτρέπει και καταγγέλλει άμεσα, κάθε πράξη που συνιστά βασανιστήριο ή άλλη μορφή απάνθρωπης, σκληρής ή ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας,

οποιαδήποτε μορφή βίας ή απειλή βίας, καθώς και κάθε δυσμενή ή διακριτική μεταχείριση σε βάρος κρατουμένου.

10. Προσάγει τον κρατούμενο το ταχύτερο και οπωσδήποτε εντός των νομίμων προθεσμιών ενώπιον της αρμόδιας δικαστικής ή άλλης αρχής.

11. Λαμβάνει τα πρόσφορα νόμιμα μέτρα, κατά περίπτωση, για την αποτροπή απόδρασης του κρατουμένου.

12. Δεν δημοσιοποιεί την ταυτότητα, την ομάδα, τη φυλετική καταγωγή, την εθνική προέλευση ή την υπηκοότητα του κρατουμένου, εκτός αν αυτό κρίνεται αναγκαίο για την εξυπηρέτηση της αντεγκληματικής πολιτικής.

13. Καταχωρεί στα επίσημα βιβλία της Υπηρεσίας του κάθε σύλληψη και κράτηση ατόμου.

Άρθρο 4

Συμπεριφορά κατά την προανάκριση

Ο αστυνομικός:

1. Κατά τη διεξαγωγή του προανακριτικού έργου ενεργεί σύμφωνα με τις διατάξεις του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, με αποκλειστικό σκοπό την ταχεία επίτευξη του σκοπού της προανάκρισης.

2. Σέβεται απόλυτα το τεκμήριο της αθωότητας του κατηγορουμένου και υποχρεούται να διασφαλίζει όλα τα δικαιώματά του. Πληροφορεί έγκαιρα τον κατηγορούμενο για τις εναντίον του κατηγορίες και του παρέχει τη δυνατότητα να προετοιμάσει την υπεράσπισή του ιδίως με την παρουσία του συνηγόρου του Εφόσον ο κατηγορούμενος δεν κατανοεί την ομιλούμενη γλώσσα, ενημερώνεται σε γλώσσα που γνωρίζει με διερμηνέα ή με τον προσφορότερο τρόπο.

3. Μεταχειρίζεται με άψογο τρόπο τους κατηγορουμένους, τους υπόπτους, τους μάρτυρες και τους παθόντες και δεν ασκεί οποιαδήποτε μορφή βίας ή πίεσης στην προσπάθεια άντλησης πληροφοριών.

4. Προστατεύει τους παθόντες και τους μάρτυρες, ιδιαίτερα όταν υπάρχει κίνδυνος για εκφοβισμό τους και λαμβάνει σοβαρά υπόψη την ψυχική υγεία, την ιδιάζουσα κατάσταση και το συμφέρον του θύματος σεξουαλικής εκμετάλλευσης ή κακοποίησης, προσπαθώντας, κατά το δυνατό, να περιορίζει τη δευτερογενή θυματοποίησή του.

5. Κατά την αυτοψία και κάθε είδους έρευνα ενεργεί πάντοτε σύμφωνα με τις διατάξεις του νόμου, επιδεικνύοντας ιδιαίτερη επιμέλεια, ευπρέπεια και κοσμιότητα και αποφεύγοντας κάθε περιττή δημοσιότητα. Ιδιαίτερα, κατά τις σωματικές έρευνες και τις έρευνες κατοικιών μεριμνά ώστε να διασφαλίζεται ο σεβασμός της προσωπικότητας και της ιδιωτικής ζωής των εμπλεκομένων και να αποφεύγεται κάθε μη αναγκαία ενόχλησή τους.

Άρθρο 5

Εξυπηρέτηση των πολιτών

1. Η προστασία των δικαιωμάτων των πολιτών και η εξασφάλιση των προϋποθέσεων για την ταχεία, ακώλυτη και χωρίς ταλαιπωρία εξυπηρέτησή τους, καθώς και η βελτίωση των σχέσεων αστυνομίας πολίτη αποτελεί πρώτιστο καθήκον του αστυνομικού. Ειδικότερα, ο αστυνομικός εξετάζει αμέσως τα αιτήματα των πολιτών που σχετίζονται με αδικήματα και συμβάντα αστυνομικού ενδιαφέροντος και παρέχει τη νόμιμη συνδρομή του χωρίς χρονοτριβή.
2. Η προσέγγιση των αναγκών των πολιτών με ανθρωπισμό, σεμνότητα, κοινωνική ευαισθησία και ευελιξία, η αποφυγή της τυπολατρίας, η εκδήλωση πρωτοβουλιών και η λήψη πρακτικών μέτρων, ώστε να προλαμβάνονται αδικίες και να επιτυγχάνεται η αποτελεσματική εξυπηρέτησή τους, καθώς και η δημιουργία σχέσεων αμοιβαίας εμπιστοσύνης, συνεργασίας και κοινωνικής συναίνεσης αποτελούν καθημερινό μέλημα του αστυνομικού.
3. Η αποφυγή προκαταλήψεων που έχουν ως αιτία το χρώμα, το φύλο, την εθνική καταγωγή, την ιδεολογία και τη θρησκεία, το σεξουαλικό προσανατολισμό, την ηλικία, την αναπηρία, την οικογενειακή κατάσταση, την οικονομική και κοινωνική θέση ή άλλο διακριτικό στοιχείο του ατόμου, αποτελεί βασική παράμετρο της συμπεριφοράς του αστυνομικού.
4. Ο αστυνομικός επιδεικνύει ιδιαίτερη φροντίδα για την προστασία ιδίως των παιδιών, των γυναικών, των υπερηλίκων, των ατόμων με ειδικές ανάγκες, των αναπήρων, των προσφύγων, των μελών μειονοτικών και γενικά ευπαθών κοινωνικών ομάδων και μεριμνά για την παροχή βοήθειας στις γυναίκες σε κατάσταση εγκυμοσύνης και λοχείας, στους άρρωστους και γενικά στα πρόσωπα που έχουν ανάγκη. Ειδικότερα, συμπεριφέρεται στους ανηλίκους με κατανόηση και ανθρωπιά, φροντίζοντας για την προστασία τους από φθοροποιές επιδράσεις και

κινδύνους στους οποίους είναι δυνατόν να εκτεθούν. Με ιδιαίτερη ευαισθησία οφείλει να μεταχειρίζεται τους ανηλίκους που παρουσιάζουν παραβατική συμπεριφορά, καθώς και τους ανηλίκους και τις γυναίκες που είναι πρόσφυγες ή θύματα σωματικής, ψυχολογικής ή σεξουαλικής βίας ή εκμετάλλευσης.

Άρθρο 6

Ο αστυνομικός ως δημόσιος λειτουργός

Ο αστυνομικός:

1. Έχει τα ίδια δικαιώματα με τους άλλους πολίτες, με εξαίρεση τους περιορισμούς που επιβάλλονται από το Σύνταγμα και το νόμο και είναι αναγκαίοι για την αποτελεσματική εκπλήρωση της αποστολής της αστυνομίας σε μια δημοκρατική κοινωνία.

2. Σέβεται, τηρεί και εφαρμόζει τους κανόνες που διέπουν τις σχέσεις προϊσταμένων και υφισταμένων και των συναδέλφων μεταξύ τους, ώστε να εξασφαλίζεται η ομαλή, αδιατάρακτη και αποδοτική λειτουργία της Υπηρεσίας, μέσα σε κλίμα πειθαρχίας και πνεύμα αλληλεγγύης και ομοψυχίας.

3. Διασφαλίζει αμερόληπτες και αποτελεσματικές διαδικασίες εξέτασης και ελέγχου στις περιπτώσεις υποβολής παραπόνων πολιτών εναντίον συναδέλφων του.

4. Εκτελεί τις διαταγές των ανωτέρων του και ευθύνεται για τη μη εκτέλεση ή την πλημμελή εκτέλεσή τους. Είναι προσωπικά υπεύθυνος για τις πράξεις ή παραλείψεις του και η εκτέλεση προδήλως παράνομων ή αντισυνταγματικών διαταγών δεν τον απαλλάσσει των ευθυνών του.

5. Διευκολύνει τις έρευνες και τους ελέγχους που διεξάγουν δικαστικές, διοικητικές και ανεξάρτητες διοικητικές αρχές.

6. Συνεργάζεται αρμονικά με τους δημοσίους υπαλλήλους και τους υπαλλήλους των άλλων υπηρεσιών του Κράτους στην άσκηση των αρμοδιοτήτων τους, καθώς και με τους εκπροσώπους άλλων δημοσίων φορέων, οργανισμών και οργανώσεων για την εξυπηρέτηση του δημόσιου και του κοινωνικού συμφέροντος.

7. Απορρίπτει σθεναρά κάθε προσπάθεια δωροδοκίας του και επιδιώκει με την εν γένει συμπεριφορά, εμφάνιση, διαγωγή και διαβίωσή του να αποτελεί παράδειγμα καλού πολίτη και αkéραιου αστυνομικού.

8. Δεν χρησιμοποιεί την ιδιότητά του για να αποκομίσει προσωπικά οφέλη ή για να ευνοήσει το ιδιωτικό συμφέρον τρίτων, ούτε επιτρέπει στους συγγενείς ή φίλους του να επικαλεστούν άμεσα ή έμμεσα αυτή για να προωθήσουν τα συμφέροντά τους.

9. Αντιμετωπίζει με αυστηρότητα και καταπολεμά κάθε πράξη διαφθοράς και καταγγέλλει αμέσως αυτή στις αρμόδιες αρχές.

10. Κατά την άσκηση των καθηκόντων του δείχνει εντιμότητα και δεν αποδέχεται, άμεσα ή έμμεσα, οποιοδήποτε δώρο ή δωρεάν παροχή υπηρεσιών, επιβάλλοντας και τους στενούς συγγενείς του ανάλογη συμπεριφορά.

11. Εκτός υπηρεσίας δεν εμπλέκεται σε δραστηριότητες και δεν αναλαμβάνει εργασίες που προσβάλλουν το κύρος του ως αστυνομικού.

12. Ως υπεύθυνο άτομο, προσπαθεί να βελτιώνει διαρκώς την υπηρεσιακή του απόδοση και τις γνώσεις του, υποβαλλόμενος σε διαρκή εκπαίδευση.

Άρθρο 7

Διαβεβαίωση

Ο αστυνομικός από την ανάληψη των καθηκόντων του αποδέχεται την παρακάτω διαβεβαίωση:

"Διαβεβαιώ ότι γνώμονα της συμπεριφοράς μου αποτελεί ο σεβασμός της αξίας κάθε ανθρώπου και η προάσπιση των δικαιωμάτων του. Έχω την ύψιστη τιμή να υπηρετώ τον Ελληνικό Λαό, ασκώντας την αστυνομική εξουσία που μου εμπιστεύεται, σύμφωνα με το Σύνταγμα και τους Νόμους.

Αναλαμβάνω τις υποχρεώσεις και αποδέχομαι τους κινδύνους του λειτουργήματός μου και δηλώνω ότι εργάζομαι με αμεροληψία και δικαιοσύνη για το καλό της κοινωνίας. Προσπαθώ διαρκώς να βελτιώνω τη συμπεριφορά μου ως υπεύθυνος δημόσιος λειτουργός, αποδέχομαι τον κοινωνικό έλεγχο της δράσης μου και προσδοκώ την υποστήριξη των πολιτών".

14.2 Αστυνομική διαφθορά και η Τυπολογία της - Έννοια της αστυνομικής «υποκουλτούρας»

Είναι γνωστό ότι η διαφθορά στην Αστυνομία αποτελεί σήμερα αντικείμενο συνεχούς μελέτης και προβληματισμού, τόσο εντός των δομών των Αστυνομικών

Σωμάτων όσο και στο ευρύτερο κοινωνικό σύνολο με την ενεργή συμμετοχή όλων των κοινωνικών, πολιτικών και οικονομικών φορέων.

Σαφέστατα, η διαφθορά δεν ανέκυψε προσφάτως ως πρόβλημα της Αστυνομίας, αλλά αντιθέτως υπήρχε από συστάσεως και λειτουργίας κάθε Αστυνομικού Σώματος, ανεξαρτήτως τόπου και χρόνου και οπωσδήποτε θα συνεχίζει να υφίσταται και κυρίως να εξελίσσεται σύμφωνα με τις κοινωνικές, πολιτικές και οικονομικές εξελίξεις. Αυτό όμως που ανέκυψε προσφάτως - και πιο συγκεκριμένα από το 1990 και εντεύθεν είναι η ποιοτική έκταση της διαφθοράς σε συνδυασμό με το βαθμό και το είδος που διαφέρει, αναλόγως του νομικού και πολιτικού πολιτισμού κάθε χώρας.

Ωστόσο, έχει γίνει ευρύτερα κατανοητό ότι προκειμένου να εκδηλωθεί η διαφθορά στην Αστυνομία, πέραν της ενεργούς ανάμιξης αστυνομικού προσωπικού απαιτείται σχεδόν σε όλες τις περιπτώσεις και η ενεργή εμπλοκή πολιτών.

Η κοινή συνισταμένη των ποικίλων ερευνών στο διεθνή χώρο συγκλίνουν στη διαπίστωση ότι η διαφθορά, ως πράξη ή παράλειψη, στην Αστυνομία αποσκοπεί στον προσπορισμό χρηματικού ή άλλου οποιουδήποτε ωφελήματος υλικού ή μη, που σχετίζεται αμέσως ή εμμέσως με την αστυνομική ιδιότητα, το βαθμό-θέση, καθώς και τα καθήκοντα του Αστυνομικού.

Συνεπώς, ο εννοιολογικός προσδιορισμός της διαφθοράς έχει διττή υπόσταση, δηλαδή, αποτελείται από το ποινικό μέρος με δεδομένο ότι κάθε πράξη (ή παράλειψη) διαφθοράς είναι ποινικώς κολάσιμη και από το ηθικό μέρος, δηλαδή η παραβίαση ενός δεοντολογικού-επαγγελματικού και ηθικού κώδικα, που επίσης τιμωρείται πειθαρχικά από το υπηρεσιακό κανονιστικό πλαίσιο, ενώ παράλληλα αυτή η ηθική-δεοντολογική παραβίαση τυγχάνει και της ευρύτερης ενδο-υπηρεσιακής και κοινωνικής απόρριψης.

Πέραν όμως της διττής υπόστασης της διαφθοράς στην Αστυνομία, ενδιαφέρον παρουσιάζει και η τυπολογία της, η οποία, κοινωνιολογικά ερμηνευμένη, αναδεικνύει σημαντικά στοιχεία μιας χαρακτηριστικής **αστυνομικής υποκουλτούρας** ή αλλιώς μιας μορφής υποπολιτισμού που αναπτύσσεται σε μικρότερο ή μεγαλύτερο βαθμό στο προσωπικό όλων ανεξαιρέτως των Αστυνομιών.

Ταξινόμηση της Αστυνομικής Διαφθοράς Διεθνώς (“Punch, 1999, Συμβούλιο της Ευρώπης, Miller J, 2003 *Police Corruption in England and Wales: An Assessment of The Evidence, Home Office*”)

1. Απλής μορφής

(Η διαρροή πληροφοριών εκτός της αστυνομίας, Κατάχρηση των εξουσιών τους για να απολαμβάνουν υπηρεσίες δωρεάν π.χ. πόρνες, εστιατόρια, Η προώθηση της ανέλιξης και η προνομιακή μεταχείριση ή μετάθεση των ημετέρων)

2. Στρατηγικής μορφής

(π.χ. Εγκληματίες και μέλη της αστυνομίας συνέταιροι στη διαφθορά, Υπόσκαψη της διερεύνησης εγκλημάτων).

3. Η διάπραξη κοινών εγκλημάτων (π.χ. κλοπή, ληστεία, φόνοι, εμπόριο ή χρήση ναρκωτικών, Συνωμοτούν με εγκληματίες στη διάπραξη εγκλημάτων.

4. Η διάπραξη εγκλημάτων για ένα «ευγενή σκοπό» (noble cause)
π.χ. η ενοχοποίηση αθώων.

5. Η διάπραξη εγκλημάτων με πράσινο φως από προϊστάμενους/πολιτικούς προϊσταμένους

6. Η μέγιστης μορφής διαφθορά (π.χ. Pablo Escobar)

14.2.1. Μια άλλη (κοινωνιολογική) τυπολογία διαφθοράς στην Αστυνομία.

✓ Η εν γνώσει του Αστυνομικού αποδοχή δωρεών και παροχή διαφόρων υπηρεσιών, προς απόκτηση της εύνοιάς του (corruption of authority).

✓ Η δωροδοκία Αστυνομικού με σκοπό τη διαμεσολάβησή του για τακτοποίηση παράνομων διευθετήσεων (kickbacks).

✓ Η ευκαιριακή κλοπή εκ μέρους Αστυνομικού κατά τη διάρκεια εκτέλεσης της υπηρεσίας του (opportunistic theft).

✓ Η δωροδοκία Αστυνομικού με σκοπό να προβεί σε παραλείψεις εκτέλεσης νομίμων πράξεων (shakedowns).

✓ Η εκ μέρους του Αστυνομικού προστασία παράνομων δραστηριοτήτων (police protection of illegal activities).

✓ Η δωροδοκία Αστυνομικού με σκοπό τη νόθευση ποινικών υποθέσεων και ερευνών (the fix).

✓ Η εκ μέρους του Αστυνομικού διάπραξη ποινικών αδικημάτων με σκοπό τον προσπορισμό υλικού ή άλλου οφέλους (police direct criminal activities).

✓ Οι παράτυπες (κατά παράβαση των υπηρεσιακών κανονισμών) εσωτερικής - υπηρεσιακής φύσεως διευθετήσεις μεταξύ Αστυνομικών (internal payoffs).

14.2.2. «Αστυνομική υποκουλτούρα»

Η αστυνομική υποκουλτούρα, αποτελείται από ένα σύνολο στάσεων, αντιλήψεων, αξιών και συμπεριφορών που συνθέτουν έναν υπο-πολιτισμό και που εντέλει υιοθετείται από ένα μέρος του αστυνομικού προσωπικού. Με τον όρο αυτόν νοείται η αμοιβαιότητα, η αλληλεγγύη και η συντροφικότητα που αναπτύσσεται ανάμεσα στους αστυνομικούς ένεκα της εξουσίας και της επικινδυνότητας. Είναι με άλλα λόγια ένας «ειδικός κώδικας αξιών» που συνδέει σε άτυπο επίπεδο τους αστυνομικούς που εμπλέκονται με διωκτικά καθήκοντα και που υποβοηθεί σημαντικά τον αστυνομικό στην εκπλήρωση της αποστολής του.

Όπως σε κάθε περίπτωση «υποκουλτούρας» έτσι και στη συγκεκριμένη, προϋποτίθεται η ύπαρξη μιας μνημένης ομάδας ατόμων σε ένα σύνολο αρχών και αξιών, οι οποίες όμως έχουν σημαντικό βαθμό υποχρεωτικότητας, με συνέπεια την επέλευση «κυρώσεων» σε περίπτωση παράβασής τους. Αρκετές φορές μάλιστα η υποκουλτούρα αυτή αποβαίνει ισχυρότερη ακόμα και από τους κανονισμούς της Υπηρεσίας ή τις εντολές των προϊσταμένων.

Τα βασικά γνωρίσματα της αστυνομικής υποκουλτούρας είναι η «εχεμύθεια» που πρέπει να διέπει όλες τις ενέργειες των αστυνομικών σε σχέση με την υπόλοιπη κοινωνία και η οποία είναι μια ανομολόγητη, αλλά συχνά παραδεκτή αρχή που διέπει τις σχέσεις των αστυνομικών.

Μορφές εκδήλωσης της εχεμύθειας είναι η αλληλοϋποστήριξη και η αλληλοκάλυψη του αστυνομικού από τους συναδέλφους του κατά την άσκηση του υπηρεσιακού καθήκοντος. Το πρόσωπο που θα παραβιάσει την εχεμύθεια, θα απωλέσει την αξιοπιστία του και την υποστήριξη από τους λοιπούς συναδέλφους.

Σε αυτό το σημείο όσον αφορά την τεράστια δύναμη της επονομαζόμενης ως «αστυνομικής υποκουλτούρας» κρίνεται σκόπιμη η παράθεση μιας πολύ γνωστής ιστορίας αστυνομικής διαφθοράς, που απετέλεσε και θέμα κινηματογραφικής

ταινίας του Χόλυγουντ και πρόκειται για την ιστορία του περίφημου πρώην αστυνομικού της Δίωξης Ναρκωτικών της Ν. Υόρκης, Φ. Σέρπικο.

Ο Φρανκ Σέρπικο ήταν ένας αστυνομικός στη Νέα Υόρκη που εργάστηκε ως μυστικός και αρνήθηκε να ενταχθεί στο κύκλωμα διαφθοράς, το οποίο είχαν στήσει κάποιοι συνάδελφοί του με τους εμπόρους ναρκωτικών. Πλήρωσε την τιμιότητά του όταν η ομάδα του τον εξέθεσε σε θανάσιμο κίνδυνο από τον οποίο γλίτωσε τυχαία. Όταν συνήλθε, κατέθεσε στην αρμόδια επιτροπή διαφάνειας.

Σήμερα στα 78 του χρόνια με άρθρο του στην ιστοσελίδα politico.com (όπως παρουσιάστηκε στην ηλεκτρονική έκδοση <http://www.mixanitouxronou.gr>) δήλωσε ότι «...Δεν έχω καταλάβει για ποιο λόγο με έριξαν στην παγίδα οι συνάδελφοί μου. Αλλά το τμήμα της Δίωξης Ναρκωτικών ήταν διεφθαρμένο μέχρι το κόκκαλο, με πολλούς αστυνομικούς να παίρνουν χρήματα από τους εμπόρους που υποτίθεται ότι κυνηγούσαν. Είχα αρνηθεί το λάδωμα και είχα καταθέσει εναντίον συναδέλφων μου. Στους κόλπους της αστυνομίας υπάρχει μια παράξενη υποκουλτούρα, ένας κώδικας συμπεριφοράς που υπαγορεύεται από τη στάση «εμείς και αυτοί», που επιβάλλεται από ένα «μπλε τοίχο της σιωπής». Είναι η δική τους εκδοχή της ομερτά, που εφαρμόζει η Μαφία. «Αν μιλήσεις δεν είσαι πλέον ένας από εμάς. Είσαι ένας από αυτούς». Και όπως έγραψε το 1993 στο βιβλίο του «Above The Law» ο Τζέιμς Φάιφ, σε εθνικό επίπεδο, οι αστυνομικοί που παραβιάζουν τον κώδικα, πολλές φορές δεν βοηθούν σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης, όπως η δική μου....» Κομβικό ρόλο στην κοινωνιολογική διάσταση του προβλήματος, όσον αφορά την εκδήλωση της διαφθοράς στην Αστυνομία, έχει και η ενεργός εμπλοκή πολιτών η οποία είναι απαραίτητη σχεδόν σε όλες τις περιπτώσεις, πέραν της ανάμιξης αστυνομικού προσωπικού. Η Κοινωνία των πολιτών, τουτέστιν φορείς, μεμονωμένοι πολίτες ή ομάδες πολιτών, οργανώσεις κ.λπ. εμπλέκονται ενεργά σε πράξεις ή παραλείψεις διαφθοράς με δράστες Αστυνομικούς.

Γενεσιουργές αιτίες διαφθοράς στην Αστυνομία (Δρ. Ευ. Στεργιούλης, Μαρ-Απρ. 2010, «Η κοινωνιολογική προσέγγιση της διαφθοράς στην Αστυνομία», *Security Manager*, Έντυπο για την Ασφάλεια, τ.26^ο).

14.2.3. Κοινωνικό Περιβάλλον

Όπως έγινε κατανοητό η διαφθορά στις τάξεις της Αστυνομίας είναι ένα σύνθετο φαινόμενο που συνδέεται άμεσα με το ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον. Οι αξίες, οι αντιλήψεις, η λειτουργία των θεσμών, τα κοινωνικά πρότυπα, οι στάσεις και συμπεριφορές του κοινωνικού συνόλου, επηρεάζουν και επιδρούν καταλυτικά στο αστυνομικό προσωπικό, που άλλωστε αποτελεί μέρος του κοινωνικού συνόλου, αλλά και στη λειτουργία της Αστυνομίας.

Άρα, ένα κοινωνικό σύνολο που διέπεται από ένα σύστημα αξιών και αντιλήψεων που υπηρετούν τη διαφάνεια, την αντικειμενικότητα, την κοινωνική αλληλεγγύη, την κοινωνική συνοχή και γενικότερα τις αρχές της δημοκρατίας και της προστασίας των ανθρώπινων δικαιωμάτων, επηρεάζει ευμενώς και αντανακλά θετικά στον τρόπο άσκησης των καθηκόντων του αστυνομικού προσωπικού, αλλά και γενικότερα στη λειτουργία των δομών του Αστυνομικού Σώματος.

Αντιθέτως, μια κοινωνία με εσωτερικές συγκρούσεις, πλημμελή λειτουργία των θεσμών, έλλειψη κοινωνικής μέριμνας, παραβιάσεων ατομικών και κοινωνικών δικαιωμάτων, με αδιαφάνεια, διαπλοκή και υποκειμενικότητα, η Αστυνομία και το αστυνομικό προσωπικό επηρεάζονται αρνητικά και οι σχέσεις της Αστυνομίας με τους πολίτες και τους κοινωνικούς φορείς, διέπονται από κλίμα δυσπιστίας και έλλειψη εμπιστοσύνης. Σε ένα τέτοιο κοινωνικό περιβάλλον, αναμφίβολα προάγονται και δημιουργούνται οι κατάλληλες συνθήκες για να εκδηλωθούν κρούσματα αστυνομικής διαφθοράς.

Αναπόσπαστα συνδεδεμένοι με τα ανωτέρω είναι οι ακόλουθοι παράγοντες:

- ✓ Κρίση αξιών - ηθική σύγχυση κοινωνίας
- ✓ Άδικη κατανομή πλούτου και κοινωνικού κύρους
- ✓ Αναξιοκρατία προσλήψεις-ανελίξεις
- ✓ Προνομιακές μεταθέσεις ημετέρων
- ✓ Ανεπαρκείς αμοιβές-ηθικό χαμηλό -χαμηλή επαγγελματική ικανοποίηση

14.2.4. Υπηρεσιακό Περιβάλλον

Οι ίδιες οι δομές του Αστυνομικού Σώματος τις οποίες ο Αστυνομικός υπηρετεί αμέσως μόλις ολοκληρώσει τη βασική αστυνομική εκπαίδευσή του.

Κοινωνιολογικές έρευνες έχουν συνδέσει τα στοιχεία της αστυνομικής υποकुουλτούρας με τη διαφθορά στις τάξεις της Αστυνομίας. Ως γενεσιουργές αιτίες έχουν επισημανθεί η αυξημένη πίεση, το άγχος, ο φόρτος εργασίας, η επικινδυνότητα και οι σκληρές συνθήκες συνεργασίας που οδηγούν τον Αστυνομικό στην εκδήλωση μορφών παρεκκλίνουσας συμπεριφοράς.

Η διεθνοποίηση του φαινομένου έχει ενταθεί από τη δεκαετία του '90 και μετέπειτα λόγω των μεγάλων γεωπολιτικών αλλαγών που σημειώθηκαν στον Ευρωπαϊκό χώρο και βεβαίως με την κατάργηση των ελέγχων στα εσωτερικά σύνορα της Ευρωπαϊκής Ένωσης και την ελεύθερη μετακίνηση προσώπων, υπηρεσιών, πραγμάτων και κεφαλαίου.

Η ραγδαία ανάπτυξη της τεχνολογίας και των επικοινωνιών αποτέλεσαν παράγοντες διευκόλυνσης της επέκτασης της διαφθοράς, ποσοτικά και ποιοτικά.

Σημαντικά κρούσματα διαφθοράς συνδέονται άμεσα με σοβαρές μορφές οργανωμένου εγκλήματος, γεγονός που προβληματίζει όλες τις σύγχρονες Αστυνομίες και που κατά κύριο λόγο οδήγησε στη σύσταση ειδικών υπηρεσιών στο εσωτερικό των δομών των Αστυνομικών Σωμάτων, για την αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση του φαινομένου.

14.3. Παράγοντες αποτελεσματικής πρόληψης και καταπολέμησης της διαφθοράς στην Αστυνομία

Προληπτικά μέτρα

✓ Διασφάλιση αξιοπρεπούς διαβίωσης με ικανοποιητικές οικονομικές αποδοχές - ηθικές απολαβές και κατοχύρωση της υπηρεσιακής δραστηριότητας σε ένα επαγγελματικό περιβάλλον ασφάλειας και κοινωνικής αποδοχής.

✓ Εκσυγχρονισμός της εκπαίδευσης.

✓ Επαγγελματική κατάρτιση με στόχο την αναβάθμιση των παρεχόμενων υπηρεσιών.

✓ Μείωση της γραφειοκρατίας, διαφάνεια στις υπηρεσιακές ενέργειες όπου δεν παραβιάζεται το απόρρητο.

✓ Κωδικοποίηση νομοθεσίας και μηχανοργάνωση λειτουργιών (ηλεκτρονική διακυβέρνηση – διασύνδεση υπηρεσιών με στόχο την άμεση διεκπεραίωση των υποθέσεων των πολιτών).

✓ Εκδημοκρατισμός του συστήματος κρίσεων και αξιολόγησης του αστυνομικού προσωπικού- καθιέρωση συστήματος αξιολόγησης της αποτελεσματικότητας και του έργου των Υπηρεσιών. Παροχή κινήτρων για την ενίσχυση της επαγγελματικής αφοσίωσης και προσφοράς.

✓ Αυστηρές διαδικασίες ελέγχου και αποτίμησης των υπηρεσιακών ενεργειών –συμπεριφορών, με την ενίσχυση της ενσυνείδητης πειθαρχίας

✓ Έλεγχος περιουσιακών στοιχείων όσων καταλαμβάνουν νευραλγικές θέσεις διοίκησης και συστηματικός έλεγχος των δηλώσεων πόθεν έσχες.

✓ Ενδυνάμωση του Γραφείου αντιμετώπισης αυθαιρεσίας.

✓ Σύσταση Τμημάτων Διοικητικών Ερευνών στην Υπηρεσία Εσωτερικών Υποθέσεων, που θα αναλαμβάνουν την διεκπεραίωση (έρευνα, συγκέντρωση υλικού, πορίσματα-προτάσεις) των Ερευνών Διοικητικής Φύσεως.

✓ Συνεργασία και ανταλλαγή τεχνογνωσίας με άλλες δημόσιες υπηρεσίες και τον Γενικό Επιθεωρητή Δημόσιας Διοίκησης. Βελτίωση του συντονισμού ανάμεσα στους διαφορετικούς φορείς που εμπλέκονται στην καταπολέμηση της διαφθοράς και έναρξη διαλόγου για τη συγχώνευση ομοειδών υπηρεσιών.

Κατασταλτικά μέτρα

✓ Εξάλειψη της διάχυτης εντύπωσης περί ατιμωρησίας και συγκάλυψης των παραβατών.

✓ Ταχεία διερεύνηση και εκδίκαση των υποθέσεων.

✓ Ενιαία αρχή αναφοράς των πολιτών. Προστασία των καταγγελλόντων.

✓ Τέλος, η αποτελεσματική πρόληψη και καταπολέμηση της διαφθοράς στην Αστυνομία, αποσπασματικά και κατά μεμονωμένο τρόπο, δεν είναι εφικτή αν δεν ενταχθεί σε ένα πλαίσιο εθνικής πολιτικής και στρατηγικής που θα απευθύνεται σε όλες τις υπηρεσίες του δημόσιου τομέα. Διότι η Αστυνομία, πέρα από την ιδιαιτερότητα της αποστολής της και του έργου της, δεν παύει να είναι μία υπηρεσία μεταξύ πολλών άλλων του δημόσιου τομέα και μάλιστα, στατιστικώς αποδεδειγμένα, με το μικρότερο αριθμό κρουσμάτων διαφθοράς.

Πρότυπο του ιδανικού αστυνομικού - ηγέτη

Τέλος οι Bernard Bass και Ordway Tead υποστήριξαν ότι ο ιδανικός αστυνομικός αλλά και κάθε άλλος ηγέτης, πρέπει να εμφορείται από τα ακόλουθα γνωρίσματα.

✓ Φιλικότητα, ειλικρίνεια, αγάπη για τους άλλους και προσωπική εγκαρδιότητα.

✓ Ενθουσιασμό για το αντικείμενο, αλλά και για τις λεπτομέρειες της δουλειάς του.

✓ Μετριασμένη φιλοδοξία.

✓ Σωματική και νευρική ενεργητικότητα καθώς και φυσική ζωτικότητα.

✓ Προσωπική αξιοπρέπεια.

✓ Υψηλή διανοητική ικανότητα.

✓ Επάρκεια τεχνικών γνώσεων.

✓ Πίστη στη φύση, το αντικείμενο και τη σημασία της αποστολής του.

✓ Υψηλό επίπεδο γλωσσικής εκφοράς του διατακτικού του λόγου.

✓ Ευγένεια.

✓ Σεμνότητα.

✓ Αυτοέλεγχο.

Όποιος λοιπόν διαθέτει τα παραπάνω γνωρίσματα-προσόντα, θα επιτύχει στο έργο του ως αστυνομικός διοικητής και παράλληλα θα οδηγήσει την αστυνομική οργάνωση, στην οποία υπηρετεί, σε υψηλή παραγωγικότητα και μεγάλη αποτελεσματικότητα.

2^Η ΗΜΕΡΑ

ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ ΞΕΝΩΝ ΕΜΠΕΙΡΟΓΝΟΜΟΝΩΝ

(ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΟΝΤΑΙ ΑΝΑΛΥΤΙΚΕΣ ΔΙΑΦΑΝΕΙΕΣ ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΩΝ)

Πρόλογος

Στην παρούσα ενότητα παρουσιάζονται οι διεθνείς προκλήσεις για το φαινόμενο της καταπολέμησης της διαφθοράς και του ξεπλύματος χρήματος, παρουσιάζονται οι τομείς υψηλού ρίσκου και η τυποποίηση των φαινομένων στην Φινλανδία, η διαχείριση καταγγελιών, η προστασία μαρτύρων, η ανάκτηση περιουσιακών στοιχείων και το παγκόσμιο σύστημα πληροφόρησης αστυνομικών αρχών για το θέμα (Interpol, OLAF, Eurojust).

Λέξεις κλειδιά: διαχείριση καταγγελιών, μάρτυρες δημοσίου συμφέροντος (whistleblowing), Interpol, OLAF, Eurojust.

Αναμενόμενα αποτελέσματα

Οι επιμορφωνόμενοι να αλλάξουν στάσεις στην αναζήτηση πληροφοριών λαμβάνοντας υπόψη τα δεδομένα που ισχύουν σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες, και να προσφεύγουν στην υποστήριξη ευρωπαϊκών και διεθνών οργανισμών για την ολοκληρωμένη προσέγγιση των καταγγελλομένων υποθέσεων. Να γίνουν κοινωνοί των εφαρμοζόμενων μεθόδων διερεύνησης υποθέσεων σε μια άλλη ευρωπαϊκή χώρα, όπως η Φινλανδία, μέσω των μελετών περίπτωσης που παρουσιάστηκαν στους επιμορφωνόμενους.

Εκπαιδευτικό πρόγραμμα κατά της διαφθοράς στην Ελλάδα

Samuli Laulumaa και Kari Lamberg

Αθήνα, 24.5.2016

2^ο Σεμινάριο

- Λίγες είναι οι διεθνείς προκλήσεις που προκαλούν τόσο έντονο διάλογο όσο η διαφθορά. Ενδεχόμενα, η μηδενική ανοχή να είναι η ιδανική απάντηση, ωστόσο το πρόβλημα είναι πολιτικοκοινωνικό και όχι μόνον ηθικό.

Ερώτημα;

- Ποιος θεσμός είναι ο πιο διεφθαρμένος;
Πολιτικά κόμματα, ιδιωτικός τομέας, κοινοβούλιο,
ΜΜΕ, δημόσιοι υπάλληλοι, δικαστικό σύστημα.

Τομέας υψηλού κινδύνου στη Φινλανδία

- Η ανάλυση των συνεντεύξεων αποκάλυψε σειρά ζητημάτων που είναι κοινά στους τομείς υψηλού κινδύνου. Το πρώτο, οριζόντιας φύσης θέμα που παρατηρήθηκε ήταν η σύγκρουση συμφερόντων, που περιλαμβάνει την ευνοιοκρατία στις διάφορες μορφές της, νεποτισμό, μεροληψία, πατρωνάρισμα/πελατειακές σχέσεις και ανεπάρκειες. Ένας άλλος κοινός παράγοντας ήταν η εκτίμηση ότι ο κίνδυνος της διαφθοράς ενδημεί κυρίως στα σημεία επαφής μεταξύ επιχειρηματικής δραστηριότητας και δημόσιων αρχών. Τρίτον, ο κίνδυνος είναι υπαρκτός ιδίως σε δραστηριότητες μεγάλης κλίμακας (δομική διαφθορά) και όχι μικρής (διαφθορά «του δρόμου»). Οι τομείς που εξετάστηκαν μοιράζονταν επίσης πολλά κοινά στοιχεία ως προς τα μέσα αποτροπής της διαφθοράς. Πολλοί απάντησαν υπογραμμίζοντας τη σημασία του ανοικτού χαρακτήρα των δημόσιων αρχών και της δεοντολογίας στις πρακτικές τους. Όσοι συμμετείχαν τόνισαν επίσης τα προληπτικά μέτρα σε επίπεδο εντοπισμού και ελέγχου.

Τυποποιημένα πεδία διαφθοράς 1

- Διαφθορά: κατάχρηση ανατεθειμένης εξουσίας με σκοπό το προσωπικό όφελος
- Σε όλους τους τομείς όπου χρησιμοποιείται δημόσιο χρήμα
- Η αξία της εγκληματικής πράξης ποικίλει (ο γιατρός παίρνει ένα μικρό «φακελάκι» για να επιταχύνει ένα χειρουργείο ή ο πολιτικός παίρνει πολλά χρήματα για την ανάθεση ενός μεγάλου δημόσιου κατασκευαστικού έργου σε συγκεκριμένη εταιρία)
- Πολεοδομία, δημόσια κτίρια, δρόμοι και άλλα οδικά έργα, λιμάνια, αεροδρόμια, κλπ..
- Κρατική προμήθεια για αγαθά και υπηρεσίες (εφοδιασμός σχολείων με τρόφιμα, καθαρισμοί κρατικών κτιρίων κλπ.)

Τυποποιημένα πεδία διαφθοράς 2

- Έργα συμβουλευτικών υπηρεσιών και μελετών (Πολύ δύσκολη η διενέργεια ανταγωνιστικού διαγωνισμού αφού είναι προβληματική η εκτίμηση της πραγματικής αξίας των εργασιών και του αποτελέσματος)
- Πολιτική (προεκλογικές εκστρατείες, διορισμοί)
- Υγειονομική περίθαλψη και φαρμακοβιομηχανία
- Εγκληματική δραστηριότητα εν γένει (οικονομικά εγκλήματα, περιβαλλοντικά εγκλήματα, λαθρεμπόριο, παράνομη διακίνηση και εκμετάλλευση ανθρώπων, συμμορίες και άλλες μορφές οργανωμένου εγκλήματος)

Ερώτηση;

- Εδώ βλέπετε ένα μικρό παράδειγμα από την εργασία μου.
- Πώς αναγνωρίζετε τη διαφθορά και πώς την αντιμετωπίζετε χωρίς αυτό να επηρεάσει τη σχέση και την εμπιστοσύνη με τους συνεργάτες σας;

Υποπτες συναλλαγές 1

- Οι αρχές καταπολέμησης της διαφθοράς πρέπει να διαθέτουν εμπειρογνώμοσύνη σε πολλούς τομείς
- Πολύ σημαντικός ο ρόλος του εσωτερικού και εξωτερικού ελέγχου
- Τυποποιημένες, συνήθεις περιπτώσεις που πιθανόν υποκρύπτουν διαφθορά:
- Εσφαλμένη εκτέλεση κρατικής προμήθειας (δεν τηρείται ο νόμος περί κρατικών προμηθειών)
- Τιμή σαφώς υψηλότερη από τη φυσιολογική τιμή της αγοράς,
- Καταβολές δίχως ορθή επαλήθευση των παραδοτέων (δυσκολία σε συμβάσεις συμβουλευτικών υπηρεσιών)
- Ο ίδιος προμηθευτής κερδίζει συνέχεια τον διαγωνισμό
- Ασυνήθιστη χρήση χρήματων ή ανεξήγητος πλουτισμός

Υποπτες συναλλαγές 2

- Συνέχεια:
- Χρήση μεγάλων ποσών μετρητών που δεν συνηθίζεται στον εν λόγω τομέα (μπορεί να αφορά ένα μεγάλο ποσό ή πολλά μικρότερα, επιλέγεται η μέθοδος αυτή για να μην υπάρξουν υποψίες για ξέπλυμα βρώμικου χρήματος)
- Εμβάσματα στο εξωτερικό, ιδίως σε «φορολογικούς παραδείσους» (μπορεί να αφορά και άλλα ποσά από εγκληματικές ενέργειες)
- Κρατικοί λειτουργοί συμμετέχουν σε σεμινάρια και ταξίδια στο εξωτερικό με δαπάνες τρίτων (π.χ. ιατροί) ή τα ταξίδια δεν γνωστοποιούνται (δίνεται μηδενική πληροφόρηση σε προϊσταμένους και έχουν ασαφή σκοπιμότητα) ή συμμετέχουν μέλη της οικογένειας με δαπάνες τρίτων

Υποπτες συναλλαγές 3

- Συνέχεια:
- Πανάκριβη προεκλογική εκστρατεία πολιτικού ή κόμματος, με ασαφή προέλευση των χρημάτων
- Η προεκλογική εκστρατεία χρηματοδοτείται από επιχειρηματία που χρειάζεται κάποια άδεια ή άλλη εξυπηρέτηση από τον πολιτικό που είναι ταυτόχρονα και κρατικός λειτουργός (π.χ., επικεφαλής δημοτικής επιτροπής παραλαβής κτιρίων και παράλληλα υποψήφιος δημοτικός σύμβουλος)
- Άλλως, στενές σχέσεις μεταξύ υψηλόβαθμων κρατικών λειτουργών και επιχειρηματιών, όπως αυτές αποτυπώνονται στην παροχή πανάκριβων υπηρεσιών, όπως συναυλίες με δείπνο, εισιτήρια σε ποδοσφαιρικούς αγώνες, κλπ.

Μάρτυρες δημοσίου συμφέροντος (Whistleblowing)

- Κατά πρόσωπο πληροφόρηση, τι απαιτεί αυτή η διαδικασία;
Ποιος εκτιμά την πιθανολόγηση και τι συμβαίνει αν αυτό δεν είναι εφικτό;

- Γνωρίζετε πού να απευθυνθείτε για να δώσετε πληροφορίες για κάποια υπόθεση;

Η διαδικασία του Whistleblowing μπορεί να οργανωθεί εσωτερικά ή εξωτερικά.
Πρέπει να υπάρχει επίσημος τρόπος διαχείρισης των παρεχόμενων πληροφοριών.

Διαχείριση καταγγελλόντων

- Συνεργασία και πληροφόρηση μεταξύ τοπικών και διεθνών αρχών
- Χαμηλό «κατώφλι» ενεργοποίησης
- Δυνατότητα ανώνυμης υποβολής αναφοράς/παροχής πληροφοριών
- Πηγές από ΜΜΕ
- Εταιρίες και επιχειρηματίες στο χώρο (εφέσεις σε διαγωνισμούς)
- Δυνατότητα αξιοποίησης «μαρτύρων δημοσίου συμφέροντος» (whistleblower) που πρέπει να τύχουν προστασίας
- Λειτουργεί ειδικό σύστημα προστασίας; (Δεν υπάρχει συγκεκριμένος νόμος στη Φινλανδία, ισχύουν κάποιες παράγραφοι)

Διαχείριση αναφορών

- Υποβάλλεται πάντα γραπτή αναφορά σε ένα σύστημα που προστατεύει όλες τις πληροφορίες
- Ένα σύστημα όπου ουδείς μπορεί να διαγράψει κάτι, αλλά υπάρχει η δυνατότητα τροποποιήσεων
- Πάντα μπορεί κάποιος να εντοπίσει ποιες αλλαγές έγιναν και από ποιον
- Εύκολο σύστημα εντοπισμού σε λειτουργία (εύκολη αναζήτηση όλων των πληροφοριών)
- Δυνατότητα συσχέτισης πληροφοριών από άλλες ποινικές υποθέσεις κατά περίπτωση
- Στη Φινλανδία, υφίστανται ειδικά πρότυπα υποβολής αναφορών σε διαφορετικούς κρατικούς φορείς (όπως για το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος), αλλά κατά κανόνα χρησιμοποιούνται υποδείγματα αστυνομικών αναφορών (δύο τύποι, υπόδειγμα R- και S-, στη Φινλανδία)
- Ενημέρωση πληροφοριών σε ξεχωριστό μητρώο (μονάδα πληροφοριών από ποινικές υποθέσεις)

Έρευνα 1

- Η ποινική έρευνα είναι παρεμφερής με αυτήν σε υποθέσεις οικονομικών εγκλημάτων
- Αν υπάρχει υποψία τέλεσης εγκλήματος, είναι διαθέσιμα τα τυπικά εργαλεία ποινικής έρευνας
- Ουσιώδης η καλή προετοιμασία και προ-συλλογή πληροφοριών
- Συνίσταται η διατύπωση λεπτομερούς έγγραφου σχεδίου ερευνών
- Σημαντικός ο ενδεδειγμένος σχεδιασμός (προβάλλουν σκληρή αντίσταση και κάνουν χρήση κάθε μέσου για την παρεμπόδιση/διακοπή των ερευνών)
- Ουσιώδης η συνεργασία με άλλες αρχές (στη Φινλανδία, συνήθως μεταξύ εισαγγελίας, φορολογικής αρχής, υπηρεσίας εκτέλεσης, τελωνείων, κλπ., ανάλογα με την υπόθεση)

Έρευνα 2

- Έλεγχος δημόσιων μητρώων (μητρώο εταιριών, κτηματολόγιο, οχήματα, σκάφη, κλπ.)
- Ταχεία χρήση καταναγκαστικών μέτρων κατόπιν σχεδιασμού στη διάρκεια των ερευνών (έλεγχος τραπεζικών λογαριασμών, κατ' οίκον έρευνες, συλλήψεις, υποκλοπές και άλλα τεχνικά μέτρα, ει δυνατόν, σύμφωνα με τη νομοθεσία)
- Προσεκτική εξέταση δημευμένων στοιχείων και εγγράφων (υπολογιστές και τηλέφωνα)
- Διεθνής συνεργασία εάν χρειάζεται (μπορεί να έχει οφέλη)
- Συνεργασία με την Εισαγγελία

Σχέδιο ερευνών, παράδειγμα 1

- 1. ενδεχόμενο έγκλημα, εν προκειμένω ξέπλυμα βρώμικου χρήματος
- 2. ύποπτοι και συνεργοί, ηθικός αυτουργός
- 3. ύποπτοι εγκλημάτων κατά συρροή, (π.χ., διακεκριμένη απάτη)
- 4. χρόνος τέλεσης αδικήματος
- 5. τόπος τέλεσης αδικήματος
- 6. όριο παραγραφής
- 7. περιγραφή συμβάντος
- 8. αποδεικτικά στοιχεία
- 9. εντοπισμός περιουσιακών στοιχείων

Σχέδιο ερευνών, παράδειγμα 2

Γεγονότα προς διασαφήνιση	Ελεγχόμενα	Αποδεκτά
Στοιχεία του εγκλήματος		Απαραίτητα έγγραφα
Στοιχεία προ της τέλεσης (π.χ. απάτη)		Αστυνομική έκθεση, καταθέσεις κλπ. Μάιος- Ιούνιος 2016
Περιουσία που αποτελεί το αντικείμενο του ξεπλύματος		
Πράξεις (αποδοχή χρημάτων, μεταφορά χρημάτων, απόκρυψη της προέλευσης περιουσίας κλπ.)	Π.χ., χρήματα μη προερχόμενα από απάτη, αλλά αποτελούν δάνειο	Πληροφορίες από τραπεζικούς λογαριασμούς, έγγραφα καταθέσεων κατά τη διάρκεια των ερευνών Μάιος-Ιούνιος 2016

Ανάκτηση περιουσιακών στοιχείων 1

Ανάκτηση περιουσιακών στοιχείων 2

- Δημόσια μητρώα, εταιρίες, ακίνητη περιουσία, οχήματα, σκάφη, μετοχές κλπ.
- Εντοπισμός εμβασμάτων, συμβόλαια για παραδοτέα
- Τραπεζικοί λογαριασμοί, εταιρίες μεσιτείας συναλλάγματος (Forex κλπ.), θυρίδες
- Ασφαλιστικές εταιρίες, ασφάλεια ακίνητης περιουσίας
- Ιδιωτικά συνταξιοδοτικά προγράμματα, ασφάλειες ζωής
- Συνεργασία μεταξύ αρχών (ΔΟΥ, τελωνεία, συνοριοφυλακή, εποπτική αρχή τραπεζικού συστήματος, υπηρεσία εκτέλεσης απόφασης κλπ.)
- Διεθνής συνεργασία (Interpol, Europol, άλλες δυνατότητες)

Ανάκτηση περιουσιακών στοιχείων 3

- ΦΙΝΛΑΝΔΙΑ
- Το όφελος από εγκληματική δραστηριότητα είναι το σύνολο της περιουσίας που μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο δήμευσης και δήμευσης ως μέτρου ασφαλείας, και που μπορεί να κριθεί ότι πρέπει να περιέλθει στο κράτος ή αποδοθεί στον εναγόντα ως αποζημίωση
- Το όφελος από εγκληματική δραστηριότητα μπορεί να είναι κάθε οικονομικής μορφής (χρήματα, αντικείμενα, ηλεκτρονικά δεδομένα που αποτελούν αποδεικτικά κυριότητας ή κέρδος εξ αυτής)
- Στη Φινλανδία, η αστυνομία υποχρεούται να διασαφηνίζει σε κάθε υπόθεση εάν υφίσταται περιουσία που δύναται να δημευθεί ή να χρησιμοποιηθεί ως αποζημίωση (και σε μικρότερες υποθέσεις)

Ανάκτηση περιουσιακών στοιχείων 4

- Φινλανδία
- Η Εθνική Αστυνομική Αρχή (NPB) εξέδωσε οδηγίες για τον τρόπο δράσης
- Η Αστυνομία μπορεί να συγκεντρώσει πληροφορίες για την περιουσία και πριν την ολοκλήρωση της μηνυτήριας αναφοράς (criminal intelligence)
- Στόχος: αποκατάσταση της τάξης, ελαχιστοποίηση της ζημίας από το έγκλημα, αποτροπή της εγκληματικότητας και βελτίωση της αποτελεσματικότητας των ελέγχων για εγκλήματα
- Στόχοι πολιτικής σε θέματα ποινικού δικαίου: κανένα όφελος από εγκληματική δραστηριότητα, κανένα όφελος από εγκληματίες, αποτρεπτική επίδραση

Ανάκτηση περιουσιακών στοιχείων 5

- Φινλανδία
- Η ευθύνη της αστυνομίας συνεχίζει να υφίσταται μέχρι να φτάσει η υπόθεση στον εισαγγελέα
- Ο εισαγγελέας μπορεί να ζητήσει νέες ενέργειες· η αστυνομία μπορεί να δράσει ανεξάρτητα σε έκτακτες περιπτώσεις
- Αρμοδιότητες αστυνομία σε υπόθεση: 1) Ανάλυση υπόθεσης 2) Αξιολόγηση οφέλους και ζημίας από εγκληματική δραστηριότητα 3) σχέδιο εντοπισμού περιουσιακών στοιχείων
- Διασαφήνιση περιουσίας: τι είναι ήδη γνωστό και τι πρέπει να εντοπιστεί (περιουσία στο εξωτερικό, περιουσία που μεταφέρθηκε σε στενούς συγγενείς ή εταιρίες)
- Η φορολογική αρχή μπορεί να παράσχει μια σύνοψη φορολογικών στοιχείων

Ανάκτηση περιουσιακών στοιχείων 6

- Φινλανδία
- Η μονάδα ερευνών της φορολογικής αρχής μπορεί να παράσχει περαιτέρω διασαφηνίσεις
- Η υπηρεσία εκτέλεσης μπορεί επίσης να διαθέτει πληροφορίες
- Άλλες κρατικές αρχές (εγγυήσεις εξαγωγών, start up – χρήματα)
- Η αστυνομία χρησιμοποιεί το μέσο της δήμευσης ή των συντηρητικών κατασχέσεων (και προσωρινά)
- Σε ξεκάθαρες περιπτώσεις, υπάρχει δυνατότητα άμεσης επιστροφής της περιουσίας στον καταγγέλλοντα
- Εάν η περιουσία βρίσκεται στο εξωτερικό, δίδονται πληροφορίες στον καταγγέλλοντα για να προβεί σε αστικές ενέργειες για την επιστροφή της

Εντοπισμός 1

- Φινλανδία
- Η αστυνομία εντοπίζει τα κέρδη από εγκληματική δραστηριότητα μέσα από ελέγχους σε δημόσια μητρώα και άλλες αρχές
- Η αστυνομία μπορεί να αξιοποιήσει τις δυνατότητες που της δίνει η νομοθεσία περί προανάκρισης και καταναγκαστικών μέτρων
- Αξιοποίηση δημόσιων και ιδιωτικών πηγών πληροφόρησης, όπως αναφέρεται παραπάνω
- Εάν υπάρχει περιουσία εκτός συνόρων, η αστυνομία χρησιμοποιεί τις υπηρεσίες και πληροφορίες από το Γραφείο Ανάκτησης Περιουσιακών Στοιχείων (ARO) και τα κέντρα εκκαθάρισης εγχρήματων συναλλαγών
- Διασυνοριακές υποθέσεις σε συνεργασία με την Εισαγγελία

Εντοπισμός 2

- Φινλανδία
- Όταν ζητούνται πληροφορίες από το εξωτερικό, η αξιοποίησή τους πρέπει να κοινοποιείται στο κράτος-προορισμού (διαφορετικά, ενδέχεται να υπάρχουν περιορισμοί καθιστώντας έτσι τις πληροφορίες άχρηστες)
- Συνήθως μέσω τυπικών διαύλων δικαστικής συνδρομής στο πλαίσιο διεθνών συμφωνιών
- Αξιοποίηση διαύλων συλλογής πληροφοριών (ARO, CARIN, FIU, Europol, Siena, Interpol) από αστυνομία, σημείο επαφή το φινλανδικό NBI
- Δίκτυο ARO (περιλαμβάνει Νορβηγία και Ισλανδία), παρέχει πληροφορίες σχετικά με μητρώα

Εντοπισμός 3

- Φινλανδία
- Κέντρο ξεπλύματος χρήματα με διασυνδέσεις με όλο τον κόσμο (συνεργασία FIU)
- Τρομοκρατία, ξέπλυμα χρήματος, εντοπισμός περιουσίας από έγκλημα
- Σε μερικές περιπτώσεις, ταχεία δέσμευση βραχυπρόθεσμα
- Πρέπει να μην συλλέγονται πληροφορίες μέσω "fishing" (παγίδευση)
- Οι πληροφορίες αξιοποιούνται μόνο για το σκοπό που ζητήθηκαν (πρέπει να τηρούνται περιορισμοί), η ανταλλαγή πληροφοριών μπορεί να διακοπεί εάν παραβιαστούν οι κανόνες

Εντοπισμός 4

- Φινλανδία
- Συνδρομή από Φορολογική Διοίκηση αν ερωτηθεί για φορολογικά εγκλήματα
- Η Φορολογική Αρχή αναλαμβάνει τη συλλογή πληροφοριών (απαγορεύεται η παγίδευση - "fishing")
- Η χρήση πληροφοριών είναι συχνά περιορισμένη μόνο σε φορολογικές υποθέσεις αν δεν έχει δοθεί άδεια από το κράτος-πάροχο (φορολογική υπόθεση— αδυναμία χρήσης π.χ. η τήρηση βιβλίων δίχως άδεια συνιστά έγκλημα)
- Η Φορολογική Αρχή αξιοποιεί τη δυνατότητα αυτόματης και μαζικής ανταλλαγής πληροφοριών (μπορεί κανείς να βρει πολλές πληροφορίες από τη Φινλανδία)

Επιστροφή περιουσιακών στοιχείων

- Φινλανδία
- Χρήση καταναγκαστικών μέτρων
- Εκτέλεση αποζημίωσης προς καταγγέλλοντα από τον ίδιο
- Δυνατότητα δήμευσης και συντηρητικής κατάσχεσης (δύσκολη η συντηρητική κατάσχεση στο εξωτερικό)
- Συνεργασία με Εισαγγελία (Ευρωπαϊκή απόφαση δέσμευσης που εκδίδει η Εισαγγελία)
- Σε φορολογικές υποθέσεις, απόφαση δικαστηρίου για **δήμευση μέσω φορολογίας** (ΕΕ και σκανδιναβικές χώρες)

Διεθνείς δράσεις κατά της διαφθοράς

- Πλειάδα οργανισμών συμβουλευτικού χαρακτήρα: ΟΗΕ (εργαλειοθήκη κατά της διαφθοράς), ΟΟΣΑ, ΔΝΤ, WIB, Συμβούλιο της Ευρώπης (Σύμβαση για την Ποινικοποίηση της Διαφθοράς και Εκθέσεις αξιολόγησης και συστάσεις της ομάδας GREGO), Ευρωπαϊκή Επιτροπή
- Οργανισμοί που επίσης παρέχουν επιχειρησιακή υποστήριξη: Interpol, OLAF, Europol, Eurojust
- Αμοιβαία δικαστική συνδρομή (μόνιμη κατά κανόνα μεταξύ γειτονικών κρατών, άλλως περιστασιακά)
- Η χρήση αυτών των εργαλείων προϋποθέτει εκπαίδευση των κατά τόπους αξιωματούχων

Interpol (190 κράτη μέλη)

- Παγκόσμιο σύστημα πληροφόρησης αστυνομικών αρχών
- Συνεχής (24/7) υποστήριξη για την αστυνόμευση και την επιβολή του νόμου
- Καινοτομία, ανάπτυξη επάρκειας και έρευνα (π.χ., εκπαίδευση για το κυβερνο-έγκλημα, υποστήριξη στην ηλεκτρονική εγκληματολογία (digital forensics))
- Ταυτοποίηση εγκλημάτων και εγκληματιών (υπηρεσίες βάσης δεδομένων, ανάλυση, εντοπισμός και σύλληψη δραπετών και αυτουργών διασυνοριακών εγκλημάτων)

OLAF (Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Καταπολέμησης της Απάτης)

- Προστατεύει τα χρηματοοικονομικά συμφέροντα της ΕΕ διερευνώντας υποθέσεις απάτης, διαφθοράς ή άλλες παράνομες δραστηριότητες
- Εντοπίζει και διερευνά σημαντικές υποθέσεις που αφορούν μέλη και προσωπικό των θεσμών και οργάνων της ΕΕ
- Υποστηρίζει την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στην ανάπτυξη και υλοποίηση νομοθεσίας και πολιτικών καταπολέμησης της απάτης
- Διερευνά περιπτώσεις απάτης εντός των θεσμών της ΕΕ, μπορεί να ζητά δικαστική συνδρομή από τρίτες χώρες με χρήση της νόμιμης οδού και επίσης να διεξαγάγει έρευνες σε τρίτες χώρες

Europol (Ευρωπαϊκή Αστυνομική Υπηρεσία)

- Αποστολή που περιορίζεται σε συγκεκριμένους τύπους εγκλημάτων: λαθρεμπόριο, διακίνηση και εκμετάλλευση ανθρώπων, απάτη περί του ΦΠΑ, παραποίηση χαρτονομισμάτων ευρώ, τρομοκρατία κλπ.
- Τα πιο σημαντικά εγκλήματα που άπτονται της διαφθοράς είναι το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος και ο εντοπισμός περιουσιακών στοιχείων
- Βοηθά τις αρχές της ΕΕ στον εντοπισμό των κερδών από εγκληματικές ενέργειες παγκοσμίως σε έρευνες που υποστηρίζει η Europol
- Υποβοήθηση της διασυνοριακής συνεργασίας στον εντοπισμό, δέσμευση και δήμευση στοιχείων εγκληματικής προέλευσης

Eurojust (Μονάδα Δικαστικής Συνεργασίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης) & άλλα συναφή ζητήματα

- Εκπρόσωποι από κάθε χώρα της ΕΕ
- Αρμόδια δικαστική αρχή (εισαγγελέας ή δικαστής από κάθε χώρα)
- Άμεση επαφή με άλλες χώρες της ΕΕ, δυνατότητα ταχείας και σωστής πληροφόρησης και ανάληψης δράσεων
- Ευρωπαϊκό Ένταλμα Σύλληψης (EAW), με σκοπό την εύρεση αυτουργών και περιουσιακών στοιχείων και την έκδοσή τους
- Ευρωπαϊκή Απόφαση Δέσμευσης, με σκοπό τον εντοπισμό και επιστροφή στοιχείων εγκληματικής προέλευσης

Εκδίκαση υποθέσεων διαφθοράς

- Με βάση το αποτέλεσμα ερευνών και με συμπερίληψη όλων των συναφών στοιχείων
- Εξειδικευμένοι εισαγγελείς και δικαστές εάν είναι δυνατόν (απαραίτητη η κατάλληλη κατάρτισή τους για την αναγνώριση συναφών στοιχείων διαφθοράς)
- Η ετυμηγορία θα πρέπει επίσης να περιλαμβάνει τη δήμευση οφελών εγκληματικής προέλευσης (στη Φινλανδία είναι δυνατή η πιο εκτεταμένη δήμευση οφελών εγκληματικής προέλευσης, π.χ. σε περιπτώσεις προβλέπεται η δήμευση περιουσιακών στοιχείων συγγενών)
- Ενημέρωση του κοινού σε περίπτωση καταδίκης (αποτρεπτικό μέτρο)

Εκτέλεση

- Αποτελεσματική εκτέλεση αποφάσεων δήμευσης περιουσιακών στοιχείων στο εξωτερικό
- Αποφάσεις δέσμευσης και κατά το στάδιο των ερευνών
- Αξιοποίηση και πάλι της Eurojust και άλλων διεθνών οργανισμών
- Εντοπισμός στοιχείων μέσω διεθνούς δικτύου οργανισμών
- Η αποτελεσματική εκτέλεση είναι ένα από τα πιο σημαντικά μέτρα για την αποτροπή της διαφθοράς
- Η διεθνής συνεργασία και πληροφόρηση μπορεί να περιορίσει και να παρεμποδίσει τη μεταφορά περιουσιακών στοιχείων στο εξωτερικό

Η διαφθορά αποτελεί πρόβλημα;

- Μέγεθος και κόστος διαφθοράς· αποτελεί πραγματικά πρόβλημα;
Quid pro quo / διαδικασία «δούναι και λαβείν».

Διαφθορά· υπέρ και κατά

- Μπορεί να είναι η μόνη πηγή ασφάλειας και προστασίας σε μέρη όπου η βία αποτελεί σχεδόν μόνιμη απειλή (Νεπάλ, Πακιστάν);
- Η διαφθορά περιορίζει απαραίτητα την μακροοικονομική ανάπτυξη;
Σε μικροεπίπεδο; Βραζιλία, Κίνα, Βιετνάμ.

Ερώτηση;

- Υπάρχει μηχανισμός που διασφαλίζει ότι οι κάτοχοι τέτοιου αδικαιολόγητου πλουτισμού τον διοχετεύουν στην εγχώρια ανάπτυξη με τη μία ή την άλλη μορφή; Ή τον μεταφέρουν σε μακρινούς φορολογικούς παραδείσους;

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ – ΠΗΓΕΣ

1. Αργυροηλιόπουλος Γ. Ηλίας: *“Η ιδιωτική και δημόσια διαφθορά ως έγκλημα αθέμιτου ανταγωνισμού”*, Νομική Βιβλιοθήκη, 2006.
2. Στυλιανίδου Μαρία: *“Taxation of Trusts according to the Greek Inheritance Tax Code”*, Accountancy Cyprus, 2011, *“Η αποφυγή της διπλής φορολογίας κληρονομιών - Η συμβολή του ελληνικού δικαίου στην αντιμετώπιση του προβλήματος”*, Εκδόσεις ΝΟΜΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ, 2011.
3. Brooks Graham et al.: *“PREVENTING CORRUPTION - Investigation, Enforcement and Governance”*, Palgrave Macmillan, 2013.
4. Graycar Adam and Prenzler Tim: *“UNDERSTANDING AND PREVENTING CORRUPTION”*, Palgrave Macmillan, 2013.
5. Lilley Peter: *“DIRTY DEALING - The Untold Truth about Global Money Laundering, International Crime and Terrorism”*, Kogan Page, 2003.
6. Madinger John: *“MONEY LAUNDERING A Guide for Criminal Investigators”*-Third Edition, CRC Press, 2012.
7. Mathers Chris: *“Crime School: Money Laundering - True Crime Meets the World of Business and Finance”*, Firefly Books, 2004.
8. Mitsilegas Valsamis: *“Money Laundering Counter-Measures in the European Union – A New Paradigm of Security Governance Versus Fundamental Legal Principles”*, Kluwer Law International, 2003.
9. Parkman Tim: *“MASTERING ANTI-MONEY LAUNDERING AND COUNTER-TERRORIST FINANCING”*, PEARSON EDUCATION LIMITED, 2012.
10. Pieth Mart et. al.,: *“The OECD Convention on Bribery – A COMMENTARY”* – Second Edition, CAMBRIDGE UNIVERSITY PRESS, 2014.
11. Unger Brigitte et al., : *“Research Handbook on Money Laundering”*, Edward Elgar Publishing Limited, 2013.
12. UNITED NATIONS OFFICE ON DRUGS AND CRIME: *“State of implementation of the United Nations Convention against Corruption-Criminalization, law enforcement and international cooperation”*, Author of the study: Ioannis Androulakis, UNODC 2015.

13. Woods F. Brett: *"THE ART & SCIENCE OF MONEY LAUNDERING – INSIDE THE COMMERCE OF THE INTERNATIONAL NARCOTICS TRAFFICKERS"*, Paladin Press, 1998.

14. Αρχή Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες και της Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας και Ελέγχου των Δηλώσεων Περιουσιακής Κατάστασης:

<http://www.hellenic-fiu.gr/index.php?lang=el>

Τυπολογίες:

http://www.hellenic-fiu.gr/index.php?option=com_content&view=article&id=53&Itemid=61&lang=el

15. ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΗΣ ΔΙΑΦΘΟΡΑΣ, Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο για την Καταπολέμηση της Διαφθοράς:

<http://www.gsac.gov.gr/index.php/el/2015-08-12-10-16-53>

16. EUROPOL

<https://www.europol.europa.eu/content/page/about-us>

<https://www.europol.europa.eu/content/page/mandate-119>

17. EUROPEAN UNION

http://europa.eu/about-eu/agencies/regulatory_agencies_bodies/pol_agencies/europol/index_el.htm

18. FINANCIAL ACTION TASK FORCE (FATF):

http://www.fatf-gafi.org/publications/corruption/?hf=10&b=0&s=desc%28fatf_releasedate%29

<http://www.fatf-gafi.org/about/whoweare/>

"Laundering the Proceeds of Corruption":

<http://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/reports/Laundering%20the%20Proceeds%20of%20Corruption.pdf>

"The FATF Recommendations":

http://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/recommendations/pdfs/FATF_Recommendations.pdf

19. United Nations Environment Programme - UN Anti-Corruption toolkit:
http://www.unep.org/training/programmes/Instructor%20Version/Part_2/Activities/Interest_Groups/Decision-Making/Supplemental/UN_Anti_Corruption_Toolkit_pages_10to16.pdf
20. Wilson Q.J.: «Varieties of Police Behavior: the management of law and order in eight communities», Harvard University Press, Cambridge, Mass 1968.
21. Brown K.M.: «Working in the street: Police Discretion and the dilemma of reform», Russell Sage Foundation, N. York 1981, σελ. 226 επ.
22. Bass: «Leadership, Psychology and organizational Behavior», Greenwood Press, Westport Conn. 1973, σελ. 166 επ., Tead: «Administration: its purpose and performance», the Shoe String Press, Hamden, 1982, σελ. 65 επ.
23. Χ.Κουκάκης, «Σημειώσεις για Σεμινάριο ΕΚΔΔΑ/ΙΝ.ΕΠ. «Δείκτες Απάτης του Δημόσιου Τομέα & η Προστασία των Πληροφοριών ως Μέσου Καταπολέμησής τους», 2015.
24. Μ.Στυλιανίδου, «Σημειώσεις για Σεμινάριο ΕΚΔΔΑ/ΙΝ.ΕΠ. «Δείκτες Απάτης του Δημόσιου Τομέα & η Προστασία των Πληροφοριών ως Μέσου Καταπολέμησής τους», 2015.
25. books.eudoxus.grpublishersID_0307NOMIKIBIBLIOTHIKI, ηλεκτρονική έκδοση βιβλίου με τίτλο «Ο ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΟΣ».
26. corp.gov.law.harvard.edu, «Elements of an Effective Whistleblower Hotline» Kobi Kastiel, Co-editor, HLS Forum on Corporate Governance and Financial Regulation, 25-10-14.

Ιδιαίτερες ευχαριστίες στους Αξ/κούς της Δ/νσης Εσωτερικών Υποθέσεων της ΕΛ.ΑΣ, Γ. Παπαγιάννη, Λ. Κολοσούσα και Π. Χρυσουλάκη για τη συνεργασία τους τόσο στη δομή του Προγράμματος όσο και στη χορήγηση του απαραίτητου υποστηρικτικού υλικού.